

**A szociális ellátás, a köznevelés, a koragyerekkori fejlesztés, a helyi
gazdaság prioritási területek helyzetelemzése Kistérségi Gyerekesély
Stratégiához**

2013

**Kistérségi Gyerekesély Iroda
Kadarkút**

I. Szociális ellátások

I.1. Személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátásokra vonatkozó szabályozási keretek

I.1.1. Ellátási kötelezettségek

A települési önkormányzatok feladat ellátási kötelezettségét a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Ötv.) 13. §, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) 86. §, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 94. § szabályozza.

A **kötelezően biztosítandó szolgáltatások köre** a település állandó **lakosainak számától függően változik**.

Az **Szt. hatálya** alá tartozó ellátási formák vonatkozásában valamennyi települési önkormányzat köteles biztosítani az étkeztetést, a házi segítségnyújtást. A lakosságszámtól függően **kötelezően biztosítandó szolgáltatások**:

- 2.000 fő felett családsegítés,
- 3.000 fő felett idősek nappali ellátása,
- 10.000 fő felett egyéb nappali ellátások,
- 30.000 fő felett időskorúak gondozóháza, éjjeli menedékhely, hajléktalan személyek átmeneti szállása.

A helyi önkormányzat szociális szolgáltatásokra vonatkozó **ellátási kötelezettségének eleget tehet**:

1. saját szolgáltató/intézmény fenntartásával
2. szolgáltatót, intézményt fenntartó önkormányzati társulásban történő részvétellel, vagy
3. szolgáltatót, intézményt működtető fenntartóval létrejött - a szociális szolgáltatás nyújtásának a helyi önkormányzattól vagy a társulástól történő átvállalásáról szóló önkormányzatok, illetve társulások közt létrejött megállapodás, illetve ellátási szerződés megkötésével.

A **Gyvt. hatálya** alá tartozó ellátási formák vonatkozásában **valamennyi települési önkormányzat köteles biztosítani a gyermekjóléti szolgáltatást, a gyermekek napközbeni ellátását, a gyermekek átmeneti gondozását, szervezi és közvetíti a máshol igénybe vehető ellátásokhoz való hozzájutást**.

A lakosságszámtól függően **kötelezően biztosítandó szolgáltatások**:

- 10.000 fő felett bölcsőde,
- 20.000 fő felett gyermekek átmeneti otthona,
- 30.000 fő felett családok átmeneti otthona,
- 40.000 fő felett gyermekjóléti központ.

A települési önkormányzat a bölcsődés korú gyermekek napközbeni ellátásának biztosítására irányuló kötelezettségének a bölcsőde működtetése mellett családi napközi formájában is eleget tehet.

A települési önkormányzatok a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátásokat, különösen a bölcsőde, a gyermekek átmeneti otthona, a családok átmeneti otthona és a gyermekjóléti központ működtetését társulás útján is biztosíthatják.

A települési önkormányzat a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátást más szervvel, személlyel kötött ellátási szerződés útján, illetve társulásban is biztosíthatja.

A Kadarkúti-Nagybajomi Többcélú Kistérségi Társulást alkotó települések esetében **az ellátási kötelezettségek** az alábbiak szerint alakulnak figyelembe véve a jogszabályi előírásokat és a települések lakosságszámát.

	szociális alapszolgáltatások					gyermekjóléti alapellátások		
	állandó népess ég 2013.0 1.01.	étkeztetés	házi segítség- nyújtás	idősek nappali ellátása	család- segítés	gyermek- jóléti szolgáltatás	gyermekek napközbeni ellátása	gyermekek átmeneti gondozása
Bárdudvarnok	1202	X	X			X	X	X
Csököly	1111	X	X			X	X	X
Gige	397	X	X			X	X	X
Hedrehely	445	X	X			X	X	X
Hencse	360	X	X			X	X	X
Jákó	672	X	X			X	X	X
Kadarkút	2565	X	X		X	X	X	X
Kaposfő	1659	X	X			X	X	X
Kaposmérő	2477	X	X		X	X	X	X
Kaposszerdahely	1059	X	X			X	X	X
Kaposújlak	733	X	X			X	X	X
Kisasszond	190	X	X			X	X	X
Kiskorpád	905	X	X			X	X	X
Kőkút	582	X	X			X	X	X
Mike	681	X	X			X	X	X
Nagybajom	3253	X	X	X	X	X	X	X
Pálmajor	388	X	X			X	X	X
Patca	55	X	X			X	X	X
Rinyakovácsi	149	X	X			X	X	X
Szenna	756	X	X			X	X	X
Szilvásszentmárton	213	X	X			X	X	X
Visnye	269	X	X			X	X	X
Zselickisfalud	257	X	X			X	X	X

1. táblázat Ellátási kötelezettségek a kistérség településein

I.1.2. Egyéb – ellátási kötelezettségen túli - nyújtható szolgáltatások

Falu- és tanyagondnoki szolgáltatás

A *falu- és tanyagondnoki szolgáltatás* az Szt. hatálya alá tartozó szociális alapszolgáltatás.

A falugondnoki szolgáltatás **hatszáz lakosnál kisebb településen működtethető**. Amennyiben a falugondnoki szolgálat létesítését követően a település lakosságszáma tíz százalékot meg nem haladó mértékben emelkedik hatszáz lakos fölé, a szolgáltatás tovább működtethető.

A falugondnoki szolgáltatás megszervezhető Gige, Hedrehely, Hencse, Kisasszond, Kőkút, Pálmajor, Patca, Rinyakovácsi, Szilvásszentmárton, Visnye, Zselickisfalud településeken figyelembe véve a lakosságszámbeli korlátot.

A tanyagondnoki szolgáltatás **legalább hetven és legfeljebb négyszáz lakosság számú** - külön jogszabályban meghatározott - **külterületi vagy egyéb belterületi lakott helyen működtethető**. Amennyiben a helyi sajátosságok alapján a tanyagondnoki szolgáltatás több tanyagondnok közreműködésével valósítható meg, a tanyagondnokok által ellátandó körzetek határait a fenntartó települési önkormányzat rendeletében határozza meg - figyelemmel a lakosság szám korlátra - azzal, hogy új tanyagondnoki szolgáltatás négyszáz lakos fölött szervezhető meg. Amennyiben a tanyagondnoki szolgáltatás létesítését követően a külterületi vagy egyéb belterületi lakott hely lakosság száma tíz százalékot meg nem haladó mértékben emelkedik négyszáz lakos fölé, a szolgáltatás tovább működtethető.

A tanyagondnoki szolgáltatás megszervezhető Bárdudvarnok, Kaposmérő, Kiskorpád, Kőkút, Nagybajom, Visnye településeken figyelembe véve a településszerkezeti sajátosságokat.

I.1.3. A személyes gondoskodást nyújtó ellátások tartalma, jelentősége

I.1.3.1. Szociális alapszolgáltatások

Falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás

A falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgáltatás célja az aprófalvak és külterületi vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek **intézményhiányából eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatáshoz, valamint egyes szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése**.

A falugondnoki szolgáltatást bárki igénybe veheti szóban előterjesztett kérelemre.

A falugondnoki szolgáltatás hatszáz lakosnál kisebb településen, tanyagondnoki szolgáltatás legalább hetven és legfeljebb négyszáz lakosság számú külterületi vagy egyéb belterületi lakott helyen működtethető.

A szolgáltatás térítésmentesen biztosítandó.

Étkeztetés

Az étkeztetés keretében azoknak a **szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani**, különösen

- koruk,
- egészségi állapotuk,
- fogyatékságuk, pszichiátriai betegségeik,
- szenvedélybetegségeik vagy
- hajléktalanságuk

miatt.

A jogosultsági feltételek részletes szabályait a települési önkormányzat rendeletben határozza meg.

A szolgáltatás térítésköteles, a fizetendő személyi térítési díj nem haladhatja meg a jogosult havi jövedelmének 30%-át.

Házi segítségnyújtás

Házi segítségnyújtás keretében a **szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakóközösségében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást**.

A házi segítségnyújtás keretében biztosítják:

- az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését,
- az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakóközössége higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést,

- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

Amennyiben a házi segítségnyújtás során szakápolási feladatok ellátása válik szükségessé, a házi segítségnyújtást végző személy kezdeményezi az otthonápolási szolgálat keretében történő ellátást.

Házi segítségnyújtás igénybevételét megelőzően vizsgálni kell a gondozási szükségletet.

A házi segítségnyújtást a megállapított napi gondozási szükségletnek megfelelő időtartamban, de **legfeljebb napi 4 órában kell nyújtani**.

A szolgáltatás térítésköteles, a fizetendő személyi térítési díj nem haladhatja meg a jogosult havi jövedelmének 25%-át.

Családsegítés

A családsegítés *a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás*. A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. A jegyző, továbbá a szociális, egészségügyi szolgáltató, intézmény, valamint a gyermekjóléti szolgálat, a pártfogói felügyelői és a jogi segítségnyújtói szolgálat jelzi, a társadalmi szervezetek, egyházak és magánszemélyek jelezhetik a családsegítést nyújtó szolgáltatónak, intézménynek, ha segítségre szoruló családról, személyről szereznek tudomást.

A családsegítés keretében biztosítani kell:

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzbeli, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- a családgondozást, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- közösségfejlesztő, valamint egyéni és csoportos terápiás programok szervezését,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossgal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- a családokon belüli kapcsolaterősítést szolgáló közösségépítő, családterápiás, konfliktuskezelő mediációs programokat és szolgáltatásokat, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat.

A családsegítés keretében végzett tevékenységnek – a szolgáltatást igénybe vevő érdekében, mások személyiségi jogainak sérelme nélkül – a szükséges mértékig ki kell terjednie az igénybe vevő környezetére, különösen családjának tagjaira. Kiskorú személyre a családsegítés akkor terjedhet ki, ha

- a kiskorú családtagjának ellátása a családsegítés keretében indult, és
- a kiskorú érdekei – a gyermekjóléti szolgáltatás igénybevétele nélkül – e szolgáltatás keretében is megfelelően biztosíthatók.

A szolgáltatás térítésmentesen biztosítandó.

Nappali ellátás

A nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a *saját otthonukban élő,*

- *tízennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,*
- *tízennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek,*

- *harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek* részére biztosít lehetőséget a *napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak – ide nem értve az idős személyek – napközbeni étkeztetését.*

Rendkívül indokolt esetben nappali ellátás olyan fogyatékos személyek részére is biztosítható, akire nézve szülője vagy más hozzátartozója gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban vagy ápolási díjban részesül.

Hajléktalan személyek nappali ellátása térítésmentes, egyéb nappali ellátási forma térítésköteles.

A nappali ellátásért fizetendő személyi térítési díj nem haladhatja meg a jogosult havi jövedelmének 15%-át, ha étkeztést is igénybe vesz 30%-át.

A gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított, gyermekvédelmi törvény szerinti gyermekétkeztetés szabályait kell alkalmazni a nappali intézményben ellátott fogyatékos gyermekek ellátása során nyújtott étkeztetésre.

I.1.3.2. Gyermekjóléti alapellátások

Biztos Kezdet Gyerekház

A Biztos Kezdet Gyerekház (a továbbiakban: Gyerekház) célja a szocio-kulturális hátrányokkal küzdő, *elsősorban a hátrányos helyzetű, vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egészséges fejlődésének biztosítását támogató, fejlődési lemaradását kompenzáló, a szülői kompetenciákat erősítő, a szülő és különösen az óvodáskort még el nem ért gyermek számára együttesen biztosított társadalmi felzárkózást segítő prevenció szolgáltatás* biztosítása.

A Gyerekház a gyermek és család sikeres társadalmi integrációja érdekében együttműködik különösen a gyermekjóléti szolgálattal, a védőnői szolgálattal, az óvodával, egyéb gyermekintézménnyel, valamint szükség esetén a jelzőrendszer egyéb tagjaival.

A szolgáltatás térítésmentesen biztosítandó.

Gyermekjóléti szolgáltatás

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, *a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.*

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint számára a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz való hozzájutás szervezése,
- a szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében

- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, a nem állami szervek, valamint magánszemélyek részvételének elősegítése a megelőző rendszerben,
- a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása és ezek megoldására javaslat készítése,
- a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszert alkotó személyekkel és intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása,
- tájékoztatás az egészségügyi intézményeknél működő inkubátorokból, illetve abba a gyermek örökbefogadáshoz való hozzájárulás szándékával történő elhelyezésének lehetőségéről.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében

- a gyermekkel és családjával végzett szociális munkával (a továbbiakban: családgondozás) elősegíteni a gyermek problémáinak rendezését, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozását,
- a családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
- kezdeményezni
 - o egyéb gyermekjóléti alapellátások igénybevételét,
 - o szociális alapszolgáltatások, különösen a családsegítés igénybevételét,
 - o egészségügyi ellátások igénybevételét,
 - o pedagógiai szakszolgálatok igénybevételét, vagy
 - o a gyermek védelembe vételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, átmeneti vagy tartós nevelésbe vételét,
- javaslat készítése a veszélyeztetettség mértékének megfelelően
 - o a gyermek védelembe vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására,
 - o a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására,
 - o a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében

- a családgondozás biztosítása - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,
- utógondozó szociális munka (a továbbiakban: utógondozás) biztosítása - az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve - a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez.

A szolgáltatás térítésmentesen biztosítandó.

Gyermekek napközbeni ellátása

A gyermekek napközbeni ellátásaként a **családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerőpiaci részvételét elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.** A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik.

A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára biztosítják,

- akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége,
- akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akivel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek, kivéve azt, akire nézve eltartója gyermekgondozási díjban részesül,

- akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásának formái - a gyermekek életkorának megfelelően –

- a bölcsőde, a hetes bölcsőde,
- a családi napközi,
- a családi gyermekfelügyelet,
- a házi gyermekfelügyelet,
- az alternatív napközbeni ellátás.

Bölcsőde

A bölcsőde a családban nevelkedő **3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény**. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

A bölcsőde végezheti a fogyatékos gyermekek nevelését és gondozását is. A bölcsődei ellátásban a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. § 25. pontja szerinti gyermek legfeljebb hatéves koráig vehet részt.

A bölcsőde az alapellátáson túl szolgáltatásként speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel, gyermekhotel működtetésével, vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatásokkal segítheti a családokat.

A bölcsődei ellátás megszűnik a bölcsődei nevelési év végén, ha a gyermek a 3. évét betöltötte, kivéve a fent említett két speciális esetet (óvodai érettség hiánya, fogyatékoság fennállása).

A bölcsőde nyári nyitvatartási rendjét a fenntartó hagyja jóvá. A fenntartó a bölcsődei szünet idejére a szülő kérésére gondoskodhat a gyermek intézményi gondozásának megszervezéséről.

A bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

A szolgáltatás térítésköteles, a személyi térítési díj összege nem haladhatja meg a gyermek családjában az egy főre jutó rendszeres havi jövedelem 25%-át, ha a fenntartó a bölcsődei ellátás keretében biztosított gyermekétkeztetés mellett a bölcsődei ellátás keretében nyújtott gondozásra is megállapít személyi térítési díjat.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek, a tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek, a három- vagy többgyermekes család gyermekének, az átmeneti gondozásban lévő, az ideiglenes hatállyal nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban elhelyezett, az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek gondozását térítésmentesen kell biztosítani. Ezekben az esetekben személyi térítési díj csak az étkezésért kérhető a gyermekétkeztetés szabályainak megfelelően.

Családi napközi

A gyermekek napközbeni ellátásának minősül a bölcsődei és óvodai ellátásban nem részesülő, továbbá az iskolai oktatásban részesülő gyermeknek az iskola nyitvatartási idején kívüli, valamint az iskolai napközit vagy tanulószobai ellátást igénybe nem vevő gyermek családi napköziben történő, nem közoktatási célú ellátása.

A családi napközi **a családban nevelkedő gyermekek számára nyújt életkoruknak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, étkeztetést és foglalkoztatást**. A fogyatékos gyermekek számára sajátos szükségleteikhez igazodó ellátást kell nyújtani.

A családi napközi - az alapellátáson túli szolgáltatásként - speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatással segítheti a családokat.

A családi napköziben húszhetestől tizennégy éves korig gondozható gyermek.

A szolgáltatás térítésköteles, a személyi térítési díj összege nem haladhatja meg a gyermek családjában az egy főre jutó rendszeres havi jövedelem 50%-át.

Családi gyermekfelügyelet

A gyermekek napközbeni ellátásaként családi gyermekfelügyelet biztosítható **az ellátást nyújtó saját otthonában**.

A családi gyermekfelügyelet a családban nevelkedő gyermekek számára nyújt életkoruknak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést és étkeztetést.

A családi gyermekfelügyelet keretében két évestől négy éves korig gondozható gyermek.

A szolgáltatás térítésköteles, a személyi térítési díj összege nem haladhatja meg a gyermek családjában az egy főre jutó rendszeres havi jövedelem 50%-át.

Házi gyermekfelügyelet

A házi gyermekfelügyelet keretében a gyermekek napközbeni ellátását a szülő vagy más törvényes képviselő otthonában gondozó biztosíthatja, ha a gyermek állandó vagy időszakos ellátása nappali intézményben nem biztosítható (pl. betegség miatt) és a szülő a gyermek napközbeni ellátását nem vagy csak részben tudja megoldani.

A szolgáltatás térítésköteles, a személyi térítési díj összege nem haladhatja meg a gyermek családjában az egy főre jutó rendszeres havi jövedelem 20%-át.

Alternatív napközbeni ellátás

Alternatív napközbeni ellátás a **játszóteri program, játszóház, klubfoglalkozás** keretében nyújtott,

- a szülő és a gyermek kapcsolatát erősítő, a gyermek szocializációját támogató, valamint egyéb szabadidős és prevenciós szolgáltatás,
- a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett iskoláskorú gyermekek számára biztosított nappali felügyelet, sport-, illetve egyéb foglalkozás és étkeztetés, feltéve, ha a működtető rendelkezik az ehhez szükséges – külön jogszabályban meghatározott – személyi és tárgyi feltételekkel.

A szolgáltatás térítésköteles, a személyi térítési díj összege nem haladhatja meg a gyermek családjában az egy főre jutó rendszeres havi jövedelem 20%-át.

Gyermekek átmeneti gondozása

A gyermekek átmeneti gondozása keretében - kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja - **a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról** (a továbbiakban: teljes körű ellátás) kell gondoskodni. A gyermekek átmeneti gondozását - a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő (a továbbiakban együtt: szülő) kérelmére vagy bejegyzésével - ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani, ha a szülő egészségügyi körülménye, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani. A fogyatékos gyermek számára a különleges szükségleteihez igazodó ellátást kell biztosítani. A gyermek átmeneti gondozása megszervezhető a működtető által kijelölt **helyettes szülőnél**, gyermekek átmeneti otthonában vagy családok átmeneti otthonában.

I.2. Személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátások nyújtásának szervezeti keretei¹

I.2.1. Szociális alapszolgáltatások

Falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás

A kistérségben ***falugondnoki szolgáltatást biztosítanak*** az alábbi engedélyesek:

- Gige Község Önkormányzata,
- Hedrehely Község Önkormányzata,
- Kisasszond Község Önkormányzata,
- Rinyakovácsi Község Önkormányzata,
- Szilvásszentmárton Község Önkormányzata,
- Falugondnokok Somogy Megyei Egyesülete (Patca Község területén).

A kistérségben ***tanyagondnoki szolgáltatást biztosítanak*** az alábbi engedélyesek:

- Bárdudvarnok Község Önkormányzata,
- Kiskorpád Község Önkormányzata,
- Kaposmérő Község Önkormányzata,
- Visnye Község Önkormányzata,
- Nagybajom Város Önkormányzata az Alapszolgáltatási Központ intézményén keresztül.

A fent nevezett engedélyesek a feladatellátást a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott támogatás igénybevételeivel és fenntartói hozzájárulással biztosítják.

Jákó Község Önkormányzata pályázati forrásból kapott támogatást gépjármű beszerzésre, de működési engedéllyel nem rendelkezik falu- illetve tanyagondnoki szolgáltatásra, így nem igényelhet a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott módon támogatást sem. A gépjárművet önkormányzati forrásból működtetik, de a futásteljesítmény az anyagi források szűkössége miatt korlátos.

A kistérség települései közül ***Hencse és Kőkút településeken létesíthető a lakosságszámot figyelembe véve falugondnoki szolgáltatás***, azonban ***nem került megszervezésre***.

Kőkút településen Alsótapazd és Gyöngyöpuszta településrészek elérhetősége rendkívül nehézkes, az itt élő lakosság szinte el van szigetelve a külvilágtól.

***Kadarkút Város** esetében figyelembe véve a településszerkezeti sajátosságokat (Vótapuszta) tanyagondnoki szolgáltatás működtetésére **lehetőség lenne**.*

A falugondnoki gépjárművek többsége az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap III. tengely - A vidéki élet minősége és a vidéki gazdaság diverzifikálása – keretében kiírt pályázatok támogatásával került beszerzésre.

***Nagybajom Város** a **tanyagondnoki** szolgáltatást egy kétszemélyes, ételszállításra használt gépjárművel biztosítja, így a **szolgáltatástartalom korlátozott**.*

¹ A közölt információk a helyzetelemzés időpontjában jogerős működési engedélyek alapján kerültek rögzítésre. 2014.január 1-jétől több változás történik a kistérségi ellátórendszerben, amelyről a helyzetelemzés időpontjában végleges és megbízható információk nem álltak rendelkezésre.

A falu- és tanyagondnoki szolgálatok közreműködnek a szociális étkeztetés biztosításában, elvégzik az étel igénybevevőhöz történő szállítást, támogatják egyéb szociális alapszolgáltatásokhoz való hozzáférést. Ezen túl közreműködnek közösségi és szociális információk szolgáltatásában, támogatják a lakosság közszolgáltatásokhoz való hozzáférését szállítási tevékenységgel, illetve ügyintézését folytatnak szükség esetében.

Segítik a köznevelési intézményekbe való eljutást a gyermekeknek.

Közreműködnek különböző javak lakosság és önkormányzat részére történő beszerzésében áruszállítással (pl. anyagok, gyógyszerek, élelmiszer, fogyasztási cikkek, stb.).

Az egyes településeken segítik a közösségi, művelődési, sport- és szabadidős tevékenységek megvalósítását.

A kistérség települései közül **Visnye Község** emelhető ki, ahol **Visnyeszéplak** településrész a településközponttól távol, elzártan helyezkedik el. A településrész aszfaltozott úton nem közelíthető meg. A Visnyeszéplakon élő lakosság egy része számára **a tanyagondnoki szolgálat biztosítja a külvilággal való kapcsolattartást.**

Problémák:

A kistérségben van olyan település (Kökút), ahol indokolt lenne falu-, illetve tanyagondnoki szolgálat létesítése a település periférikus helyzete miatt, azonban a helyi döntéshozók nem tettek intézkedéseket a szolgáltatás beindítására.

A kistérségben van olyan település (Nagybajom), ahol tanyagondnoki szolgálat működik, azonban a gépjármű típusa miatt csak korlátozottan tudja biztosítani az szolgálat a jogszabályban előírt feladatokat.

A kistérségben van olyan település (Jákó), amely falubusszal rendelkezik, azonban a működtetéshez szükséges források nem állnak rendelkezésre a szükséges mértékben, mivel állami támogatás igénybevétele a település nem jogosult.

Étkeztetés

Szociális étkeztetést a kistérség településein az alábbi engedélyesek biztosítják.

A **kadarkúti székhelyű Szociális Alapszolgáltatási Központ Fenntartó Intézményi Társulás** által működtetett Szociális Alapszolgáltatási Központ társulások formában biztosítja a szolgáltatást Hencse, Hedrehely, Visnye, Bárdudvarnok, Mike, Kadarkút ellátási területen.

A **kaposmérői Szociális Alapszolgáltatási Központ** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Kaposújlak, Kaposfő, Kisasszond, Kiskorpád, Gige, Kaposmérő² települések területén.

A **kaposszerdahelyi Gondozási Központ** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Szenna, Patca, Szilvásszentmárton, Zselickisfalud és Kaposszerdahely települések területén.

A **nagybajomi Alapszolgáltatási Központ** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Csököly, Rinyakovácsi, Jákó, Nagybajom települések területén.

2 Az engedélyes által nyújtott személyes gondoskodást nyújtó ellátások ellátási területébe Hetes és Csombárd települések is beletartoznak, de ezen települések nem részei a Kadarkúti-Nagybajomi Többcélú Kistérségi Társulásnak

A Szociális Regiszter adatai szerint **Kőkút és Pálmajor település ellátási területén nincs hatályos működési engedély, így a szolgáltatás nem biztosított**, amely mulasztásos törvénysértést jelent.

A szolgáltatást igénybevevők körét jellemzően az időskorú, fogyatékossgal élő személyek csoportja jelenti, ezen túl az aktív korú nem foglalkoztatottak köre az, aki szociális étkeztetés esetében meleg ételhez juthat. A gyermekes családok esetében a szolgáltatás jelentősége, hogy a szociálisan rászorult családtag napi egyszeri meleg ételhez juthat, amennyiben megfelel a szociális rászorultsági kritériumoknak.

A települési önkormányzatok helyi rendeleteinek egy része az Szt. 62. § (2) szerinti szociális rászorultsági kritériumokat az Szt. 62. § (1) bekezdés szó szerinti idézésével határozta meg, azaz úgy, hogy szinte bármely önellátásra nem vagy részben képes személy, illetve speciális szükségletű személy (beteg, idős, fogyatékossgal élő, pszichiátriai beteg, szenvedélybeteg, hajléktalan) belefér az étkeztetetti körbe. Az önkormányzatok más része a jogosultsági kört olyan módon szűkítette, hogy a speciális szükséglet tényének igazolását szakorvosi véleményhez, hatósági igazoláshoz, illetve pénzübeli ellátást megállapító okirathoz kötötte.

Az étkeztetés biztosítására jellemző, hogy napi egyszeri meleg ételt (ebédet) biztosítanak a szolgáltatást nyújtók.

A diétás étkezés (diabetes, tejcukor, lisztérzékeny, epés, pépes, stb.) lehetősége biztosított, azonban a lehetőség igénybevétele kapcsán az igénybevevők alulinformáltak, ezért többnyire nem veszik igénybe.

Az étkeztetést igénybevevő személyek száma az alábbiak szerint alakul az egyes településeken.

Étkeztetést igénybevevők száma 2013.06.30.-án (fő)	
Bárdudvarnok	18
Csököly	61
Gige	12
Hedrehely	33
Hencse	21
Jákó	49
Kadarkút	139
Kaposfő	28
Kaposmérő	35
Kaposújlak	4
Kaposszerdahely	37
Kisasszond	0
Kiskorpád	20
Kőkút	0
Mike	42
Nagybajom	83
Pálmajor*	0
Patca	6
Rinyakovácsi	11
Szena	30
Szilvásszentmárton	1
Visnye	6
Zselickisfalud	15
Összesen	651

2. táblázat Étkeztetés szolgáltatást igénybevevők száma a kistérségben 2013.09.30., Forrás: Engedélyesek

Problémák:

A kistérségben van olyan település (Kőkút, Pálmajor), ahol nem biztosított az étkeztetés alapszolgáltatási forma, annak ellenére, hogy kötelező önkormányzati feladat a megszervezése.

Az étkeztetés jogosultsági feltételeit egyes települési önkormányzatok olyan módon állapították meg, hogy számos rászoruló kiesik a jogosultak köréből.

Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás szolgáltatást a kistérség településein az alábbi engedélyesek biztosítják.

A **kadarkúti székhelyű Szociális Alapszolgáltatási Központot Fenntartó Intézményi Társulás** által működtetett Szociális Alapszolgáltatási Központ társulások formában biztosítja a szolgáltatást Hencse, Hedrehely, Visnye, Bárdudvarnok, Mike, Kadarkút ellátási területen 76 fő ellátható személy kapacitásmutatóval.

A **kaposmérői Szociális Alapszolgáltatási Központ** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Kaposújlak, Kaposfő, Kisasszond, Kiskorpád, Gige, Kaposmérő ellátási területen 54 fő ellátható személy kapacitásmutatóval.

A **kaposszerdahelyi Gondozási Központ** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Szenna, Patca, Szilvásszentmárton, Zselickisfalud és Kaposszerdahely települések területén 27 fő ellátható személy kapacitásmutatóval.

A **nagybajomi Alapszolgáltatási Központ** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Csökölly, Rinyakovácsi, Jákó, Nagybajom ellátási területen 72 fő ellátható személy kapacitásmutatóval.

A Szociális Regiszter adatai szerint **Kőkút és Pálmajor település ellátási területén nincs hatályos működési engedély, így a szolgáltatás nem biztosított**, amely mulasztásos törvényértést jelent.

A házi segítségnyújtás szolgáltatás – bár a jogszabály nem köti célcsoporthoz az ellátást – elsődlegesen az időskorú és a fogyatékkal élő, vagy betegség folytán önellátásra nem, illetve részben képes személyek számára nyújt segítséget.

A szolgáltatás jelentősége a gyermekes családok szempontjából az, hogy az a felnőttkorú családtag, aki rendelkezik a jogszabályban meghatározott gondozási szükséglettel, az jogosult az életvitelét támogató szolgáltatásra. A szolgáltatás elsődlegesen a háztartás vitelének támogatását, gondozási – alapápolási feladatok elvégzését, a személyi és lakókörnyezeti higiéniai körülmények megtartásában való közreműködést, illetve a veszélyhelyzetek megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást jelent.

A házi segítségnyújtás szolgáltatást a kistérség területén működő szolgáltatók térítésmentesen biztosítják, kivéve a kadarkúti Szociális Alapszolgáltatási Központ ellátási területén Kadarkút, Hencse, Hedrehely, Visnye, Mike, Bárdudvarnok településeket.

Az igénybevevői körrel elmondható, hogy többségben vannak az egy órás gondozási szükséglettel rendelkező igénybevevők, azonban ez nem kizárólagos és néhány esetben kettő – négy órás gondozási szükséglettel rendelkező személyt is ellátnak.

Problémák:

A kistérségben van olyan település (Kőkút, Pálmajor), ahol nem biztosított a házi segítségnyújtás alapszolgáltatási forma, annak ellenére, hogy kötelező önkormányzati feladat a megszervezése.

Családsegítés

A családsegítés szolgáltatást a kistérség településein az alábbi engedélyesek biztosítják.

A **kadarkúti székhelyű Szociális Alapszolgáltatási Központot Fenntartó Intézményi Társulás** által működtetett Szociális Alapszolgáltatási Központ társulások formában biztosítja a szolgáltatást Hencse, Hedrehely, Visnye, Bárdudvarnok, Mike, Kadarkút, Szenna, Patca, Szilvásszentmárton, Zselickisfalud és Kaposszerdahely ellátási területen.

Ezen engedélyesnél 5 fő családgondozó kerül alkalmazásra.

A Hencse, Hedrehely, Kőkút, Visnye, Bárdudvarnok, Kaposszerdahely, Szenna, Patca, Zselickisfalud, Szilvásszentmárton településeken illetékes családgondozók osztott munkakörben dolgoznak, családsegítés mellett gyermekjóléti szolgáltatást is végeznek.

Szenna településen nincs kijelölt félfogadási idő.

A gesztortelepülésen és az ellátásba bevont településeken a félfogadás az alábbiak szerint alakulnak.

Település neve	Félfogadási időpontok	Félfogadás időtartama
Kadarkút	7530 Kadarkút, Petőfi S. u. 12/a. H-CS: 12 ⁰⁰ -15 ³⁰ P: 8 ⁰⁰ -12 ⁰⁰	18 óra/hét
Mike	7512 Mike, Hunyadi u. 43. K: 12 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	3 óra/hét
Hencse	7532 Hencse, Kossuth u. 43. CS: 14 ⁰⁰ -16 ⁰⁰	2 óra/hét
Kőkút	7531 Kőkút, Arany J. u. 10. SZ: 13 ⁰⁰ -14 ⁰⁰ 7531 Kőkút, Alsótápadz SZ: 14 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	2 óra/hét
Hedrehely	7533 Hedrehely, Szabadság u. 76. K: 8 ⁰⁰ -10 ⁰⁰	2 óra/hét
Visnye	7534 Visnye, Fő. u. 20. CS: 8 ⁰⁰ -10 ⁰⁰	2 óra/hét
Szenna		
Bárdudvarnok	7478 Bárdudvarnok, Bárd u.82. H:13.00-16.00 K: 13.00-15.00 SZ:8.00-12.00 P:8.00-10.00	11 óra/hét
Kaposszerdahely	7476 Kaposszerdahely, Kossuth L. u. 59. H: 9.00-11.00 CS: 13.00-15.00	4 óra/hét
Szenna	K: 8.00-10.00 Sz: 12.30-14.30	4 óra/hét
Patca	Minden hó harmadik keddeje: 10.00-12.00	0,5 óra/hét
Zselickisfalud	K: 13.00-14.00	1 óra/hét
Szilvásszentmárton	K:14.30-15.30	1 óra/hét

3. táblázat Kadarkút SZASZK területe félfogadási idő családsegítés, Forrás: Kadarkút SZASZK.

A **kaposmérői Szociális Alapszolgáltatási Központ** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Kaposújlak, Kaposfő, Kisasszond, Kiskorpád, Gige, Kaposmérő ellátási területen.

Ezen engedélyesnél 1 fő családgondozó kerül alkalmazásra, aki osztott munkakörben gyermekjóléti szolgáltatást is ellát.

A gesztortelepülésen és az ellátásba bevont településeken a felfogadás az alábbiak szerint alakulnak.

Település neve	Felfogadási időpontok	Felfogadás időtartama
Kaposmérő	Kaposmérő, Hunyadi u. 5. Hétfő: 8.00-15.30 Kedd: 8.00-15.30 Péntek: 8.00-12.00	19 óra/hét
Kaposújlak	Kaposújlak, Kossuth u. 47. Csüt.: 14.00-15.30	1,5 óra/hét
Kaposfő	Kaposfő, Kossuth u. 221. Csüt.: 8.00-12.00	4 óra/hét
Kisasszond	Kaposfő, Kossuth u. 221. Csüt.: 8.00-12.00	4 óra/hét
Kiskorpád	Kiskorpád, Petőfi u. 20. Kedd: 8.00-10.00	2 óra/hét
Gige	Gige, Kossuth u. 4. Kedd: 10.00-12.00	2 óra/hét

4. táblázat Kaposmérő SZASZK területe felfogadási idő családgondozás, Forrás: Kaposmérő SZASZK.

A **nagybajomi Alapszolgáltatási Központ** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Csököly, Rinyakovácsi, Jákó, Nagybajom ellátási területen.

Ezen engedélyesnél 2 fő családgondozó kerül alkalmazásra. A Rinyakovácsi, Csököly, Jákó településeken illetékes családgondozó osztott munkakörben dolgozik, családgondozás mellett gyermekjóléti szolgáltatást is végez.

A gesztortelepülésen és az ellátásba bevont településeken a felfogadás az alábbiak szerint alakulnak.

Település neve	Felfogadási időpontok	Felfogadás időtartama
Nagybajom	Nagybajom, Kossuth u. 12. (2. számú iroda) Hétfő, kedd, szerda 9-11	6 óra/hét
Jákó	Jákó, Polgármesteri Hivatal Szerda 9-12	3 óra/hét
Csököly	Csököly, Polgármesteri Hivatal Hétfő, kedd, 9-11	4 óra/hét
Rinyakovácsi	Rinyakovácsi, Polgármesteri Hivatal Péntek 9-12	3 óra/hét

5. táblázat Nagybajom ASZK területe felfogadási idő családgondozás, Forrás: Nagybajom ASZK

A kistérségben egyedül **Pálmajor településen nem volt hatályos működési engedély családgondozás szolgáltatására kiadva**. A megszervezése a településen nem kötelező, azonban a szolgáltatáshoz való hozzáférést biztosítani szükséges. 2013. decemberre rendeződött Pálmajor helyzete azzal, hogy a nagybajomi Alapszolgáltatási központhoz csatlakozott.

Valamennyi engedélyes esetében megállapítható, hogy bár a feladatellátás személyi feltételein belül a családgondozók száma a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 2. számú melléklete szerinti előírásoknak megfelel, azonban **az ellátási terület kiterjedtsége és a tárgyi**

feltételek korlátozott rendelkezésre állása (közlekedési infrastruktúra, mobil eszközök) miatt a feladatellátás megvalósítása sokszor nehézségekbe ütközik. A ***családgondozó nem tud elegendő időt tölteni egy-egy településen***, azaz a folyamatos szociális munkás jelenlét hiányzik. A felfogadási idő és a tereplátogatás számos esetben csak az adminisztrációs feladatok ellátására, általános tanácsadásra, ügyintézésre és a kríziskezelésre elegendő.

A feladatellátás személyi feltételei vonatkozásában megállapítható, hogy ***szociális segítő, illetve tanácsadó munkatársak alkalmazása nem történik***. A szociális segítő munkatárs hiányának nincs jelentősége a kistérségben, hiszen középfokú OKJ-s végzettséghez kötött a munkakör betöltése, önálló esetkezelést és családgondozást nem végezhet, jobbra csak adminisztratív feladatokat láthat el, így elsősorban a nagyobb városokban, megyei jogú városokban és a fővárosi kerületekben működő szolgálatoknál alkalmaznak szociális segítőket.

A specialista (pl. jogász, pszichológus) által nyújtott tanácsadások az alapfeladatok köréből hiányoznak.

Adósságkezelési szolgáltatást családsegítő szolgálaton keresztül nem nyújt egyik kistérség területén lévő önkormányzat sem (egyéb formában sem).

Az egyes engedélyesek által nyújtott szolgáltatások közül a családgondozó által végzett ***egyéni esetkezelés a domináns***. Ezt kiegészíti az egyes településeken eltérő intenzitással a közösségi szociális munka.

Az egyes családsegítést nyújtó szervezetek gondozási adatai alapján megállapítható, hogy ***többségben vannak az együttműködésre kötelezett, rendszeres szociális segélyben részesülő igénybevevők***. A kistérség településeinek helyi önkormányzati rendeletei az alapszolgáltatási központokat, illetve az annak kereteiben működő családsegítő szolgálatokat nevesítik ***együttműködésre kijelölt szervként***.

Kaposfő, Csököly, Jákó, Nagybjom településeket kivéve a kistérség teljes területén meghaladja a kötelezett igénybevevők száma az önkéntes igénybevevőket.

Kadarkút Szociális Alapszolgáltatási Központ

		Bárdudvarnok	Hedrehely	Hencse	Kadarkút	Kaposszerdahely	Kőkút	Mike	Patca	Szenna	Szilvásszentmárton	Visnye	Zselickisfalud
Családsegítést igénybevevők száma 2013.06.30.	fő	13	5	3	13	3	4	2	1	2	0	4	1
	család	13	5	3	13	3	4	2	1	2	0	4	1
klasszikus családsegítés	fő	2	0	0	2	2	0	0	0	0	0	1	0
együttműködésre kötelezett segélyezett	fő	11	5	3	11	1	4	2	1	2	0	3	1

6. táblázat Családsegítést igénybevevők száma 2013.06.30. Kadarkút SZASZK területe, forrás: Kadarkút SZASZK

Kaposmérő Szociális Alapszolgáltatási Központ

		Gige	Kaposfő	Kaposmérő	Kaposújlak	Kisasszond	Kiskorpád
Családsegítést igénybevevők száma 2013.06.30.	fő	6	5	8	2	1	4
	család	6	5	8	2	1	4
klasszikus családsegítés	fő	0	4	1	0	1	0
együttműködésre kötelezett segélyezett	fő	6	1	7	2	0	4

7. táblázat Családsegítést igénybevevők száma 2013.06.30. Kaposmérő SZASZK területe, forrás: Kaposmérő SZASZK

Nagybajom Alapszolgáltatási Központ

		Csökölly	Jákó	Nagybajom	Rinyakovácsi
Családsegítést igénybevevők száma 2013.06.30.	fő	6	1	22	0
	család	5	1	22	0
klasszikus családsegítés	fő	6	1	10	0
együttműködésre kötelezett segélyezett	fő	0	0	12	0

8. táblázat Családsegítést igénybevevők száma 2013.06.30. Nagybajom ASZK területe, forrás: Nagybajom ASZK

A családsegítést nyújtó szervezetek **igénybe vevői köre az alacsony iskolai végzettségű, középkorú, álláskereső, vagy inaktív személyeket, és családjaikat tömöríti, akik jellemzően szegénységben élnek, és deprivált helyzetűek.**

A családsegítés jelenleg olyan személyes szociális szolgáltatás, mely a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul az egyének, családok, valamint a különböző közösségi csoportok életminőségének javításához továbbá a szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz. A családsegítés bár nyitott sokféle probléma észlelésére és fogadására, azonban megfelelő szabályozási eszközök, valamint megfelelő erőforrások hiányában az igénybe vevői körben felmerülő problémáknak csak egy részét tudja kezelni. Maguk a szolgáltatók által is legsúlyosabbnak ítélt problémátípusokat (anyagi problémák, munkanélküliség, eladósodás, lakhatási problémák), amelyek a társadalmi és gazdasági rendszerből fakadó strukturális jellegű problémák, nem tudja megfelelően kezelni a családsegítés jelenleg. A családsegítést végzők gyakran használják az „eszköztelenség” jelzőt, amikor szembesülnek a segítő munka során a szolgáltatás korlátaival.

A családsegítés által hatékonyan kezelt problémának tekinthetők a családi-kapcsolati problémák, a családi konfliktusok, a gyermekneveléssel kapcsolatos problémák, testi-lelki elhanyagolás, valamint a krízishelyzetek kezelése.

A kistérség családsegítést nyújtó szervezeteinél az alábbiak szerint alakulnak **a „hozott problémák”**, amelyekkel az igénybevevők a szolgálatokhoz fordulnak.

Hozott probléma megnevezése	Kadarkút SZASZK	Kaposmérő SZASZK	Nagybajom ASZK	Kistérségi arány
Anyagi	27,57%	8,16%	6,80%	20,51%
Családi-kapcsolati	4,32%	4,08%	6,31%	4,86%
Családon belüli bántalmazás	1,03%	0,00%	0,49%	0,81%
Egészségkárosodás következménye	1,44%	0,00%	4,37%	2,16%
Egyéb	2,47%	0,00%	3,40%	2,56%
Életviteli	19,96%	2,04%	1,46%	13,63%
Foglalkoztatással kapcsolatos	15,02%	55,10%	33,98%	22,94%
Gyermeknevelési	1,65%	0,00%	0,00%	1,08%
Információhiány	6,38%	4,08%	6,31%	6,21%
Lelki, mentális	3,29%	0,00%	0,49%	2,29%
Ügyintézési nehézségben segítségkérés	16,87%	26,53%	36,41%	22,94%
Több probléma együttes előfordulása	19,75%	100,00%	7,76%	21,72%

9. táblázat Hozott problémák aránya az összes hozott probléma közt a családsegítést igénybevevők körében, Forrás: KSH OSAP, 2011.

A kistérség családsegítést végző szervezeteinél az összes hozott probléma közt **magas az anyagi probléma, az életviteli probléma, a foglalkoztatással kapcsolatos probléma aránya, valamint magas azoknak az igénybevevőknek a száma, ügyintézési nehézség miatt keresik fel a családsegítő szolgálatot.**

A szolgálatokhoz fordulók mintegy ötöde esetében több hozott probléma állapítható meg, a kaposmérői SZASZK ellátási területén minden igénybevevő több problémával fordul a családsegítő szolgálathoz.

A krízishelyzet előfordulása kistérségi szinten alacsonynak mondható, mivel az összes hozott problémának mintegy 1%-át jelenti, azonban a kaposmérői SZASZK területén minden hetedik igénybevevő krízishelyzet miatt keresi meg a családsegítő szolgálatot.

A hozott problémák alapján megállapítható, hogy bár az esetek száma a kaposmérői SZASZK területén a legalacsonyabb, azonban ezen szolgáltató esetében fordulnak elő a legsúlyosabb és

legkomplexebb problémák. Ez arra enged következtetni, hogy az alacsony szakmai létszámmal működő szolgálat későn tud reagálni a lakosság problémáira, illetve ezen túl jelentheti a megfontolt és nem eltúlzott szakmai adminisztrációt is (azaz csak nagyon indokolt esetben indítanak családgondozást).

A családsegítés korlátai elsődlegesen a szabályozásra és a hatáskör telepítésre vezethetők vissza. A jóléti ágazat szinte az egyetlen olyan humán közszolgáltatási terület, ahol a hatáskörök döntő többségét az egyes helyi önkormányzatokra telepítették, így a jóléti ágazatban meglévő hibák jelentős része az önkormányzati rendszer működésének és finanszírozásának hibáival, gondjaival is összefügg.

Az **elaprózott önkormányzati rendszer** alkalmatlan a jóléti feladatok ellátására, ezért a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi ágazatban ezt a problémát a kötelező feladatoknak a település méretétől függő differenciált telepítésével próbálták megoldani. Ennek következtében azonban a **szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréshez való jog sérült, hiszen a kisebb településeken élők nem juthatnak hozzá a helyzetüket javító ellátásokhoz**. Mivel a kistelepüléseken élők általában hátrányosabb szociális helyzetűek, ezért ez a rendszer pontosan a rászorultabb személyeket érinti negatívan.

A kistérség településein egy része ténylegesen szociálisan ellátatlannak tekinthető, annak ellenére, hogy a **társulások ellátási rendszer adminisztratíván lefedettséget biztosít**.

Problémák:

A kistérségben teljes területe lefedett családsegítéssel, azonban a társulások formában működtetett szolgáltatás hatóköre a gesztortelepülésekre koncentrálódik és az ellátásba bevont településeken a szolgáltatás hatásköre alacsony. A térségi feladatellátást támogató kommunikációt és közlekedést támogató infrastruktúra hiányzik.

A feladatellátás zömében a segélyezettekkel való együttműködésre koncentrálódik, az egyéb szolgáltatáselemeket humán erőforrás hiányában nem tudják biztosítani a szolgálatok.

A munkaformák közül az egyéni esetkezelés a domináns, a csoportmunka és a közösségi munka háttérbe szorul.

Az önkormányzati fenntartás a családsegítés keretében végzett tevékenységek jellegét determinálja.

Nappali ellátás

Időskorúak nappali ellátását a kistérségben négy engedélyes nyújt.

A **kadarkúti székhelyű Szociális Alapszolgáltatási Központ Fenntartó Intézményi Társulás** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Hencse, Hedrehely, Visnye, Bárdudvarnok, Mike, Kadarkút ellátási területen, kadarkúti székhellyel 25 férőhelyen.

A **kaposmérői Szociális Alapszolgáltatási Központ** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Kaposújlak, Kaposfő, Kisasszond, Kiskorpád, Gige, Kaposmérő ellátási területen, kaposmérői székhellyel 30 férőhelyen.

A **nagybajomi Alapszolgáltatási Központ** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Csökölly, Rinyakovácsi, Jákó, Nagybajom ellátási területen nagybajomi székhellyel 45 férőhelyen.

A **kaposszerdahelyi Gondozási Központ** 30 férőhelyen biztosítja a szolgáltatást.

Az idősök nappali ellátás szolgáltatás keretében, ahogy a szolgáltatás neve is jelzi, elsődlegesen időskorú személyeket látnak el. A szolgáltatástípus – mivel nincsen objektív jogosultsági kritérium – felvállalhatja egyéb tizennyolcadik életévét betöltött, egészségi állapotuk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek ellátását. A gyermekes családok vonatkozásában a szolgáltatás jelentősége abban áll, hogy amennyiben van nappali felügyeletet igénylő családtag, akkor az ellátásba való részvétele a családot tehermentesítheti. Emellett a nappali ellátást nyújtó intézmények tárgyi feltételeire vonatkozó követelményrendszer miatt alkalmas lehet arra, hogy az alapfeladaton túli többlétszolgáltatás keretében az intézményi jogviszonnyal nem rendelkező személyek számára is nyújtson szolgáltatásokat. Ilyen többlétszolgáltatás lehet például a közösségi tér biztosítása, a mosási és mosakodási lehetőség biztosítása.

Az idősök nappali ellátása szolgáltatástípusnak jelentősége a gyermekek szempontjából, hogy teret adhat az idősök és a gyermekek, illetve fiatalok közti intergenerációs különbségek mérséklésére, illetve a korosztályok közti együttműködések megvalósítására.

A kistérségben működtetett nappali ellátások mindegyike a jogszabályi alapfeladatait végzi és csupán a közösségfejlesztő funkciója révén ér el „külsősöket”.

Problémák:

A kistérségben működő nappali ellátást nyújtó intézmények a jogszabályban előírt alapfeladatokat látják el, a tárgyi infrastruktúra többcélú hasznosítása kezdetleges szinten valósul meg.

A közművelődési és kulturális feladatokat párhuzamosan más intézmények is végzik.

A speciális igényű célcsoportok számára az idősök nappali ellátását nyújtó intézmények programelemek nem újítanak.

I.2.2. Gyermekjóléti alapellátások

Gyermekjóléti szolgáltatás

A gyermekjóléti szolgáltatást a kistérség településein az alábbi engedélyesek biztosítják.

A **kadarkúti székhelyű Szociális Alapszolgáltatási Központot Fenntartó Intézményi Társulás** által működtetett Szociális Alapszolgáltatási Központ társulási formában biztosítja a szolgáltatást Hencse, Hedrehely, Visnye, Bárdudvarnok, Mike, Kadarkút, Szenna, Patca, Szilvásszentmárton, Zselickisfalud és Kaposszerdahely ellátási területen.

Ezen engedélyesnél 5 fő családgondozó kerül alkalmazásra.

A Hencse, Hedrehely, Kőkút, Visnye, Bárdudvarnok, Kaposszerdahely, Szenna, Patca, Zselickisfalud, Szilvásszentmárton településeken illetékes családgondozók osztott munkakörben dolgoznak, gyermekjóléti szolgáltatás mellett családsegítést is végeznek.

A gesztortelepülésen és az ellátásba bevont településeken a felfogadás az alábbiak szerint alakulnak.

Település neve	Felfogadási időpontok	Felfogadás időtartama
Kadarkút	7530 Kadarkút, Petőfi S. u. 12/a. H-P: 8 ⁰⁰ -12 ⁰⁰	20 óra/hét
Mike	7512 Mike, Hunyadi u. 43. K: 12 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	3 óra/hét
Hencse	7532 Hencse, Kossuth u. 43.	2 óra/hét

	CS: 14 ⁰⁰ -16 ⁰⁰	
Kökút	7531 Kökút, Arany J. u. 10. SZ: 13 ⁰⁰ -14 ⁰⁰ 7531 Kökút, Alsótapazd SZ: 14 ⁰⁰ -15 ⁰⁰	2 óra/hét
Hedrehely	7533 Hedrehely, Szabadság u. 76. K: 8 ⁰⁰ -10 ⁰⁰	2 óra/hét
Visnye	7534 Visnye, Fő. u. 20. CS: 8 ⁰⁰ -10 ⁰⁰	2 óra/hét
Szenna	Szenna, Rákóczi u. 1/a. K: 8 ⁰⁰ -12 ⁰⁰	4 óra/hét
Bárdudvarnok	7478 Bárdudvarnok, Bárd u.82. H:13.00-16.00 K: 13.00-15.00 SZ:8.00-12.00 P:8.00-10.00	11 óra/hét
Kaposszerdahely	7476 Kaposszerdahely, Kossuth L. u. 59. H: 9.00-11.00 CS: 13.00-15.00	4 óra/hét
Szenna	K: 8.00-10.00 Sz: 12.30-14.30	4 óra/hét
Patca	Minden hó harmadik keddeje: 10.00-12.00	0,5 óra/hét
Zselickisfalud	K: 13.00-14.00	1 óra/hét
Szilvásszentmárton	K:14.30-15.30	1 óra/hét

10. táblázat Kadarkút SZASZK területe felfogadási idő gyermekjóléti szolgáltatás, Forrás: Kadarkút SZASZK.

A **kaposmérői Szociális Alapszolgáltatási Központ** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Kaposújlak, Kaposfő, Kisasszond, Kiskorpád, Gige, Kaposmérő ellátási területen.

Ezen engedélyesnél 1 fő családgondozó kerül alkalmazásra, aki osztott munkakörben családsegítést is ellát.

A gesztortelepülésen és az ellátásba bevont településeken a felfogadás az alábbiak szerint alakulnak.

Település neve	Felfogadási időpontok	Felfogadás időtartama
Kaposmérő	Kaposmérő, Hunyadi u. 5. Hétfő: 8.00-15.30 Kedd: 8.00-15.30 Péntek: 8.00-12.00	19 óra/hét
Kaposújlak	Kaposújlak, Kossuth u. 47. Csüt.: 14.00-15.30	1,5 óra/hét
Kaposfő	Kaposfő, Kossuth u. 221. Csüt.: 8.00-12.00	4 óra/hét
Kisasszond	Kaposfő, Kossuth u. 221. Csüt.: 8.00-12.00	4 óra/hét
Kiskorpád	Kiskorpád, Petőfi u. 20. Kedd: 8.00-10.00	2 óra/hét
Gige	Gige, Kossuth u. 4. Kedd: 10.00-12.00	2 óra/hét

11. táblázat Kaposmérő SZASZK területe felfogadási idő gyermekjóléti szolgáltatás, Forrás: Kaposmérő SZASZK.

A **nagybajomi Alapszolgáltatási Központ** társulások formában biztosítja a szolgáltatást Csökölly, Rinyakovácsi, Jákó, Nagybajom ellátási területen.

Ezen engedélyesnél 2 fő családgondozó kerül alkalmazásra. A Rinyakovácsi, Csököly, Jákó településeken illetékes családgondozó osztott munkakörben dolgozik, gyermekjóléti szolgáltatás mellett családsegítést is végez.

A gesztortelepülésen és az ellátásba bevont településeken a félfogadás az alábbiak szerint alakulnak.

Település neve	Félfogadási időpontok	Félfogadás időtartama
Nagybajom	Nagybajom, Kossuth u. 12. (4. számú iroda) Hétfő, kedd, szerda 9-11	6 óra/hét
Jákó	Jákó, polgármesteri Hivatal Szerda 9-12	3 óra/hét
Csököly	Csököly, Polgármesteri Hivatal Hétfő, kedd, 9-11	4 óra/hét
Rinyakovácsi	Rinyakovácsi, Polgármesteri Hivatal Péntek 9-12	3 óra/hét

12. táblázat Nagybajom ASZK területe félfogadási idő gyermekjóléti szolgálat, Forrás: Nagybajom ASZK.

A kistérségben egyedül Pálmajor településen nem volt hatályos működési engedély gyermekjóléti szolgáltatásra kiadva, ezzel mulasztásos törvénysértést követett el a települési önkormányzat.

A település a nagybajomi Alapszolgáltatási Központhoz csatlakozott 2013. decemberében. A működési engedélyezési eljárás 2013. tavasza óta folyamatosan húzódott, azonban végül sikerült a mulasztásos törvénysértés állapotát felszámolni.

A szakmai létszám tekintetében a családsegítéshez hasonló megállapítások tehetők, azzal a kiegészítéssel, hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 1. számú melléklete irányszámot és nem pedig kötelező létszámnormát határoz meg, amely azt jelenti, hogy a fenntartó az irányszámtól eltérhet.

Egyik engedélyes ellátási területén sem éri el a gyermekek száma az ötezer főt, így a nem kell biztosítani gyógypedagógiai, fejlesztő pedagógiai tanácsadót, pszichológus és jogászt sem. Önkéntes módon egyik fenntartó sem vállalta fel tanácsadók alkalmazását.

Az egyes engedélyesek által nyújtott szolgáltatások közül ***a családgondozó által végzett egyéni esetkezelés a domináns.*** Ezt kiegészíti az egyes településeken eltérő intenzitással a közösségi szociális munka, prevenciós tevékenységek.

A családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás párhuzamosságaival kapcsolatban számos tanulmány, munkaanyag született. Az igénybe vevői kör összetétele, a nyújtott szolgáltatások, a munkamódszerek is indokolják a két szolgáltatás egységes rendszerben történő működtetését. A kettő ellátási forma egységes szabályozással, egy rendszerben, jól meghatározott szolgáltatási tartalmakkal és szolgáltatási jogosítványokkal ésszerűbben és hatékonyabban működtethető, és egyben a családok számára is felhasználóbarátabb, áttekinthetőbb rendszert eredményezne.

A családsegítő és gyermekjóléti szolgálatoknál a jelenlegi rendszerben vannak hatósági és kontroll funkciók (védelembé vétel, aktív korúak kötelező együttműködésének ellenőrzése, iskoláztatási támogatással kapcsolatos feladatok), amelyek jelentősen rontják az alaptevékenység szakmai hatékonyságát. Ezeket a hatósági és kontrollfunkciókat hatósághoz lenne szükséges telepíteni.

Azokban az esetekben, amikor ugyanazon személy végzi a családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás feladatait, akkor tapasztalható, hogy amennyiben gyermek van a családban, vagy gyermeket érintő probléma, akkor automatikusan gyermekjóléti szolgáltatás keretében dokumentáltan történik az esetkezelés.

A gyermekjóléti szolgáltatás elsődleges célcsoportját a veszélyeztetett kiskorúak képezik. A veszélyeztetettség: olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Veszélyeztetett gyermek az a gyermek, aki családjában vagy környezetében, ismétlődő vagy tartós fizikai, lelki bántalmazásnak, szexuális zaklatásnak, erőszaknak, elhanyagolásnak van kitéve és/vagy fejlődésében családja, közvetlen környezete károsan befolyásolja. Testi vagy pszichés fejlődését ártalmas környezeti hatások, rossz interperszonális kapcsolatok akadályozzák, károsítják. A veszélyeztetettség nem akut helyzet, hanem veszélyeztető folyamat következtében kialakult állapot.

A kistérség településein átlagosan 7,6 fő veszélyeztetett gyermek jut 100 fő 0-17 éves korú lakosra. A legsúlyosabb a helyzet Csököly, Rinyakovácsi és Kőkút településeken, ahol a kistérségi átlagot meghaladja a veszélyeztetett kiskorúak aránya. A három település közül extrém mutató jellemzi Kőkút és Rinyakovácsi települést, ahol a kistérségi átlagnak mintegy háromszorosa a veszélyeztetett gyermekek aránya, Kőkút településen lakó minden negyedik, Rinyakovácsi településen lakó minden ötödik kiskorú veszélyeztetettnek minősül.

Amennyiben e két extrém mutatóval rendelkező települést kivesszük a kistérségi átlagból, akkor 5% körül mozog a veszélyeztetett kiskorúak aránya. Amennyiben ezt a tisztított arányszámot vesszük alapul, akkor Bárdudvarnok, Csököly, Hedrehely, Kaposmérő, Kisasszond, Mike, Pálmajor települések kerülnek a kistérségi átlag fölé.

Bárdudvarnok településen statisztika hibával kell számolni, mely szerint túldokumentálás történik gyermekjóléti szolgáltatásban.

A veszélyeztetett kiskorúak számát és 100 kiskorúra vetített aránya a kistérségben az alábbiak szerint alakul.

Település	Veszélyeztetett kiskorúak száz 0-17 éves gyermekre vetített száma	Veszélyeztetett kiskorúak száma
Bárdudvarnok	7,7670	16
Csököly	8,7948	27
Gige	4,7244	6
Hedrehely	6,3158	6
Hencse	1,7544	1
Jákó	n.a.	n.a.
Kadarkút	4,9485	24
Kaposfő	1,8051	5
Kaposmérő	6,6362	29
Kaposszerdahely	n.a.	n.a.
Kaposújlak	n.a.	n.a.
Kisasszond	7,1429	3
Kiskorpád	2,3392	4
Kőkút	25,4717	27
Mike	6,0241	10
Nagybajom	3,2999	23
Pálmajor	6,0976	10

Patca	n.a.	n.a.
Rinyakovácsi	22,8571	8
Szena	n.a.	n.a.
Szilvásszentmárton	n.a.	n.a.
Visnye	4,9383	4
Zselickisfalud	n.a.	n.a.

13. táblázat Veszélyeztetett kiskorúak száma és aránya 100 fő 0-17 éves korú lakosra, 2011., Forrás: VÁTI SZÁIR

Az egyes gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szervezetek gondozási adatai alapján megállapítható, hogy **a gondozások 39%-a alapellátás keretében, 29%-a védelembe vétel keretében történik.** Az ideiglenesen elhelyezett gyermekekkel kapcsolatos gondozási esetek aránya 3%-ot, az átmeneti elhelyezésben lévő gyermekekkel kapcsolatos gondozási esetek aránya 27%-ot, a tartós nevelésbe vett gyermekekkel kapcsolatos gondozási esetek aránya 1%-ot tesz ki és mindössze egyetlen esetben történik alapellátásban végzett utógondozás.

Hencse, Jákó, Kaposújlak, Kisasszond településeken egyáltalán alapellátásban és védelembe vétel mellett családgondozás. Az alapellátásban történő gondozások száma legmagasabb Bárdudvarnok, Kadarkút, Nagybajom, Mike és Kőkút településeken. A védelembevétel melletti gondozások száma legmagasabb Nagybajom, Bárdudvarnok, Kadarkút, Kaposmérő, Kőkút, Rinyakovácsi településeken. A vérszerinti gondozások száma a legmagasabb Nagybajom településen. A gondozások számának alakulását az alábbi táblázatok szemléltetik.

Kadarkút Szociális Alapszolgáltatási Központ

		Bárdudvarnok	Hedrehely	Hencse	Kadarkút	Kaposszerdahely	Kőkút	Mike	Patca	Szena	Szilvásszentmárton	Visnye	Zselickisfalud
Gyermekjóléti szolgáltatást igénybevevők száma 2013.06.30.	gyerek (fő)	32	2	2	32	6	22	24	0	5	6	2	4
	család (db)	21	2	1	21	3	8	11	0	4	4	2	3
alapellátás	gyerek (fő)	22	1	0	22	6	11	16	0	1	5	2	3
	család (db)	14	1	0	14	3	3	7	0	1	3	2	2
védelembe vétel	gyerek (fő)	9	0	0	9	0	7	1	0	3	1	0	1
	család (db)	6	0	0	6	0	3	1	0	2	1	0	1
ideiglenes elhelyezés	gyerek (fő)	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
	család (db)	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
átmeneti elhelyezés	gyerek (fő)	1	1	2	1	0	4	6	0	0	0	0	0
	család (db)	1	1	1	1	0	2	2	0	0	0	0	0
tartós nevelés	gyerek (fő)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	család (db)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
utógondozás	gyerek (fő)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	család (db)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

14. táblázat Gyermekjóléti szolgáltatást igénybevevők száma 2013.06.30. Kadarkút SZASZK területe

Kaposmérő Szociális Alapszolgáltatási Központ

		Gige	Kaposfő	Kaposmérő	Kaposújlak	Kisasszond	Kiskorpád
Gyermekjóléti szolgáltatást igénybevevők száma 2013.06.30.	gyerek (fő)	4	4	9	0	0	4
	család (db)	1	3	3	0	0	2
alapellátás	gyerek (fő)	4	0	0	0	0	0
	család (db)	1	0	0	0	0	0
védelembe vétel	gyerek (fő)	0	4	9	0	0	4
	család (db)	0	3	3	0	0	2
ideiglenes elhelyezés	gyerek (fő)	0	0	0	0	0	0
	család (db)	0	0	0	0	0	0
átmeneti elhelyezés	gyerek (fő)	0	0	0	0	0	0
	család (db)	0	0	0	0	0	0
tartós nevelés	gyerek (fő)	0	0	0	0	0	0
	család (db)	0	0	0	0	0	0
utógondozás	gyerek (fő)	0	0	0	0	0	0
	család (db)	0	0	0	0	0	0

15. táblázat Gyermekjóléti szolgáltatást igénybevevők száma 2013.06.30. Kaposmérő SZASZK területe

Nagybajom Alapszolgáltatási Központ

		Csököly	Jákó	Nagybajom	Pálmajor ³	Rinyakovácsi
Gyermekjóléti szolgáltatást igénybevevők száma 2013.06.30.	gyerek (fő)	26	3	116	0	17
	család (db)	11	3	81	0	6
alapellátás	gyerek (fő)	6	0	21	0	6
	család (db)	2	0	19	0	1
védelembe vétel	gyerek (fő)	0	0	39	0	6
	család (db)	0	0	19	0	1
ideiglenes elhelyezés	gyerek (fő)	3	1	3	0	1
	család (db)	1	1	1	0	1
átmeneti elhelyezés	gyerek (fő)	14	2	52	0	4
	család (db)	6	2	41	0	3
tartós nevelés	gyerek (fő)	2	0	1	0	0
	család (db)	1	0	1	0	0
utógondozás	gyerek (fő)	1	0	0	0	0
	család (db)	1	0	0	0	0

16. táblázat Gyermekjóléti szolgáltatást igénybevevők száma 2013.06.30. Nagybjom ASZK területe

³ A helyzetelemzés készítésének időpontjában folyamatban volt a nagybjomi ASZK-hoz való csatlakozása.

A 0-17 éves korúak számához viszonyítva a gondozásban lévők aránya kiugróan magas a Bárdudvarnokon (15,92%!!!), a kistérségi átlagot képező 2,57%-os arányt meghaladja Csököly, Gige, Hencse, Kadarkút, Kőkút, Mike, Nagybajom, Rinyakovácsi településeken.

A Bárdudvarnok települést jellemző magas számok a kistérség illetékes szakemberei szerint az, hogy a településen dolgozó családgondozó csak ezen egy település ellátásáért felelős és többletadminisztrációt folytat.

Az átlagot meghaladó értéket mutató települések közül Csökölyben, Rinyakovácsiban a gondozott gyermekek aránya megközelíti a 9%-ot. A két településen magas a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma, valamint a szociálisan hátrányos helyzetű családok száma.

A gyermekjóléti szolgáltatást igénybevevő gyermekek 0-17 éves korú lakossághoz viszonyított aránya az alábbiak szerint alakul.

Település	gyermekjóléti szolgáltatást igénybevevő gyermekek száma/0-17 éves korú lakosság száma
Bárdudvarnok	15,92%
Csőköly	8,75%
Gige	3,20%
Hedrehely	2,35%
Hencse	3,23%
Jákó	2,29%
Kadarkút	7,03%
Kaposfő	1,49%
Kaposmérő	2,12%
Kaposszerdahely	3,13%
Kaposújlak	0,00%
Kisasszond	0,00%
Kiskorpád	0,37%
Kőkút	3,24%
Mike	2,94%
Nagybajom	2,93%
Pálmajor*	0,00%
Patca	0,00%
Rinyakovácsi	8,95%
Szena	0,55%
Szilvásszentmárton	2,40%
Visnye	0,61%
Zselickisfalud	1,27%

17. táblázat Gyermekjóléti szolgáltatást igénybevevők számának aránya a 0-17 éves korú állandó lakossághoz képest,
Forrás: Engedélyesek

A kistérségben a szolgálathoz forduló kiskorúak alapproblémája minden harmadik esetben **gyermeknevelésbeli hiányosságokra** vezethető vissza, minden ötödik esetben a szülők, vagy a család életvitele hat negatívan a gyermek sorsára. A **családi konfliktusok, az anyagi,**

megélhetési problémák, valamint a magatartás és teljesítményzavar azok a további leggyakoribb problémák, amelyeket a gyermekjóléti szolgálatok kezelnek.

A szülői elhanyagolás a kistérségben legmagasabb a nagybajomi ASZK ellátási területén.

A gyermekjóléti szolgálat által kezelt problémák százalékos megoszlása az alábbiak szerint alakul.

Kezelt probléma	Kadarkút SZASZK	Kaposmérő SZASZK	Nagybajom ASZK	Kistérség összesen
anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő stb.)	16,06%	13,85%	6,29%	12,28%
családi konfliktus (szülők egymás közti, szülők-gyermek közti)	18,98%	16,70%	6,29%	14,23%
családon belüli bántalmazás (fizikai, szexuális, lelki)	0,61%	0,00%	0,45%	0,39%
fogyatékoság, retardáció	1,22%	0,00%	0,75%	0,73%
gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	0,61%	12,79%	0,30%	3,85%
gyermeknevelési	16,91%	34,64%	42,22%	30,00%
magatartászavar, teljesítményzavar	28,10%	1,42%	1,05%	11,99%
szenvedélybetegségek	0,97%	0,00%	0,75%	0,63%
szülői elhanyagolás	4,74%	0,00%	2,10%	2,58%
szülők vagy a család életvitele	11,80%	20,60%	39,82%	23,32%

18. táblázat A gyermekjóléti szolgálatok által kezelt problémák aránya az összes kezelt problémán belül 2011, Forrás: KSH OSAP

A gyermekjóléti szolgáltatást végző szervezetek elmondása alapján a **veszélyeztetett állapot leggyakrabban abból fakad, hogy a szülők esetében is hiányoznak a szülői minták.**

A családok strukturálisan és funkcionálisan is sérültek: azaz a szülők nem élnek együtt, vagy a gyermek nem a szüleivel él; a gyermekkel együtt élők érzelmi, erkölcsi, és anyagi biztonságot, hátteret nem képesek biztosítani a gyermek számára.

A gondozott családoknál megállapítható, hogy a gyermek fizikai alapszükségei sincsenek megfelelően kielégítve: az életkorának, egészségi állapotának megfelelő táplálékhoz való rendszeres hozzájutása, az évszaknak megfelelő ruházat, lábbeli, gyógyszer, a szükséges lakberendezési tárgyak, bútorok nem biztosítottak. A lakókörnyezet több esetben elhanyagolt, a lakhatást szolgáló ingatlanban több esetben a fűtés hiányzik, a higiénés körülmények a gyermek egészségi állapotát negatívan befolyásolják.

A szülők attitűdjeit illetően megállapítható, hogy a gyermekneveléssel kapcsolatos felelős magatartás hiányzik. A szülők a saját (rossz) szocializációs mintákat örökölték tovább: nem érték a tanulás, a munka. Nincsen a családokban rendszeresség, időtlenül és célok nélkül élnek, viszont gyakoriak a deviáns magatartásformák és a bűnözés.

Problémák:

A kistérségben teljes területe lefedett gyermekjóléti szolgáltatással (kivéve Pálmajor települést), azonban a társulások formában működtetett szolgáltatás hatóköre a gesztortelepülésekre koncentrálódik és az ellátásba bevont településeken a szolgáltatás határfoka alacsony. A térségi feladatellátást támogató kommunikációt és közlekedést támogató infrastruktúra hiányzik.

A szolgálatok munkájában a prevenciós programok, közösségi programok csak külső projektekhez kapcsolódnak, jelennek meg, alaptevékenység keretében az egyéni esetkezelés, valamint a hatósági feladatokhoz kapcsolódó tevékenységek a dominánsak.

Gyermekek napközbeni ellátása

A kistérség legnagyobb településének a lakossága sem haladja meg a tízezer főt, ezért a térség egy településének sem kötelező bölcsődét működtetnie.

Bölcsődei ellátást Nagybjom Város Önkormányzata biztosít 14 engedélyezett férőhelyen, egy csoporttal a Mesevár Óvoda és Bölcsőde integrált intézményben.

Családi napközit Kaposszerdahely Község Önkormányzata tart fent 7 engedélyezett és 5 finanszírozásba befogadott férőhellyel.

Alternatív napközbeni ellátást működtet a Csányi Alapítvány a Gyermekekért Kiemelkedően Közhasznú Alapítvány **Nagybjomban**. Egy közösségi házban elsősorban iskoláskorú gyermekeknek szerveznek fejlesztő foglalkozásokat.

Problémák:

A kistérségben kis férőhelyszámmal működik gyermekek napközbeni ellátása. A kisgyermekkorú fejlesztő programok az érintettek számára korlátozottan hozzáférhetőek.

I.2.3. Egyéb kistérség területén működő személyes gondoskodást nyújtó ellátások

Kadarkút-Vótapusztán működik a Magyar Pünkösdi Egyház Szeretetotthona, amely **idősek otthona szolgáltatást** nyújt 45 férőhelyen.

Kőkút-Gyöngyöspusztán működik a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában a Somogy Megyei Gondviselés Szociális Otthon Magas Cédrus szociális otthoni telephelye. A telephelyen 100 férőhelyes **idősek otthona**, 78 férőhelyes **szenvedélybetegek otthona**, 12 férőhelyes **szenvedélybetegek rehabilitációs célú lakóotthona**, 10 férőhelyes **hajléktalanok otthona**, 10 férőhelyes **hajléktalanok rehabilitációs intézménye** működik.

Nagybjomban működik a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában a Somogy Megyei Gyermekvédelmi Igazgatóság Kékmadár **Gyermekeketthona** 40 férőhelyen, illetve Szennában működik az Igazgatóság egyik **lakásotthona** 12 férőhelyen.

Gyermekek átmeneti otthona, illetve családok átmeneti otthona nincs a kistérségben.

A kistérségben fogyatékossgal élők számára szakosított ellátások nem biztosítottak. Az alapszolgáltatások igénybevétele lehetősége legközelebb Kaposvárott biztosított. A Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete Napsugár Kistérségi Szociális Központ Fogyatékos Emberek Kistérségi Nappali Intézménye, valamint a Napsugár Integrált Szociális Intézmény biztosít nappali ellátást fogyatékossgal élő személyek számára. Szintén ezen fenntartó által működtetett Napsugár Egyesített Támogató Szolgálat ellátási területe a kistérséget is magába foglalja, azonban csak néhány településen látnak el tényleges feladatot.

A pszichiátriai betegek is ellátatlanok, közösségi ellátással nem lefedett a kistérség, nappali ellátás és bentlakásos intézmény ebben a profilban nem működik a területen.

A szenvedélybetegek számára nincs közösségi ellátás és nappali ellátás megszervezve a kistérségben.

A kistérségben a pszichiátriai és addiktológiai problémával küzdők aránya a népességnek kb. 1,7%-át jelenti a pszichiátriai, addiktológiai gondozók adatai alapján. Ez az arányszám a látencia miatt a valóságban magasabb.

Település	Szakma	Betegek száma	Ellátási esetek száma
Bárdudvarnok	Q18-Pszichiátria	22	75
Bárdudvarnok	Q43-Alkohológia (pszichiátriai szakfeladat)	1	2
Bárdudvarnok		23	77
Csököly	Q18-Pszichiátria	18	52
Csököly		18	52
Gige	Q18-Pszichiátria	8	26
Gige		8	26
Hedrehely	Q18-Pszichiátria	14	47
Hedrehely		14	47
Hencse	Q18-Pszichiátria	3	6
Hencse		3	6
Jákó	Q18-Pszichiátria	9	36
Jákó		9	36
Kadarkút	Q18-Pszichiátria	73	259
Kadarkút		73	259
Kaposfő	Q18-Pszichiátria	43	155
Kaposfő		43	155
Kaposmérő	Q18-Pszichiátria	44	193
Kaposmérő	Q45-Addiktológia (pszichiátriai szakfeladat)	2	6
Kaposmérő		46	199
Kaposújlak	Q18-Pszichiátria	13	51
Kaposújlak		13	51
Kaposszerdahely	Q18-Pszichiátria	21	104
Kaposszerdahely		21	104
Kiskorpád	Q18-Pszichiátria	9	34
Kiskorpád		9	34
Mike	Q18-Pszichiátria	6	31
Mike		6	31
Nagybajom	Q18-Pszichiátria	42	175
Nagybajom	Q43-Alkohológia (pszichiátriai szakfeladat)	1	6
Nagybajom		43	181
Szenna	Q18-Pszichiátria	20	88
Szenna		20	88
Összesen		349	1 346

19. táblázat Pszichiátriai és addiktológiai problémával küzdő személyek és ellátási esetek száma a kistérségben 2011., Forrás: NRSZH (megjegyzés: a listában nem szereplő településekről nincsen adat)

I.3. Pénzbeli ellátásokra vonatkozó szabályozási keretek

A hatályos joganyagban feltűnően magas számú pénzbeli ellátást találhatók, a pénzbeli ellátások szabályozása lépcsőről lépésre, egységes koncepció nélkül jött létre. A pénzbeli ellátásokat szabályozó leglényegesebb jogszabályok az alábbiak:

- a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény,
- a foglalkoztatás elősegítését és a munkanélküliek ellátását szolgáló alábbi pénzbeli ellátásokat az 1991. évi IV. törvény,
- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény,
- a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény
- az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásait a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény,
- a hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvény és a nemzeti helytállásért elnevezésű pótlékról szóló 173/1995. (XII. 27.) korm. rendelet,
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény,
- a rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet,
- 2011. évi CXCI. törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról.

Az önkormányzati hatáskörbe tartozó pénzbeli szociális ellátások egyik legfontosabb forrása az Szt. és a Gyvt., amely az ellátásokkal kapcsolatos keretszabályokat tartalmazza. Az ellátásokra vonatkozó részletes szabályokat az önkormányzatok rendeleteikben állapítják meg.

Az Szt. szabályai szerint a szociálisan rászoruló személyek részére

- a települési önkormányzat jegyzője:
 - o foglalkoztatást helyettesítő támogatást,
 - o rendszeres szociális segélyt,
 - o lakásfenntartási támogatást,
 - o méltányosságból közgyógyellátást,
 - a települési önkormányzat képviselő-testülete:
 - o méltányosságból ápolási díjat,
 - o átmeneti segélyt,
 - o temetési segélyt,
 - járási hivatal:
 - o időskorúak járadékát,
 - o a 18 év alatti tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos személy után (ide értve a fokozott ápolás esetén járó ellátást is) alanyi jogú ápolási díjat,
 - o alanyi és normatív közgyógyellátást,
 - o egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot
- állapít meg.

A szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások közül természetbeni szociális ellátás formájában a rendszeres szociális segély és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, a lakásfenntartási támogatás, az átmeneti segély és a temetési segély nyújtható.

Az a települési önkormányzat, amelynek területén negyvenezernél több állandó lakos él, köteles adósságkezelési szolgáltatást nyújtani.

Az Gyvt. szabályai a gyámhatóság rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg, továbbá a gyermek gondozó szülőjének vagy más törvényes képviselőjének a gyermektartásdíjat megelőlegezi, a jogosult fiatal felnőttnek otthonteremtési támogatást állapít meg, és ezen pénzbeli ellátások folyósításáról rendelkezik.

A települési önkormányzat képviselő-testülete rendkívüli gyermekvédelmi támogatást állapít meg, továbbá a hatáskörébe tartozó ellátást kiegészítheti, valamint a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint a gyermek és fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel más pénzbeli támogatásokat is megállapíthat.

A települési önkormányzat képviselő-testületének döntése alapján a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás természetbeni ellátás formájában is nyújtható, különösen a védelemben vett gyermekek számára. Természetbeni ellátás különösen az általános iskolás gyermekek tankönyv- és tanszerellátásának támogatása, a tandíj, egészségügyi szolgáltatásért fizetendő térítési díj, illetve egyéb ellátás kifizetésének átvállalása.

I.4. Pénzbeli ellátásokra vonatkozó információk

A kistérség önkormányzatai az Szt. és Gyvt. felhatalmazása alapján helyi önkormányzati rendeletet alkotott. A helyi rendeletek egy részére jellemző, hogy követi a kormányhivatal által kiadott ajánlás struktúráját és szövegzését, valamint folyamatosan átvezetésre kerültek benne a magasabb rendű jogforrásokban történt változások. *A helyi rendeletek egy másik része nem koherens a magasabb rendű jogforrásokkal és a változáskövetés sem történt meg részben és egészben.*

Összességében megállapítható, hogy a települési önkormányzatok a hatáskörükbe utalt Szt. és Gyvt. szerinti pénzbeli ellátásokat a településen élők számára biztosítják.

A nagyobb települések élnek a jogszabály által adott szabadságfokkal és ahol lehetőségük van, ott kiegészítő szabályokat alkottak. A kiegészítő szabályokkal elsődlegesen a szankcionálás és az ellenőrzés esetében bántak bőkezűen (pl. rendszeres szociális segélyezettnek együttműködési kötelezettsége, környezet rendben tartásával kapcsolatos kötelezettségek, ápolási kötelezettség teljesítésének ellenőrzése).

A kötelezően biztosítandó ellátásokon felül csak a települések egy része biztosít saját költségvetéséből pénzbeli ellátást. Ilyen ellátások például a pályakezdőknek járó támogatás, a szociális kölcsön, iskolakezdési támogatás, időseknek járó egyszeri támogatás.

Az adósságkezelési szolgáltatás önként vállalt feladatként rendeleti szinten csak Kadarkút Város helyi rendeletében kerül szabályozásra, de adósságcsökkentési támogatást nem állapítottak meg és az adósságkezelési tanácsadás hivatalos keretek közt ténylegesen nem működik.

I.4.1. Jövedelempótló szociális támogatások

Munkanélküliek számára folyósított pénzbeli ellátások álláskeresői járadék, álláskeresői segély, aktív korúak ellátása

Település	Álláskeresői járadékban részesül	Álláskeresői segélyben részesül	Aktív korúak ellátásában részesül
Bárdudvarnok	3	1	21
Csököly	2	0	94

Gige	2	0	33
Hedrehely	1	0	46
Hencse	0	1	21
Jákó	3	1	28
Kadarkút	13	6	134
Kaposfő	5	0	24
Kaposmérő	15	4	29
Kaposszerdahely	3	2	22
Kaposújlak	4	3	2
Kisasszond	2	0	4
Kiskorpád	3	0	22
Kökút	1	0	44
Mike	1	1	56
Nagybajom	13	5	214
Pálmajor	2	0	39
Patca	0	0	1
Rinyakovácsi	0	0	7
Szena	4	0	7
Szilvásszentmárton	1	0	10
Visnye	1	1	17
Zselickisfalud	1	0	12

20. táblázat Álláskeresői segély, álláskeresői járadék, aktív korúak ellátása pénzügyi ellátásokban részesülők száma 2013. július hónap, Forrás: NFSZ.

Aktív korúak ellátása

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. Az aktív korúak ellátására jogosultak pénzügyi ellátásának két típusa van: a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, valamint a rendszeres szociális segély. Az aktív korúak ellátására való jogosultság megállapítását követően dönt a jegyző arról, hogy a jogosult részére rendszeres szociális segélyt, illetőleg a foglalkoztatást helyettesítő támogatást kell-e megállapítani.

A jegyző aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak a személynek,

- aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy
- akinek esetében a munkanélküli-járadék, álláskeresői járadék, álláskeresői segély, vállalkozói járadék folyósítási időtartama lejárt, (együtt: álláskeresői támogatás) vagy
- akinek esetében az álláskeresői támogatás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően álláskeresői támogatásra nem szerez jogosultságot, vagy
- aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel legalább egy év időtartamig együttműködött, vagy
- akinek esetében az ápolási díj, a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, a rendszeres szociális járadék, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, az átmeneti járadék, a rehabilitációs járadék, a rokkantsági nyugdíj, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, illetve az özvegyi nyugdíj folyósítása a gyermek

életkorának betöltése miatt szűnt meg, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel legalább három hónapig együttműködött, feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet - ide nem értve a közfoglalkoztatást, az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény szerint létesített munkaviszony keretében végzett, valamint a háztartási munkát - nem folytat.

Abban az esetben nem biztosított a megélhetés, ha a családnak az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 90%-át és vagyona nincs.

Az az aktív korúak ellátására jogosult személy, aki az ellátásra való jogosultság kezdő napján

- egészségkárosodott személynek minősül, vagy
- a rá irányadó nyugdíjkorhatárt öt éven belül betölti, vagy
- 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel - feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül gyermekgondozási támogatásban, vagy gyermekgondozási díjban, terhességi-gyermekágyi segélyben - és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben nem tudják biztosítani, vagy - a települési önkormányzat rendeletében az aktív korúak ellátására jogosult személyek családi körülményeire, egészségi vagy mentális állapotára tekintettel meghatározott egyéb feltételeknek megfelel, rendszeres szociális segélyre jogosult.

Az aktív korúak ellátásában részesülők száma az alábbiak szerint alakult a kistérségben.

Település	támogatott állás kereső	Rendszeres szociális segélyben részesül				Összesen	Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesül	Aktív korúak ellátása összesen
		55 év feletti	egészség - károsodott	helyi rendelet alapján	14 éven aluli gyermek et nevel			
Bárdudvarnok	0	15	2	0	0	17	47	64
Csököly	0	2	3	0	0	5	80	85
Gige	0	7	0	0	0	7	49	56
Hedrehely	0	7	2	0	0	9	70	79
Hencse	0	4	2	0	0	6	43	49
Jákó	0	8	2	0	0	10	49	59
Kadarkút	0	21	5	0	0	26	151	177
Kaposfő	0	1	5	0	0	6	59	65
Kaposmérő	0	6	4	0	0	10	71	81
Kaposszerdahely	0	8	0	0	0	8	24	32
Kaposújlak	0	2	0	0	0	2	12	14
Kisasszond	0	0	0	0	0	0	8	8
Kiskorpád	0	4	1	0	0	5	50	55
Kőkút	0	7	3	0	0	10	89	99
Mike	0	9	1	0	0	10	100	110
Nagybajom	0	30	8	0	0	38	267	305
Pálmajor	0	2	1	0	0	3	75	78

Patca	0	1	0	0	0	1	2	3
Rinyakovácsi	0	1	0	0	0	1	17	18
Szena	0	4	0	0	0	4	42	46
Szilvásszentmárton	0	1	0	0	0	1	12	13
Visnye	0	5	0	0	0	5	39	44
Zselickisfalud	0	3	0	0	0	3	29	32

21. táblázat Aktív korúak ellátása, segélyben részesülők megoszlása, 2011., Forrás: VÁTI SZÁIR

Ápolási díj

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú személy részére biztosított anyagi hozzájárulás.

A támogatást megállapítja az alanyi jogon járó ápolási díj esetén az ápolást végző személy lakóhelye szerint illetékes járási hivatal, a méltányosságból megállapított ápolási díj esetében pedig a lakóhely szerint illetékes önkormányzat képviselő-testülete.

Ápolási díj jogosult a jegyes kivételével – az a hozzátartozó, aki önmaga ellátására képtelen, állandó és tartós felügyeletre szoruló súlyosan fogyatékos (életkorra tekintet nélkül), vagy tartósan beteg 18 év alatti gyermek gondozását, ápolását végzi.

Az ápolási díj funkciója az elmúlt években megváltozott, mivel egyre több olyan segélyezett igényli, akik az aktív korúak ellátására nem jogosultak, tehát munkanélküliség fedő ellátássá vált.

Az ápolási díjban részesülők száma az alábbiak szerint alakult a kistérségben.

Település	Alanyi jogon alapösszegű	Magasabb összegű	Méltányossági
Bárdudvarnok	19	4	0
Csököly	0	0	0
Gige	1	0	3
Hedrehely	2	2	0
Hencse	2	1	1
Jákó	1	0	2
Kadarkút	5	1	5
Kaposfő	2	0	5
Kaposmérő	2	6	7
Kaposszerdahely	0	2	4
Kaposújlak	3	4	1
Kisasszond	2	1	1
Kiskorpád	2	0	1
Kőkút	2	3	0
Mike	3	2	1
Nagybajom	4	4	9
Pálmajor	0	0	1
Patca	0	0	0
Rinyakovácsi	0	0	0
Szena	1	0	1
Szilvásszentmárton	0	0	0
Visnye	0	0	1
Zselickisfalud	1	0	1

22. táblázat Ápolási díjban részesülők megoszlása, 2011., Forrás: VÁTI SZÁIR

Település	2007	2008	2009	2010	2011
Bárdudvarnok	10,17	13,08	15,17	18,94	22,17
Csököly	7,60	5,20	6,36	8,00	
Gige	2,00	2,75	2,75	4,25	4,16
Hedrehely	2,95	6,55	4,40	5,30	4,25
Hencse	2,33	2,00	2,96	3,13	3,58
Jákó	3,63	1,42	1,16	2,33	3,25
Kadarkút	11,38	14,79	14,34	11,22	11,69
Kaposfő	5,00	5,04	5,37	7,00	6,84
Kaposmérő	12,06	14,07	15,00	14,00	15,00
Kaposújlak	4,74	4,92	7,00	7,00	8,00
Kaposszerdahely	5,01	4,50	5,50	6,25	6,44
Kisasszond	5,17	5,00	3,96	4,34	3,75
Kiskorpád	2,67	3,66	2,25	2,06	3,17
Kökút	3,19	4,20	5,76	4,00	4,91
Mike	4,89	5,50	4,17	5,43	6,67
Nagybajom	16,58	19,83	20,59	19,17	17,25
Pálmajor	0,08	0,67	1,00	0,09	1,66
Patca	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Rinyakovácsi	1,98	1,08	1,00	1,00	
Szena	2,00	0,75	1,66	1,58	1,50
Szilvásszentmárton	n.a.	n.a.	0,08	n.a.	n.a.
Visnye	1,00	1,00	1,00	1,52	1,42
Zselickisfalud		1,23	2,00	2,00	2,00

23. táblázat Ápolási díjban részesülők havi átlagos száma 2007-2011., Forrás: VÁTI SZÁIR.

I.4.2. Főbb kiadáskompenzáló szociális támogatások

Lakásfenntartási támogatás

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás.

A villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzintézeti kölcsön törlesztőrészletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez nyújtható a támogatás.

A lakásfenntartási támogatást alanyi jogon és normatív alapon is lehet nyújtani. Alanyi jogon jogosult a lakásfenntartási támogatásra az adósságkezelési szolgáltatásban részesülő személy a szolgáltatás időtartama alatt. A támogatást az adósságkezelés időtartamára állapítják meg.

A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma az alábbiak szerint alakult a kistérségben.

Település	Lakásfenntartási támogatásban részesült (fő)
Bárdudvarnok	58
Csököly	176

Gige	51
Hedrehely	83
Hedrehely	
Jákó	70
Kadarkút	201
Kaposfő	71
Kaposmérő	49
Kaposújlak	29
Kaposszerdahely	28
Kaposszerdahely	
Kiskorpád	74
Kőkút	74
Mike	129
Nagybajom	286
Pálmajor	68
Patca	7
Rinyakovácsi	29
Szena	70
Szilvásszentmárton	32
Visnye	39
Zselickisfalud	40

24. táblázat Lakásfenntartási támogatásban részesült (összes jogcím), 2011., Forrás: VÁTI SZÁIR

Lakásfenntartási támogatás	2002	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lakásfenntartási támogatás: Összes támogatásban részesített személy [fő]	3	1310	1248	1286	1153	1343	1722
Lakásfenntartási támogatás: Pénzbeli támogatási esetek [db]	35	9311	10915	10404	NA	NA	NA
Lakásfenntartási támogatás: Pénzbeli támogatásra felhasznált összeg [1000 Ft]	313	59594	60670	60642	69034	85883	93375
Lakásfenntartási támogatás: Természetbeni támogatási esetek [db]	0	0	0	30	NA	NA	NA
Lakásfenntartási támogatás: Természetbeni támogatásra felhasznált összeg [1000 Ft]	0	0	0	129	30	0	4549

25. táblázat Lakásfenntartási támogatás adatai a kistérségben, Forrás: VÁTI SZÁIR

Átmeneti segély (folyamatosan folyósított)

A települési önkormányzat képviselő-testülete a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére a rendeletében meghatározott átmeneti segélyt nyújt. Átmeneti segély pénzintézeti tevékenységnek nem minősülő kamatmentes kölcsön formájában is nyújtható. Elsősorban azokat a személyeket részesítik átmeneti segélyben, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni, vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások, különösen betegség, elemi kár miatt anyagi segítségre szorulanak. Az átmeneti segély adható alkalmanként és havi rendszerességgel. Az alkalmankénti segély gyógyszer-támogatásként, illetve az egészségbiztosítás által nem vagy csak részben támogatott egészségügyi szolgáltatás díjaként is megítélhető. A havi rendszerességgel adott átmeneti segély jövedelemkiegészítő támogatásként, rendszeres nevelési támogatásként, továbbá az önkormányzat rendeletében meghatározott más ellátási formaként is nyújtható.

Az átmeneti segélyben részesülők száma az alábbiak szerint alakult a kistérségben.

Település	Átmeneti segélyben részesült (fő)
Bárdudvarnok	47
Csököly	584
Gige	12
Hedrehely	70
Hedrehely	n.a.
Jákó	4
Kadarkút	71
Kaposfő	36
Kaposmérő	157
Kaposújlak	12
Kaposszerdahely	31
Kaposszerdahely	n.a.
Kiskorpád	16
Kőkút	31
Mike	34
Nagybajom	93
Pálmajor	36
Patca	21
Rinyakovácsi	46
Szena	59
Szilvásszentmárton	32
Visnye	10
Zselickisfalud	18

26. táblázat Átmeneti segélyben részesült, 2011., Forrás: VÁTI SZÁIR

Átmeneti segély	2002	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Átmeneti segély: Összes támogatásban részesített személy [fő]	1157	3288	2005	2089	1149	1934	1496
Átmeneti segély: Pénzbeli támogatási esetek [db]	2379	2492	1907	1692	1596	1737	1279
Átmeneti segély: Pénzbeli támogatásra felhasznált összeg [1000 Ft]	15694	24134	22441	18244	20237	20237	20237
Átmeneti segély: Természetbeni támogatási esetek [db]	3007	1245	638	682	22	671	610
Átmeneti segély: Természetbeni támogatásra felhasznált összeg [1000 Ft]	8128	2454	408	887	209	862	1111

27. táblázat Átmeneti segély adatai a kistérségben, Forrás: VÁTI SZÁIR

Temetési segély

A települési önkormányzat a rendeletében meghatározott feltételek szerint állapíthat meg temetési segélyt annak a személynek, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartásra köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti.

A segély összege nem lehet kevesebb a helyben szokásos legolcsóbb temetés költségeinek 10%-ánál, de elérheti annak teljes összegét is, ha a temetési költségek viselése a kérelmezőnek vagy családjának a létfenntartását veszélyezteti.

A temetési segélyben részesülők száma az alábbiak szerint alakult a kistérségben.

Település	Temetési segélyben részesült (fő)
Bárdudvarnok	11
Csököly	3
Gige	5
Hedrehely	4
Hedrehely	n.a.
Jákó	3
Kadarkút	12
Kaposfő	n.a.
Kaposmérő	45
Kaposújlak	28
Kaposszerdahely	8
Kaposszerdahely	n.a.
Kiskorpád	7
Kőkút	3
Mike	8
Nagybajom	22
Pálmajor	1
Patca	n.a.
Rinyakovácsi	3
Szena	3
Szilvásszentmárton	1
Visnye	1
Zselickisfalud	1

28. táblázat Temetési segélyben részesült, 2011., Forrás: VÁTI SZÁIR

Temetési segély	2002	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Temetési segély: Összes támogatásban részesített személy [fő]	176	173	188	144	179	181	177
Temetési segély: Pénzbeli támogatásra felhasznált összeg [1000 Ft]	1575	2773	2657	1803	2520	2580	2536
Temetési segély: Természetbeni támogatásra felhasznált összeg [1000 Ft]	0	0	0	0	0	0	0

29. táblázat Temetési segély adatai a kistérségben, Forrás: VÁTI SZÁIR

Közgyógyellátás

A szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapot megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentésére közgyógyellátási igazolvány adható ki.

A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítási támogatásba befogadott járóbeteg-ellátás keretében rendelhető gyógyszerekre - ideértve a különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszereket is - gyógyszerkerete erejéig, gyógyászati segédeszközökre, ideértve a protetikai és fogszabályozó eszközöket is, valamint azok javítására és kölcsönzésére, továbbá az orvosi rehabilitáció céljából igénybe vehető gyógyászati ellátásokra.

A lakóhely szerint illetékes járási hivatal alanyi jogon közgyógyellátásra való jogosultságot állapíthat meg:

- az intézeti elhelyezett, az intézeti és állami nevelt kiskorú;
- a rendszeres szociális segélyben részesülő egészségkárosodott személy;
- a pénzellátásban részesülő hadigondozott és a nemzeti gondozott;
- a központi szociális segélyben részesülő;
- a rokkantsági járadékos;
- az aki, vagy aki után szülője vagy eltartója magasabb összegű családi pótlékban részesül, továbbá az,
- aki rokkantsági ellátásban részesül és az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg a 30%-os mértéket,
- az, aki rokkantsági ellátásban részesül és 2011. december 31-én I. vagy II. csoportú rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra volt jogosult,
- az, aki rokkantsági ellátásban részesül, de nem tartozik az utóbbi két feltétel hatálya alá és a közgyógyellátásra való jogosultságát 2012. április 15-éig megállapították,
- az aki öregségi nyugdíjban részesül és 2011. december 31-én I. vagy II. csoportú rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra volt jogosult, vagy öregségi nyugdíjban részesül, és a nyugdíjra való jogosultságának megállapítását megelőző napon rokkantsági ellátásban részesült I-II. csoportú rokkantságára tekintettel, vagy egészségi állapota nem haladta meg a 30%-os mértéket.

A lakóhely szerint illetékes járási hivatal normatív alapon állapíthatja meg a közgyógyellátásra való jogosultságát annak a személynek, akinek esetében a havi rendszeres gyógyító ellátásnak az egészségbiztosítási szerv által elismert térítési díja

- az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 10%-át meghaladja feltéve, hogy
- a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, egyedül élő esetén 150%-át.

A jegyző méltányosságból állapítja meg a közgyógyellátást annak a szociálisan rászorult személynek, akinek esetében a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek fennállnak.

A temetési segélyben részesülők száma az alábbiak szerint alakult a kistérségben.

Közgyógyellátásban részesülők száma	Alanyi jogon	Normatív alapon	Méltányossági alapon
Bárdudvarnok	48	7	0
Csőköly	46	29	0
Hedrehely	20	6	0
Hencse	10	6	1
Jákó	16	7	0
Kadarkút	80	9	20
Kaposfő	17	2	1
Kaposmérő	90	6	8
Kaposszerdahely	31	4	1
Kaposújlak	11	0	0
Kisasszond	2	1	0
Kiskorpád	31	5	0
Kőkút	38	23	0
Mike	16	4	0
Nagybajom	233	32	19
Pálmajor	7	6	1
Patca	1	1	0
Rinyakovácsi	11	4	0

Szenna	34	5	1
Szilvásszentmárton	3	3	1
Visnye	3	1	0
Zselickisfalud	11	3	1

30. táblázat Közgyógyellátásban részesülők száma 2011., Forrás: VÁTI SZÁIR

Közgyógyellátási igazolvánnyal támogatottak	2002	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma: alanyi jogon [fő]	722	705	707	698	670	651	777
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma [fő]	1187	1096	950	948	923	891	1003
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma: méltányossági alapon [fő]	196	150	75	71	82	58	54
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma: normatív alapon [fő]	269	241	168	179	171	182	172

31. táblázat Közgyógyellátás adatai a kistérségben, Forrás: VÁTI SZÁIR

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének,
- a természetbeni támogatásnak,
- az ingyenes tankönyvnek
- egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult:

- akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 140%-át, ha a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy a nagykorúvá vált gyermek esetén, ha megfelel az egyéb feltételeknek
- akinek családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130%-át

feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg a törvényben meghatározott értéket.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma az alábbiak szerint alakult a kistérségben.

Település	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesített családok
Bárdudvarnok	47
Csököly	108
Hedrehely	46
Hencse	32
Jákó	50
Kadarkút	136
Kaposfő	51
Kaposmérő	65
Kaposszerdahely	31
Kaposújlak	17
Kisasszond	6

Kiskorpád	44
Kőkút	63
Mike	77
Nagybajom	222
Pálmajor	61
Patca	3
Rinyakovácsi	12
Szena	30
Szilvásszentmárton	21
Visnye	21
Zselickisfalud	21

32. táblázat Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesített családok száma 2011., Forrás VÁTI SZÁIR

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

A települési önkormányzat képviselő-testülete a gyermeket a rendeletében meghatározott mértékű rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíti, ha a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

Elsősorban azokat a gyermekeket, illetve családokat részesítik alkalmanként rendkívüli támogatásban, akiknek az ellátásáról más módon nem lehet gondoskodni, illetve az alkalmanként jelentkező többletkiadások - különösen a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása, a gyermek fogadásának előkészítéséhez kapcsolódó kiadások, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásának, illetve a gyermek családba való visszakerülésének elősegítése, betegség vagy iskoláztatás - miatt anyagi segítségre szorulnak.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma az alábbiak szerint alakult a kistérségben.

Település	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesült (fő)
Bárdudvarnok	n.a.
Csököly	n.a.
Gige	n.a.
Hedrehely	n.a.
Hedrehely	n.a.
Jákó	n.a.
Kadarkút	3
Kaposfő	2
Kaposmérő	n.a.
Kaposújlak	n.a.
Kaposszerdahely	n.a.
Kaposszerdahely	n.a.
Kiskorpád	n.a.
Kőkút	n.a.
Mike	n.a.
Nagybajom	n.a.
Pálmajor	n.a.
Patca	n.a.

Rinyakovácsi	n.a.
Szena	n.a.
Szilvásszentmárton	n.a.
Visnye	n.a.
Zselickisfalud	n.a.

33. táblázat Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesült, 2011., Forrás: VÁTI SZÁIR

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	2002	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás: Összes támogatásban részesített személy [fő]	126	793	621	112	12	62	5
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás: Pénzbeli támogatási esetek [db]	992	1424	1075	192	14	62	5
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás: Pénzbeli támogatásra felhasznált összeg [1000 Ft]	6854	8337	8073	1529	100	448	23
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás: Természetbeni támogatási esetek [db]	636	50	1	0	0	0	0
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás: Természetbeni támogatásra felhasznált összeg [1000 Ft]	1030	100	10	0	0	0	0

34. táblázat Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás adatai a kistérségben, Forrás: VÁTI SZÁIR

Óvodáztatási támogatás

A gyámhatóság az óvodáztatási támogatásra való jogosultságát – kérelmére – annak a szülőnek állapítja meg,

- akinek gyermeke rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, és
- akinek gyermeke legkésőbb annak az óvodai nevelési évnél kezdődik, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti, megkezdődik az óvodai nevelésben való tényleges részvétel és a kérelem benyújtását közvetlenül megelőző időszakban legalább két hónapon keresztül rendszeresen jár óvodába, és
- aki önkéntes nyilatkozatot tesz arról, hogy gyermekének hároméves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. A nyilatkozatot mindkét szülőnek meg kell tennie, ha a szülői felügyeleti jogot mindketten gyakorolják.

Az óvodáztatási támogatás iránti kérelmet a szülői felügyeletet gyakorló szülő legfeljebb annak az óvodai nevelési évnél kezdetéig terjesztheti elő, amely évben gyermeke az ötödik életévét betölti.

Az óvodáztatási támogatásban részesülők száma az alábbiak szerint alakult a kistérségben.

Település	Óvodáztatási támogatás pénzbeli támogatásban részesített gyerekek	Óvodáztatási támogatás pénzbeli ellátásban részesítettek esetszám	Óvodáztatási támogatás természetbeni ellátási formában részesítettek esetszám
Bárdudvarnok	3	6	0
Csököly	11	21	0
Hedrehely	11	17	0
Hencse	0	0	3
Jákó	5	5	0
Kadarkút	24	34	0
Kaposfő	2	4	0
Kaposmérő	11	15	0
Kaposszerdahely	3	4	0

Kaposújlak	n.a.	n.a.	n.a.
Kisasszond	n.a.	n.a.	n.a.
Kiskorpád	10	15	0
Kőkút	1	3	11
Mike	n.a.	n.a.	n.a.
Nagybajom	46	70	0
Pálmajor	22	37	0
Patca	1	1	0
Rinyakovácsi	4	8	0
Szena	4	6	0
Szilvásszentmárton	6	12	0
Visnye	n.a.	n.a.	n.a.
Zselickisfalud	3	5	0

35. táblázat Óvodáztatási támogatásban részesülők száma, esetszám, 2011., Forrás: VÁTI SZÁIR

Problémák:

A kistérség önkormányzatai által az Szt. és a Gyvt. felhatalmazása alapján alkotott helyi önkormányzati rendeletek eltérő minőségűek.

Az önkormányzatok a jogszabály erejénél fogva kötelezően előírt, biztosítandó ellátásokat a jogosultak számára biztosítják. Az önkormányzatok anyagi teherbíró képességétől függően biztosítottak a kötelezőn túl egyéb diszkrecionális megállapítású pénzbeli, természetbeni ellátások az egyes településeken.

Az adósságkezelési szolgáltatás megszervezése a kistérségben hiányzik. Az Szt. szabályain túli adósságkezelést támogató eszközök (kerekasztal a díjhátralékosokért, alapítványi támogatás) is szintén hiányoznak.

I.4.3. Egyéb támogatások

Fogyatékossgal élő személyek számára nyújtott pénzbeli ellátások

Fogyatékossgal élőknek minősül a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (továbbiakban Fot.) szabályai alapján az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja.

A KSH 2011. évi népszámlálási adatai alapján Somogy megyében 18.742 fő a fogyatékossgal élő személyek száma, de pontosabb települési szintű adat nem áll rendelkezésre.

Az Szt. szabályai alapján – a szolgáltatásokra való jogosultság szempontjából - súlyosan fogyatékosnak minősülnek a magasabb összegű családi pótlékban, fogyatékosági támogatásban és vakok személyi járadékában részesülő személyek.

A különböző ellátásokban részesülő személyek számát az alábbi táblázat mutatja.

Település	Magasabb összegű családi pótlékban részesülők (fő)	Fogyatékos támogatásban részesülők száma (fő)	Vakok személyi járadékában részesülők száma (fő)	Súlyos fogyatékosnak minősülők száma (fő)
Bárdudvarnok	12	16	2	30

Csököly	28	15	1	44
Gige	10	5	0	15
Hedrehely	18	5	1	24
Hencse	6	7	1	14
Jákó	9	12	1	22
Kadarkút	49	29	0	78
Kaposfő	27	22	2	51
Kaposmérő	62	30	3	95
Kaposújlak	19	6	0	25
Kaposszerdahely	18	19	2	39
Kisasszond	7	3	0	10
Kiskorpád	17	9	1	27
Kőkút	9	28	0	37
Mike	19	15	1	35
Nagybajom	91	45	3	139
Pálmajor	2	0	0	2
Patca	1	1	0	2
Rinyakovácsi	8	7	0	15
Szena	9	9	1	19
Szilvásszentmárton	3	2	0	5
Visnye	2	2	0	4
Zselickisfalud	5	2	0	7
összesen	431	289	19	739

36. táblázat Súlyosan fogyatékos személyek száma 2011., Forrás: NRSZH

Problémák:

A súlyos fogyatékosnak minősülő személyek számára a kistérség szociális ellátórendszere nem nyújt adekvát szolgáltatásokat.

Nyári gyermekétkeztetés

A mindenkor költésvetési törvény szabályai és évente megújított kormányrendelet szabályai alapján a települési önkormányzatok pályázatot nyújthatnak vissza nem térítendő, kiegészítő támogatásra a nyári iskolai szünet ideje alatt a gyermekétkeztetési feladatok ellátására.

A kistérségben több olyan önkormányzat van, aki nem él a pályázat adta lehetőségekkel, ezt különböző okokkal indokolták az érintett önkormányzatok polgármesterei, illetve jegyzői. Sajnálatos módon az okok közt az adminisztratív akadályokon említésén túl olyan válaszok is szerepeltek, mely szerint nincsen ideje az önkormányzati hivatalnak „ilyesmivel” foglalkozni. Mind a 2012., mind a 2013. évben nem került a nyári gyermekétkeztetés megszervezésre Hencse, Jákó, Kisasszond, Kiskorpád, Kőkút, Mike, Pálmajor, Patca, Sena, Szilvásszentmárton, Zselickisfalud településeken.

A kistérség településeinek a gyermekétkeztetés biztosítását az alábbi adatok jellemezték a 2012. és 2013. évben.

Település	2012.			2013.		
	Étkeztetett gyermek száma (fő)	Adagszám (db)	Támogatás összege (Ft)	Étkeztetett gyermek száma (fő)	Adagszám (db)	Támogatás összege (Ft)
Bárdudvarnok	32	1 440	633 600	30	1 320	580 800
Csököly	92	4 092	1 800 480	100	4 400	1 936 000
Gige	52	2 596	1 142 240	57	2 508	1 103 520

Hedrehely	16	704	309 760	0	0	0
Hencse	0	0	0	0	0	0
Jákó	0	0	0	0	0	0
Kadarkút	38	2 052	902 880	32	1 728	760 320
Kaposfő	0	0	0	27	1 188	522 720
Kaposmérő	0	0	0	9	486	213 840
Kaposújlak	0	0	0	0	0	0
Kaposszerdahely	17	748	329 120	9	396	174 240
Kisasszond	0	0	0	0	0	0
Kiskorpád	0	0	0	0	0	0
Kőkút	0	0	0	0	0	0
Mike	0	0	0	0	0	0
Nagybajom	10	540	237 600	0	0	0
Pálmajor*	0	0	0	0	0	0
Patca	0	0	0	0	0	0
Rinyakovácsi	13	0	0	13	572	251 680
Szenna	0	0	0	0	0	0
Szilvásszentmárton	0	0	0	0	0	0
Visnye	53	2 862	1 259 280	0	0	0
Zselickisfalud	0	0	0	0	0	0
Összesen	323	15 034	6 614 960	277	12 598	5 543 120

37. táblázat Nyári gyermekétkeztetés igénybevételi és támogatási adatai 2012., 2013., Forrás: települési önkormányzatok, EMMI

Problémák:

A nyári gyermekétkeztetés megszervezése néhány településen nem történik meg kielégítő módon, holott a hátrányos helyzetű gyermekek száma indokolná az ellátás biztosítását.

Szociális célú tűzifavásárláshoz kapcsolódó kiegészítő támogatás

A mindenkori költségvetési törvény szabályai és évente megújított miniszteri rendelet szabályai alapján a települési önkormányzatok pályázatot nyújthatnak be tűzifavásárláshoz, amelyet a szociálisan rászorult személyek támogatására használhatnak fel. Az 5000 lélekszám alatti települési önkormányzatok közül a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések igényelhetnek támogatást. A támogatási intenzitás 92-93%-os fafajtától függően, azaz az önkormányzatnak önrészt is kell biztosítania.

Az önkormányzatoknak rendeletben kell meghatározniuk, kik részesülhetnek tűzifa-támogatásban, s nem kérhetnek ellenszolgáltatást azoktól, akiket ebben részesítettek. Előnyben kell részesíteni azokat a személyeket, akik aktív korúak ellátására, időskorúak járadékára, lakásfenntartási támogatásra jogosultakat, adósságkezelési szolgáltatás keretében adósságcsökkentési támogatásban részesülőket, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nevelő családokat. Tűzifát csak állami erdészeti társaságoktól lehet vásárolni, a közbeszerzési szabályok betartásával.

A szociális célú tűzifa támogatással nem élt az elmúlt három évben Hedrehely, Hencse, Kőkút, Mike település önkormányzata, 2013. évben amikor a kormány megnövelte a támogatási összeget és ezzel esélyt adott még több településnek, nem pályázott az említett

négy településsel közös önkormányzati hivatalt működtető Visnye Község Önkormányzata sem.

Település	2011. évi támogatás (Ft)	2012. évi támogatás (Ft)	2013. évi támogatás (Ft)
Bárdudvarnok	457 200	182 880	1 116 076
Csökölly	0	2 484 120	3 599 180
Gige	0	0	879 983
Hedrehely	0	0	0
Hencse	0	0	0
Jákó	0	0	891 540
Kadarkút	0	762 000	2 126 488
Kaposfő	0	198 120	670 560
Kaposmérő	1 524 000	335 280	800 100
Kaposújlak	1 219 200	60 960	396 240
Kaposszerdahely	0	137 160	419 100
Kisasszond	0	30 480	198 120
Kiskorpád	0	0	936 447
Kőkút	0	0	0
Mike	0	0	0
Nagybajom	0	1 386 840	3 574 745
Pálmajor	0	30 480	1 383 538
Patca	0	45 720	165 100
Rinyakovácsi	0	350 520	573 024
Szena	0	320 040	854 050
Szilvásszentmárton	0	182 880	627 380
Visnye	0	121 920	0
Zselickisfalud	0	213 360	612 521

38. táblázat Szociális célú tűzifa vásárláshoz elnyert támogatás 2011-2013., Forrás: Belügyminisztérium

Problémák:

A tűzifával való ellátás megszervezése néhány településen nem történik meg kielégítő módon, holott a hátrányos helyzetű családok száma indokolná az ellátás biztosítását.

I.5. Munkanélküliség

A kistérség foglalkoztatási mutatói, bár a különböző források és a különböző időpontokban történő felvételezések mutatnak némi különbséget, mindenképpen igen kedvezőtlennek mondhatóak. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai alapján a kistérség aktivitási rátája 48,1%, az álláskereső aránya 15,1%, akik közül 52%-ra tehető azoknak az aránya, akik tartósan, vagyis egy éven túl vannak ebben a státuszban.

A kistérség településein az álláskereső jellemzőit az alábbi táblázat szemlélteti.

	Nyilvántartott össz. fő	Foly. nyil. v. hossz > 36 5 nap	Járadék tip. ell. fő	Segély tip. ell. fő	FHT, RSZS fő	Munkav. korú népes. fő ⁴	Relatív mutató % ⁵	Arányszám ⁶
Bárdudvarnok	72	26	3	1	21	826	8,72	1,16
Csököly	157	97	2	0	94	720	21,81	2,90
Gige	59	35	2	0	33	241	24,48	3,26
Hedrehely	70	46	1	0	46	317	22,08	2,94
Hencse	48	27	0	1	21	248	19,35	2,57
Jákó	66	39	3	1	28	445	14,83	1,97
Kadarkút	291	142	13	6	134	1 788	16,28	2,16
Kaposfő	74	12	5	0	24	1 128	6,56	0,87
Kaposszék	144	58	15	4	29	1 697	8,49	1,13
Kaposszerdahely	72	30	3	2	22	761	9,46	1,26
Kaposújlak	31	10	4	3	2	486	6,38	0,85
Kisasszond	12	2	2	0	4	120	10,00	1,33
Kiskorpád	59	22	3	0	22	606	9,74	1,30
Kökút	90	54	1	0	44	353	25,50	3,39
Mike	106	52	1	1	56	438	24,20	3,22
Nagybajom	389	250	13	5	214	2 232	17,43	2,32
Pálmajor	56	44	2	0	39	218	25,69	3,42
Patca	1	1	0	0	1	37	2,70	0,36
Rinyakovácsi	25	11	0	0	7	107	23,36	3,11
Szena	32	10	4	0	7	500	6,40	0,85
Szilvásszentmárton	23	11	1	0	10	153	15,03	2,00
Visnye	25	19	1	1	17	166	15,06	2,00
Zselickisfalud	25	10	1	0	12	179	13,97	1,86

39. táblázat A nyilvántartott álláskereső száma a tartózkodási helyük szerint, településenként (2013. 07. 20-i állapot szerint),
Forrás: NFSZ

A foglalkoztatási helyzet jelentős térbeli különbségeket mutat a kistérség települései, illetve alkörzetei között. A legmeghatározóbb szempont a Kaposvártól mért távolság, illetve

⁴ Munkav. korú népes. fő - a KSH népszámlási ill. népességnyelvántartási adatai 2011.12.31-i állapot szerint. (15-61 éves férfiak és 15-61 éves nők száma)

⁵ Relatív mutató - a nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség %-ában

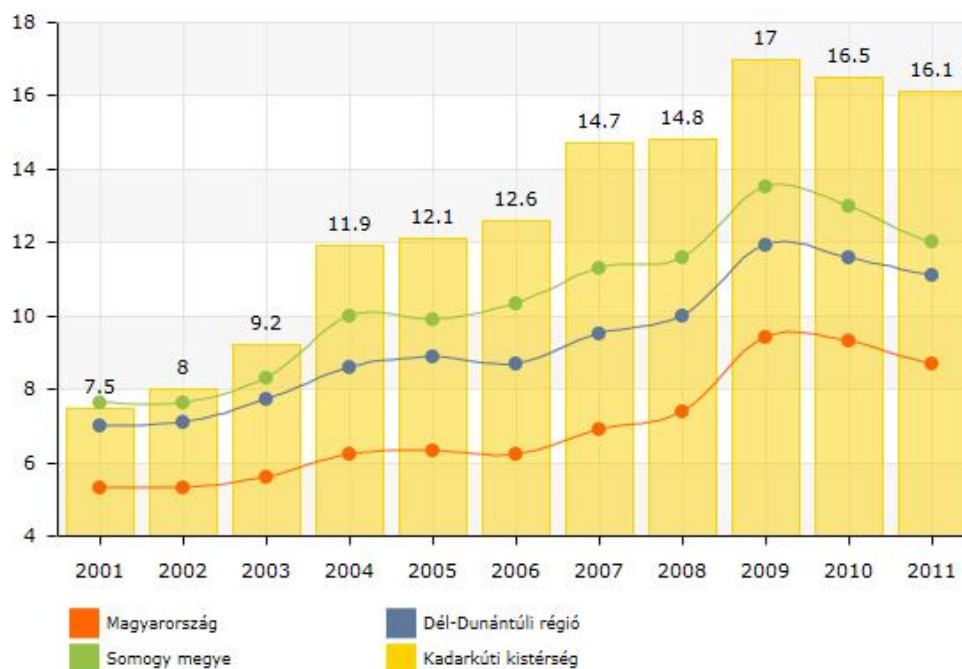
⁶ Arányszám - a relatív mutatóhoz az országos relatív mutatóhoz viszonyított aránya

számított eljutási idő. Emellett a településméret, ami meghatározó: a legnagyobb nehézségekkel a kistérség legkisebb települései küszködnek.

Az alacsony helyi foglalkoztatás, beleértve a helyben dolgozók csekély számát és az alacsony általános foglalkoztatási szintet is, a helyi gazdasági szerkezet súlyos strukturális problémáit tükrözi.

A munkanélküliségi ráta a kistérségben 2001 óta meghaladta az országos és regionális átlagot, illetve elmondható, hogy 2002. óta a megyei átlag felett van.

Munkanélküliségi ráta (százalék)

1. ábra Munkanélküliségi ráta alakulása 2001-2011., Forrás: VÁTI TEIR

I.6. SWOT-analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Humán közszolgáltatások általános jellemzői	
Előremutató kezdeményezések vannak a kistérségben	Színvonalas és innovatív szolgáltatások hiánya
Határközeli helyzeténél fogva a régió nemzetközi interregionális együttműködések tapasztalatainak átvételére képes (Alpok-Adria, Duna-Dráva-Száva Eurorégió)	Városhiányos (funkcionális város) térség, aprófalvas településszerkezet és megközelíthetőségi nehézségek okozta kommunikációs, elérhetőségbeli és fenntarthatóságbeli problémák
	Átlag feletti jelentős munkanélküliséggel sújtott számos térség és település, és hátrányos gazdasági pozíciójuk következtében alacsony fizetőképes kereslet és nagy ellátási igény
	Idősödő népesség, elvándorló fiatalok
	Finanszírozás által determinált intézményfenntartó önkormányzati társulások.
Szabályozó környezet	
Szociális és gyermekvédelmi törvényi szabályozás megléte.	A Szociális és Gyermekvédelmi törvény megléte, egyszerre túlszabályozottság és szabályozatlanság
A kistérségben kedvező irányú változások az alapszolgáltatásokat illetően, erősödő önkormányzati aktivitás egyes településeken	Szerteágazó szabályozás (szociális, gyermekvédelmi, esélyegyenlőségi, családtámogatási, fogyatékosügyi, stb.).
Ket.-tel való jogharmonizáció.	Feladatfinanszírozás alapszolgáltatásokban nem alakult ki általánosan
Kaposvár Megyei Jogú Város ellátórendszerének húzóhatása	Nincs civil jelenlét, nincs ellátási szerződéssel feladatot ellátó szervezet a térségben, önkormányzati dominancia jellemző
Az intézményfenntartó társulások szerepének erősödése a feladatellátásban	Ellátórendszer (országos, térségi) szakmai háttértámogatása hiányzik (államosított módszertani intézményhálózat működésképtelensége, szociális igazgatási mintahelyek hiánya)
	Nincsenek szociális nemzeti szakmai standard-ek, helyi és sokszínű protokollok léteznek.
	Helyi végrehajtási rendeletek szakmailag hiányosak.
	A települési önkormányzatok együttgondolkodásának, közös feladatellátásának, szerepek tisztázásának hiányosságai, érdekellentét.
	Finanszírozási problémák: a jelenlegi finanszírozási rendszer nem fenntartható, diszkriminatív, a szektorsemlegesség nem valósul meg: forprofit szereplők/szociális

	vállalkozások száma alacsony, az alapszolgáltatásokra ez kiemelten igaz a kistérségben.
	Társulási hajlandóság Ötv., és a költségvetési törvény általi meghatározottsága (minimum társulási limit), kvázi-társulások, a társulások mögött nincs munkaszervezet, a közös hivatalokban végzik az adminisztrációt sokadik feladatként
	2014.január 1-jétől átrendeződik a kistérségi szociális ellátórendszer egy része, ami átmeneti ellátási zavarokat okozhat amiatt, hogy a, nyilvántartásbavételi eljárás 2013.december 1-jétől módosult, amely közvetve befolyásolja az állami támogatás igénylését.
Pénzbeli ellátások	
A pénzbeli ellátások intézményi háttérrel való támogatottsága (pl. aktív korúak ellátása, lakásfenntartási támogatás: családsegítő szolgálat, ápolási díj: házi segítségnyújtás, gyermekek után járó ellátások: gyermekjóléti szolgálat).	Kicsi önkormányzati mozgástér, saját bevételek alacsonyak, ezért szinte csak a kötelezően biztosítandó pénzbeli ellátásokat nyújtják
központi szociálpolitikai programok (ún. aktív szociálpolitikai eszközök, szociális földprogramok működtetése), egyéb civil projektek	Segélyezési csapda - még mindig tudnak a kliensek olyan segélyportfóliót összerakni, amely munkától eltérítő hatású
	Kistélepüléseken a helyi ellátásokon belül a pénzbeli juttatások túlsúlya, a passzív segélyezés gyakoribb, mint az aktív szociálpolitikai eszközök.
	A segélyezési eljárások objektivitása megkérdőjelezhető (helyi rendeletek miatti szabadságfoka: széles rétegek kiszorulnak az ellátásból), túlbürokratizált ügyintézés, költséges adminisztráció.
	Aktív korú nem foglalkoztatottak esetében az Ftt. és az Szt. hatálya alá tartozó pénzbeli ellátások adminisztrációjában párhuzamosságok, nem felhasználóbarát rendszer, egyablakos ügyintézés hiánya.
Szolgáltatások	
<i>Struktúra</i>	
Működőképességében fenntartott intézményrendszer tartalékai, kihasználatlan kapacitásai személyi és tárgyi feltételeket tekintve egyaránt.	Nem megfelelő struktúrájú szociális szolgáltatások (alapszolgáltatás és szakosított ellátás közötti szakadék), az alapszolgáltatás hiányosságai miatt túlterhelt a szakosított ellátás.
Makroszinten decentralizált, azonban térségi szinten centralizált szolgáltatási struktúra	Kihasználatlan kapacitások a szociális étkeztetésben.
	A szociális szolgáltatások tartalma a törvényi minimum-előírásokra koncentrál, tartalma nem kiszámítható, a célcsoporti szükségleteket nem

	fed le teljes körűen, ún. funkció- és kapacitáshiány
	Az egyes társulási központok csak korlátozottan képesek gesztor szerepkört / szolgáltatástervezési, működtetési feladatokat ellátni.
	Párhuzamosságok: Az egyes szolgáltatástípusok közötti együttműködések kereteinek tisztázatlansága, párhuzamos feladatellátás. (Nem jelennek meg hangsúlyosan a speciális szolgáltatások {mediáció, családterápia, stb.} a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok esetében).
	A szociális szakmában a szakmai/szervezeti integráció megítélésében tapasztalható polarizálódás.
	A vertikális és horizontális integrációból származó szinergiák kihasználatlanok.
	Kimeneti szabályozás, egyénre szabott segítő szolgáltatások hiánya, nincs működő monitoring és kontrolling rendszer.
	Térségen belül „versengés” a forrásokért. Partneri kapcsolatok kezdetlegessége, kiemelten az önkormányzatokkal, egyéb humán és a foglalkoztatási szektorokkal.
	Az önkéntesek és az ún. feladatellátó civilek alacsony részvétele a szociális ellátásokban.
	A 2014. január 1-jétől a kistérségi ellátórendszerben bekövetkező változások az eddigi viszonylag stabil ellátási környezetre negatív hatással vannak
<i>Hozzájárás</i>	
Falugondnoki és támogató szolgálatok számának bővülése, közösségi közlekedés kapacitásbővülése (iskolabuszok, falubuszok).	A szolgáltatások területi összehangolása terén a koordináció, a párbeszéd hiányzik esetenként
	Az intézmények elhelyezkedése és térbeosztása a szakmai elveknek nem megfelelő (ún. területi aránytalanságok).
<i>Humántőke</i>	
Szociális képzés és kutatás, egyetemi háttérrel (PTE), magas a rendszerben lévő és átképezhető közép- és felsőfokú képzettséggel rendelkező humán szakemberek száma a térségben	Szociális tervezés hiányosságai (szükséglet- és helyzetfelmérések, időben ütemezett tervek a hiányzó szolgáltatások megszervezésére, hiányos szakmai tartalmú szolgáltatástervezési koncepciók, az adatszolgáltatás esetlegessége).
Pályázati tapasztalatok, pályázatokon való aktív részvétel.	Szakemberrel való ellátottság területi egyenlőtlenségei
Közösségfejlesztés hagyományai.	Az innovatív projektek / szolgáltatások működtetése és fenntarthatósága a pályázati

	rendszerek miatt „nehézkés”, eseti és modell-jellegűek, nem tagozódnak be a szociális védelmi / ellátórendszerbe.
	A szociális szakma szakmafejlesztési, érdekérvényesítési és továbbképzési hiányosságai.
<i>Szolgáltatási infrastruktúra</i>	
Javuló minőségű szolgáltatások, szolgáltatási központokban ingatlan-beruházások, felújítások, akadálymentesítés	Párhuzamos infrastruktúrafejlesztések, szociális szolgáltatók és más ágazatok között is
Falugondnoki hálózat kiépültsége, folyamatos terjeszkedése.	Digitális szakadék, szociális informatikai írástudatlanság: hard és soft infrastruktúra hiánya, nyilvántartási rendszer hiánya.
Szociális alapszolgáltatások szolgáltatások kiépültsége (magas lefedettség).	
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Humán közszolgáltatások általános jellemzői	
Együttműködésen alapuló integrált fejlesztések megvalósítása	Ágazaton belüli és ágazatközi régiós együttműködés nem fejlődik, rész-érdekek csatája és versenyhelyzetek következtében a források szétaprózódnak, a fejlesztések együttes hatása minimális marad
Humánágazatok szorosabb együttműködése, ezáltal ún. integrált szolgáltatások, közösségi terek működtetése. A szociális, a köznevelési, közművelődési és egészségügyi szolgáltatások jobb összehangolása, fejlesztése.	Ágazat-terület párbeszéd és egyeztetés a decentralizációs folyamat megszakadásával formálissá válik vagy megszűnik
	A közlekedési infrastruktúra fejlesztésének további elhúzódása behozhatatlan lemaradást idézhet elő
Szabályozó környezet	
Járások szerepének felértékelődése	Kistérségek szerepének leértékelődése
A területi egyenlőtlenségek csökkentését és a szegregáció, zárványosodás enyhítését célzó, ezen problémákat holisztikus szemléletben közelítő országos és térségi programok.	Nincs nemzeti szociálpolitikai koncepció – ad-hoc döntések vannak
Gyermekszegénység Elleni Nemzeti Program	Bizonytalanságok az ágazati jogszabályok módosításában – nincs ágazati érdekérvényesítés, alá vannak rendelve a szakmai jogszabály módosítások a finansziális szempontoknak
	Nagy ellátórendszerek költségvetési támogatásának kiszámíthatatlansága, aránytalansága. Bizonytalanságok a finanszírozás rendszerének módosításával kapcsolatban – nincs ágazati érdekérvényesítés, a szakmai szempontok helyett a finansziális szempontok érvényesülnek
	Egyes lobbycsoportok erős politikai befolyása

	révén kiszámíthatatlan irányban változik az ágazati szabályozás
Pénzbeli ellátások	
Szociális számla bevezetése	A pénzbeli ellátásokra való jogosultságok szűkítése, költségvetési szorításnak való kiszolgáltatottság a jogosultsági határok megállapításánál
Hatáskörváltozások az ellátások megállapítása és folyósítása vonatkozásában	Az önkormányzatok segélyezési lehetőségei szűkülnek
Szolgáltatások	
A szegénység újratermelődésének megakadályozására, életesélyek egyenlőtlenségeinek csökkentése a kisgyermekkortól kezdődően, tudatosan szervezett folyamat segítségével	Kedvezőtlen demográfiai helyzet: országos átlagnál nagyobb mértékben csökkenő népességszám, előregedő helyi társadalom: a munkaképes korúak számának jelentős csökkenése veszélyeztetheti a jövőben a regionális növekedést, akadályozhatja a társadalmi és gazdasági problémák megoldását
A helyi szociális gazdaság fejlődése, a civil és a helyi közösségek szerepvállalásának erősödése elősegítheti a hátrányos helyzetű rétegek társadalmi integrációját, valamint a helyi szükségletek jobb kielégítését.	A kedvezőtlen társadalmi és gazdasági helyzet következtében folytatódik a települések / térségek elnéptelenedése, gettósodása.
Foglalkoztatáspolitikai eszközök alkalmazásának terjedése a szociális szférában (pl. helyi szociális gazdaság kiépítése) a jobb ellátások érdekében.	A képzettebb munkaerő fejletlenebb területekről történő elvándorlása akadályozhatja a felzárkóztatásukra irányuló területfejlesztési programok sikerét, ennek tovagyrűző hatása van: a hátrányos helyzetű térség további társadalmi-gazdasági eróziójához, a települések népességmegtartó erejének gyengüléséhez és egyes települések (aprófalvak) elnéptelenedéséhez vezethet.
Az életszínvonal emelkedésével várható a szolgáltatások - a magasabb minőségűeké is - iránti kereslet növekedése és a szolgáltatási szektor foglalkoztatási képességének jelentős javulása.	Szegénység/mélyszegénység továbbörökítése. Gyermekszegénység. A jövedelmi különbségek és a társadalmi szegregáció növekedése veszélyezteti a társadalom kohézióját.
Csökken a szakosított ellátások támogatottsága, a család- és otthon közeli szolgáltatások preferáltak.	Egyes marginalizálódott csoportok, különösen a romák körében a munka nélküli életmód, az inaktivitás normává rögzülése kudarcra kárhoztathatja e rétegek társadalmi integrációjának elősegítésére tervezett intézkedéseket, csökkentheti a társadalmi szolidaritást.
Non- és forprofit intézmények térnyerése.	A szociális gazdaság „gazdanélkülisége”, az egyes ágazatok eltérően definiálják és határozzák meg a kereteit.
Nő az emeltszintű ellátások iránti igény, ez megteremti a lehetőségét az ún. piacorientált szolgáltatások működésének.	Növekszik a különböző szakosított ellátásokat igénylők száma.
Növekvő igény a fogyatékkal élők integrált	A profitorientált szereplők szolgáltatásai nem

ellátásának megvalósítására.	feltétlenül adnak választ a szociális igényekre.
Bővülő uniós forráslehetőségek	Az állami és nem állami fenntartású intézmények közötti „olló” szétnyílik.
Meglévő, el- és kiterjeszthető projekt-tapasztalatok, pályázati tapasztalatok.	Szűkülő hazai forráslehetőségek, a szociális szakma felkészületlen az uniós források lehívására, forrásteremtési technikák ismeretének hiánya, projektszemlélet kialakulóban van.
Önkéntesek bővülő számú foglalkoztatása	Együttműködési, forrás és koordinációs hiány, szakmai rivalizálás, szakmai ellenérdekeltség, stb. nehezítheti a jóléti szolgáltatások és módszertani tevékenységek racionalizálását, fejlesztését, új típusú szolgáltatások és komplex –ágazati és szektorközi – programok/szolgáltatások megvalósítását.
Szakmai hálózatok építése	
Szociális képzési potenciál (PTE) kihasználása a szakemberképzésben és a kutatási és fejlesztési tevékenységekben.	
Határon átnyúló kapcsolatok, EU által is támogatott nemzetközi gazdasági, szociális és kulturális kapcsolatok.	

II. Köznevelés

Az elmúlt években sok negatív jellemzője volt a köznevelés rendszerének:

- demográfiai csökkenés, a gyermeklétszám változása;
- sok településen leromlott infrastruktúra, ami a tartalmi, módszertani modernizációt és az ésszerűbb szervezeti megoldások megvalósítását is gátolta;
- a fenntartói források szűkössége;
- a fenntartási költségek mérséklése érdekében történő integrációs szervezési hajlandóság alacsony volta;
- az erőforrás-felhasználásban gazdaságosságot akadályozó tényezők;
- mérési és visszajelzési rendszerek felhasználásának nehézségei, hiánya;
- a szakmai irányítás, támogatás eltérősége;
- a köznevelési rendszer széttagoltsága, összetettsége, átláthatóságának hiánya.

Az oktatáspolitikai egyértelműen meghatározott célja tehát az emberi erőforrások összpontosításával a minőségi oktatás és fenntarthatóság megvalósítása lett.

A kitűzött célok megvalósítására hatékonyabb, átláthatóbb és tervezhetőbb köznevelési rendszer kialakítása, működtetése; fejlesztési célok megfogalmazása, fejlesztési terv készítése valósult meg.

Ezzel megteremtődött az egyenlő esély a tanulásra, tekintet nélkül a lakóhelyre, nemre, gazdasági helyzetre (alapfokon a differenciált képzés rendszerének átgondolása, minél későbbre történő kitolása). Az állami szerepvállalás segítséget adott a szegényebb településeknek, a köznevelés minőségi összetevői kiegyenlítetttségének biztosítása az ország teljes területén megvalósíthatóvá válik.

Tervezhetővé lett a pedagóguslétszám-szükségletnek, a szakos ellátottság biztosításának, a továbbképzések szervezésének és az infrastrukturális fejlesztéseknek szükséglete.

Az oktatáspolitikai a köznevelés hatékonyságát növelve a támogató és rugalmas adminisztráció kialakítását, a pedagógusok és az egész iskola nevelő-oktató munkájának szakmai értékelését hangsúlyozza.

„A köznevelés közszolgálat, amely a felnövekvő nemzedék érdekében a magyar társadalom hosszú távú fejlődésének feltételeit teremti meg, és amelynek általános kereteit és garanciáit az állam biztosítja.” 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről

Jogforrások

- A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény
- 20/1997. (II. 13.) Korm. rendelet a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény végrehajtásáról
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2012. évi LXXXVI. törvény a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvénymódosításokról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 138/1992. (X. 8.) Korm. rendelet a közalkalmazottakról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
- 2012. évi CCIV. törvény Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 47/2013. (VII. 4.) EMMI rendelet a 2013/2014. tanév rendjéről
- Közigazgatás átszerezésére vonatkozó törvények, rendeletek (Járások, Klebersberg Intézményfenntartó Központ)

II. 1. Óvodai nevelés

Az óvoda

8. § (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

(2)¹⁸

(3)¹⁹ Az óvodai nevelés 6. melléklet szerinti finanszírozott időkerete magába foglalja a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokhoz, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozásokra fordítható heti ötven óra időkeretet, továbbá a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztő, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek egészségügyi, pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkoztatásának heti tizenegy óra időkeretét.

(4)²⁰ *A kötelező óvodai nevelés fejlesztő nevelésben is teljesíthető.*

A köznevelési törvény hangsúlyozza, hogy a magyar köznevelés közszolgálat, amely a felnővekvő nemzedék érdekében a magyar társadalom hosszú távú fejlődésének feltételeit teremti meg, és amelynek általános kereteit és garanciáit az állam biztosítja. A magyar állam közszolgálati feladata az Alaptörvényben is megjelent. Az állami szerepvállalás a köznevelés feladataiban azt jelenti, hogy gondoskodik az alapfeladatok ellátásáról. Ez alól az óvodák kivételt képeznek, hiszen rájuk nem terjedt ki az állami átvétel. Az óvodák fenntartása az önkormányzatok kezében maradt. Az óvodák nagyobb, de ellenőrzött szakmai önállóságot nyertek, feladataik, felelősségük bővült, ehhez finanszírozott létszámot rendelt a jogszabály.

A kistérségben a köznevelési intézmények fenntartóváltása miatt módosult az eddigi intézményi rendszer, szerkezet. Az intézményfenntartó társulások megszűntek, az óvodák fenntartását a települési önkormányzatok vették át.

A kistérségben 13 településen 11 intézményben 13 feladatellátási helyen folyik óvodai nevelés

A kistérség óvodai feladatellátásának intézményszerkezete 2013/2014. nevelési évben

Helység	Fenntartó neve	Óvoda neve	Óvoda címe
Csököly	Csökölyi Köznevelési Intézményfenntartó Társulás	Csökölyi Napköziotthonos Óvoda és Konyha	7521 CSÖKÖLY, Petőfi u. 101
Nagybajom	Nagybajom Város Önkormányzata	Nagybajomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde	7561 NAGYBAJOM, Fő u. 48
Jákó	Jákó Község Önkormányzata	Óvoda Jákó	7525 JÁKÓ, Kossuth u. 124.
Bárdudvarnok	Bárdudvarnok és Kaposszerdahely Községek Társulása	Kaposszerdahelyi- Bárdudvarnoki Óvoda	7478 BÁRDUDVARNOK, Bárd u. 82.
Kaposszerdahely			7476 KAPOSSZERDAHELY, Kossuth u. 65.
Kiskorpád	Kiskorpád Község Önkormányzata	Kiskorpádi Szivárványpalota Óvoda	7524 KISKORPÁD, Petőfi u. 20
Pálmajor	Pálmajor Község Önkormányzata	Pálmajori Nefelejcs Óvoda	7561 PÁLMAJOR, Pálmajor u. 50.
Hedrehely	Barcsi Többcélú Kistérségi Társulás	Drávamenti Óvodák Hedrehely	7533 HEDREHELY, Kossuth u. 67.
Kadarkút	Kadarkút és Térsége Óvodafenntartó társulás	Kadarkúti Gyermekkert Óvoda	7530 KADARKÚT, Fő u. 3.
Mike		Kadarkúti Gyermekkert Óvoda Mikei Tagóvodája	7512 MIKE, Zrínyi u. 2/c
Kaposfő	Kaposfő Község Önkormányzata	Kaposfői Napsugár Óvoda	7521 KAPOSFŐ, Dózsa Gy. U. 1.
Szena	Szena Község Önkormányzata	Százszorszép Óvoda Szena	7477 SZENNA, Rákóczi u. 34.
Kaposmérő	Kaposmérő Község Önkormányzata	Kaposmérői Bokréta Óvoda	7521 KAPOSMÉRŐ, Hunyadi u. 9.

Somogy megyében az elmúlt tizenöt év demográfiai mutatói a 0-15 éves korosztályban csökkenő tendenciát mutatnak. A csökkenő változás leginkább az alacsony népességű falvakban jelentős. A demográfiai adatok szerint a kistérség településein a 3-6 éves gyerekek száma enyhén csökkenő.

A kistérségi óvodák intézményeiben 800 férőhely biztosított, melyen a 2013-2014. nevelési évben 691 gyermek részesül óvodai ellátásban. Ez 86,37 %-os kihasználtságot mutat. A fizikai kihasználtság a legalacsonyabb Kaposszerdahely-Bárdudvarnok óvodában. Kaposfőn és a Kadarkúti Gyermekkert Óvoda Mikei Tagóvodájában 100 % feletti a kihasználtság.

A kistérség 11 településén nem működik óvoda, közülük mind a 11 települési önkormányzat szerződés útján látja el a feladatot. Hedrehely az óvoda feladatát a Barcsi Kistérséggel, Kaposújlak pedig a Kaposvári Kistérséggel szerződésben látja el. A kistérség 13 településén az óvodai férőhelyek középtávon biztosítják a feladatellátást.

A kistérség 2 településén (Kaposfő, Mike) a férőhelyek száma és a középtávú demográfiai mutatók szerint folyamatosan figyelemmel kell kísérni a feladatellátás biztosítását, szükség esetén javaslattételt tenni a kapacitás-bővítésre.

Az átlagos csoportlétszámok megközelítik a Nkt. szerinti maximális 25 főt. Mike, Kiskorpád, Pálmajor, Kaposfő településeken meg is haladja azt.

Az óvodapedagógusok száma a csoportok számának megfelelő. Csökölyön teljesen ellátott a feladat, Nagybajomban alacsonyabb az óvodapedagógusok száma.

A kistérségi projekt 2013. május óta óvodai helyettesítést biztosít. A szolgáltatást legnagyobb számban Csököly (39 nap) vette igénybe, legkevesebbszer Kaposszerdahely (1 nap) település óvodája igényelte. A kistérség 13 óvodájából 8 intézmény vette igénybe a szolgáltatást. Nem igényelte egyáltalán Mike, Pálmajor, Nagybajom, Kaposmérő, Szenna.

Óvodáztatás mutatói

	CSÖKÖLY 2013. 10. hó	KADARKÚT 2013. 10.hó	MIKE 2013. 10. hó	KISKORPÁD 2013. 10. hó	KAPOSSZER- DAHELY, BÁRD 2013. 10. hó	PÁLMAJOR 2013. 10.hó
	Csökölyi Napközi Otthonos Óvoda és Konyha	Kadarkúti Gyermekekert Óvoda	Kadarkúti Gyermekekert Óvoda Mikei Tagóvodája	Kiskorpádi Szivárványpalo ta Óvoda	Kaposszerdahelyi -Bárdudvarnoki Óvoda	Nefelejcs Óvoda
Férőhelyek száma	75	125	30	30	50	30
Óvodások létszáma	71	111	32	29	29	28
Csoportok száma	3	5	1	1	2	1
Átlagos csoportlétszám	23	22	25	25	15	28
Fizikai kihasználtság (%)	95	88	106	96	58	93
Óvodapedagógusok száma	7	11	2	2	3	1
HH-s gyerekek száma	51	55	31	16	10	27
HHH-s gyerekek száma	35	31	20	8	3	8
SNI-s gyerekek száma	2	5	1	0	0	1
Bejárók száma	17	20	0	3	7	0

Óvodáztatás mutatói

	NAGYBAJOM 2013.10. hó	KAPOSMÉRŐ 2013. 10. hó	HEDREHELY 2013. 10.hó	JÁKÓ 2013. 10. hó	KAPOSFŐ 2013. 10. hó	SZENNA 2013. 10. hó
	Nagybajomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde	Kaposmérői Bokréta Óvoda	Drávamenti Óvodák Családsegítő és Gyeremkijelölési Szolgálat, Bölcsőde	Jákói Óvoda	Kaposfői Napsugár Óvoda	
Férőhelyek száma	150	120	25	25	80	60
Óvodások létszáma	117	97	22	19	82	54
Csoportok száma	5	4	1	1	3	2
Átlagos csoportlétszám	23	20	22	19	25	25
Fizikai kihasználtság (%)	78	81	88	76	102	90
Óvodapedagógusok száma	8	8	2	2	6	4
HH-s gyerekek száma	74	27	17	15	53	10
HHH-s gyerekek száma	21	21	8	3	25	5
SNI-s gyerekek száma	5	3	0	1	0	1
Bejárók száma	0	15	5	1	30	16

A hátrányos helyzetű óvodás gyerekek száma a kistérségben 386 fő, a teljes létszám 56 %-a. A halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyerekek száma 188 fő, a teljes létszám 27 %-a. Mindkét mutatószám kiemelkedően magas, jóval az országos átlag feletti. A hátrányos helyzet és a halmozottan hátrányos helyzet megállapításának új jogszabályi meghatározása nem hozott jelentősebb változást a gyerekek számában az előző évi adatokhoz képest. A kistérségben 3 óvodában csökkent jelentősebben a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma: Szennában 15-ről 5 főre, Pálmajorban 20-ról 8 főre, Nagybajomban 32-ről 21 főre változott a létszám.

A magas arányú hátrányos helyzetű gyermekek korai fejlesztéséhez hiányoznak a szakemberek: fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, logopédus.

Nagybajom, Pálmajor, Szenna, Kaposszerdahely óvodái kivételével valamennyi intézmény részt vett az Integrált Pedagógiai Rendszer megvalósításában. A támogatásra igényt nyújtottak be. Ez a támogatás a gyerekeknek is sok segítséget nyújtott (eszközök, programok támogatásával) és a pedagógusoknak a többletmunkáját is támogatta.

Pálmajor és Nagybajom intézményei kimaradtak a támogatási rendszerből. Ez éves szinten több százezer, illetve milliós nagyságrendű volt.

A sajátos nevelési igényű gyerekek száma 19 fő, a teljes gyereklétszám 4,9%-a.

Az intézmények infrastrukturális ellátottsága összességében átlagos. A bútorokat, eszközöket, berendezéseket pályázati támogatásból vagy önerőből biztosították a fenntartó önkormányzatok.

Az udvari eszközök és játékok nem minden esetben felelnek meg az Európai Unió szabványoknak a kisebb települések óvodáiban. Az épületek külső része több településen leromlott, a nyílászárók rossz minőségűek.

II.2. Az általános iskolai feladatellátás

Az általános iskola

10. § Az általános iskolában nyolc évfolyamon országosan egységes követelmények szerint alapfokú nevelés-oktatás folyik. Az általános iskola a tanulót az érdeklődésének, képességének és tehetségének megfelelően felkészíti a középfokú iskolai továbbtanulásra.

A kistérségben 23 település található. 10 településen van, míg 13 településen nincs alapfokú iskolai nevelés és oktatás.

Az általános iskolai feladatellátás szervezeti keretei

Helység	Iskola neve	Iskola címe	Köznevelési alapfeladat
Csököly	Csökölyi Általános Iskola	7521 CSÖKÖLY, Petőfi u. 101.	1-8. osztályos általános iskola
Nagybajom	Nagybajomi Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Speciális Szakiskola és Kollégium	7561 NAGYBAJOM, Kossuth Lajos u. 10.	1-8. osztályos általános iskola
Pálmajor	Pálmajori Tagiskola	7561 PÁLMAJOR, Pálmajor u. 50.	1-4. osztályos tagiskola
Jákó	Jákói Tagiskola	7525 JÁKÓ, Kossuth u. 47.	1-4. osztályos tagiskola
Kadarkút	Jálics Ernő Általános és Szakképző Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Diákotthon	7530 KADARKÚT, Fő u. 1.	1-8. osztályos általános iskola
Mike	Mikei Tagiskola	7512 MIKE, Zrínyi u. 2.	1-4. osztályos tagiskola
Szenna	Fekete László Általános Iskola	7477 SZENNA, Árpád u. 1.	1-8. osztályos általános iskola
Bárdudvarnok	Általános Iskola	7478 BÁRDUDVARNOK, Csokonai u. 9.	1-4. osztályos tagiskola
Kaposfő	Általános Iskola	7521 KAPOSFŐ, Kossuth u. 206.	1-8. osztályos tagiskola
Kaposmérő	Hunyadi János Általános Iskola	7521 KAPOSMÉRŐ, Hunyadi u. 9.	1-8. osztályos általános iskola

2013. január 1-jétől a köznevelési intézmények a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásába kerültek. A kistérségben ez 10 feladatellátási hely működését érintette, amelyek addig önkormányzati fenntartásban működtek. Az iskolák a Kaposvári tankerülethez tartoznak.

A kistérségben egyházi jogi személy által fenntartott általános iskola nincs, míg magán fenntartású intézmény (Magyar Műhely Alapítvány) egyoldalú nyilatkozat alapján 1 feladatellátási helyen, Visnyén (Visnyeszéplak) 34 fővel vesz részt az általános iskolai feladatok ellátásában. A tanulólétszám 97,8 %-a a KLIK által fenntartott intézményekbe jár.

Az intézményekben 2028 férőhely biztosított, melyen a 2013-2014. tanévben 1565 tanuló részesül általános iskolai nevelés és oktatás ellátásban. Ez 77,16 %-os kihasználtságot mutat.

Az egy osztályra vetített tanulói létszám átlaga 19,08 fő.

Az Nkt. szerinti maximális osztálylétszámmal (27) 58, az átlagléttszámmal (23) számolva 68 osztály szervezésére lenne szükség a jelenlegi 82 osztállyal szemben..

(A létszám az integrált és szegregált nevelésben részesülő sajátos nevelési igényű tanulók létszámát is tartalmazza a táblák adatai alapján.)

Az osztályok / tanulócsoportok számának elemzésénél figyelembe kell venni, hogy jelenleg működnek integrált sajátos nevelési igényű tanulók súlyozott létszámával számított, valamint szegregált kis létszámú tanulócsoportok is, amelyek benne szerepelnek az átlagokban. Speciálisan kis létszámú osztályok működnek: Fekete István Általános Iskola, Bárdudvarnok (28 fő 1-4. évfolyamon 2 osztállyal); Nagybjajomi Általános Iskola Jákói Tagiskola (10 fő 1-4. évfolyamon); Jálics Ernő Általános és Szakképző Iskola Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Diákotthon Mikei Tagintézmény (32 fő 1-4. évfolyamon 2 osztállyal); Nagybjajomi Általános Iskola Pálmajori Tagintézmény (8 fő 1-4. évfolyamon).

A KLIK által fenntartott feladatellátási helyek kihasználtsága a tankerületben 78,32 %-os.

70%-os kihasználtság alatt működik:

Bárdudvarnok, Csököly, a Nagybjajomi Általános Iskola, a Nagybjajomi Általános Iskola Jákói telephelye és a Pálmajori telephelye.

A demográfiai mutatók és a rendelkezésre álló kapacitás ismeretében középtávon kevesebb tanulócsoport indítása valószínűsíthető, melyek számára az infrastruktúra a jelen adatok szerint biztosított.

A kistérségben a felső tagozatban az osztályok létszáma nem éri el az Nkt. által előírt minimumot az alábbi településeken: Csököly, Kaposfő, Nagybjajom, Szenna. (Forrás: Somogy Megyei Fejlesztési terv 2013.)

A kihasználtság és a rendelkezésre álló demográfiai mutatók szerint valószínűsíthető a tanulócsoportok számának csökkentése, illetve a felső tagozatos köznevelési feladatellátás felmenő rendszerű átszervezése. Átszervezés esetén szükséges megvizsgálni és megszervezni a tanulók szállításának lehetőségét a kötelező felvételt biztosító iskolába.

A kistérség 13 településén nem működik általános iskolai alsó tagozat sem.

A települések közül egyikre sem jellemző, hogy a középtávú demográfiai adatok alapján a szülők kérésére indokolt lehet az általános iskolai alsó tagozat feladatellátás megszervezése.

A kistérség 13 településéről kell megoldani a tanulók szállítását a kötelező felvételt biztosító iskolába. A feladat ellátása iskolabusz biztosításával, vagy a helyközi menetrend szerinti járatokra bérlet támogatásával történik.

A kistérség iskoláiban az általános iskolai férőhelyek száma és a demográfiai mutatók alapján nincs szükség a kapacitás módosítására vonatkozó javaslatra, mert középtávon a feladatellátás oly módon biztosított, hogy annak igénybe vétele a tanulók és szülők számára nem jelent aránytalan terhet, és a kapacitás nem haladja meg aránytalanul a demográfiai adatok alapján számítható igényeket.

A kistérség településein az integráltan oktatott, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma a következő:

A kistérség általános iskoláiban a 2013-2014. tanévben a hátrányos helyzetű tanulók 851 fő az összlétszám 54,37%-a, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma 437 fő, az összlétszám 27,92 %-a. Bár mind a két mutató nagyon magas, az előző években mértékhez képest csökkenő tendenciát mutat. Kiemelkedően magas a HHH-s arány a Nagybajomi Általános Iskolában (43%), Pálmajori Tagintézményben (87,5%), Kadarkúton (39,3%), Mikei Tagintézményben (62,5%), Csökölyi Általános Iskolában (54,5%), míg a többi iskolában 10% alatt van.

Az IPR támogatást igénybe vette az előző tanévben Kadarkút, Mike, Csököly, Kaposfő, Szenna intézményei.

Iskolai szolgáltatások

A napközisek száma az iskolákban 666 fő, tanulószobások száma 125 fő, nem marad délután az intézményben 399 fő, ingyenesen étkezik 820 gyermek. Nagy a különbség az ingyenesen étkezők és a napközisek, tanulószobások száma között Kadarkúton és Szennában, ami azt is jelentheti, hogy a rászoruló családban élő gyerekek nem maradnak ott délután az iskolában.

Nyári napközi működött Csököly (a kistérségi projekt szervezésében), Bárdudvarnok (önkormányzat szervezésében), Kaposmérő, Kaposfő (önkormányzat szervezésében) településeken a kapott adatok alapján.

Az iskolásoknak csak az 50,5 %-a veszi igénybe a délutáni foglalkozásokat. A magas hátrányos helyzetű mutatók ellenére nem működik a nyári napközis ellátás a leginkább rászoruló tanulókat foglalkoztató intézményekben.

A 2013/2014. tanévben az általános iskolai feladatellátási helyeken összesen 165 főállású pedagógus dolgozik a KLIK által fenntartott intézményekben. Az egy pedagógusra jutó tanulók száma a KLIK által fenntartott intézményekben átlagosan 9, 48. (a megyei átlag 10,13). Az alapítványi feladatellátási pedagógus létszáma 2 fő.

Kompetenciamérések

A köznevelésben a nemzeti standardot az országos kompetenciamérés eredményei, mérőszámai jelentik. A tesztekkel a tanulók egyes képességeinek fejlettségét méri (matematika-logika, szövegértés), mely értékek az intézményben folyó pedagógiai munkának is indikátorai.

A 2001-es és a 2012-es mérési adatokat összevetve az országos átlag és az iskolai átlag között jelentős negatív irányú eltérés figyelhető meg a kadarkúti és a csökölyi iskolában (szinte mindegyik képességnél és mindkét évfolyamon). A kaposfői és a szennai intézményben ez csak a 6. évfolyamos szövegértés képességterületen, a kaposmérői és a nagybajomi iskolában a 6.évfolyam mindkét képességterületén figyelhető meg.

Országos átlagnál jobb eredményt teljesített a kaposfői intézmény a 8.évfolyamon mindkét képességterületen, a szennai iskola 6.évfolyam szövegértés és 8. évfolyam matematika területen.

A kompetenciamérések eredményei az országos átlagtól jelentősen eltérnek negatív irányban a nagybajomi, a csökölyi és a kadarkúti iskolákban.

A kompetenciamérések szakmai kiértékelése és az azon alapuló fejlesztés tervezése az eredményesség szempontjából az intézmények számára elengedhetetlen feladatot kell, hogy jelentsen.

Szakszolgálatok

A pedagógiai szakszolgálati intézmények szabályozása alapvető változáson ment át. A törvényi változtatás következtében a szakszolgálati feladat is a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ megyei Tankerületéhez került. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvénnyel ellentétben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) szakszolgálati intézményeket már nem határozott meg, csak szakszolgálati feladatokat, melyek az előző szabályozáshoz képest két új feladattal egészültek ki, illetve más feladatok alapvető tartalmi változásokon mentek át. Az Nkt. felhatalmazása alapján a pedagógiai szakszolgálati intézmények működését az emberi erőforrások minisztere a 15/2013 (II. 26.) EMMI rendeletben (a továbbiakban: Rendelet) szabályozta, amely 2013. március 1-jén hatályba lépett. Ennek értelmében minden megyében egy szakszolgálati intézmény (a továbbiakban: Intézmény) létrehozása vált szükségessé, mely a Rendeletben foglalt esetleges kivétellel, valamennyi, az adott megyében működő szakszolgálatot és szakszolgálati tevékenységet egyesíti. A fejlesztő nevelés (régebbi nevén fejlesztő felkészítés) szakszolgálati feladatként már csak 2014 szeptemberéig látható el szakszolgálati keretek között, azt követően a köznevelési törvény (2011. évi CXC. törvény) 15. § (2) bekezdés szerint a feladatot gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény látja el, egyéni vagy csoportos formában.

2013 szeptemberétől egy pedagógiai szakszolgálati intézményben egyesülnek az eddig különböző fenntartásban és működtetési formában funkcionáló szakértői bizottságok, nevelési tanácsadók, beszédjavító intézetek és egyéb szakszolgálati feladatot ellátó intézmények. Az új szervezetben járasonként és tankerületenként alakítanak ki tagintézményeket, így a megyék egész területén azonos minőségben hozzáférhető lesz minden szakszolgálati ellátás. Az eddig nyolc feladatot ellátó pedagógiai szakszolgálati rendszer két új funkcióval bővül: minden megyében elindul az iskola- és óvodapszichológiai ellátás, valamint a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása. Így a pedagógiai szakszolgálat a köznevelési törvény (2011. évi CXC. törvény) alapján már tíz feladatot végez. A gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, az oktatás és gondozás mellett a fejlesztő nevelés, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység, továbbá az országos szakértői és rehabilitációs tevékenység, a nevelési tanácsadás, a logopédiai ellátás, a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás, valamint a konduktív pedagógiai ellátás, a gyógytestnevelés az iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás, a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása tartozik a szakszolgálat feladatai közé. Szakszolgálati feladatot lát el a kadarkúti és a nagybajomi iskola. A feladatok szervezése, a humán erőforrás biztosítása a tanév feladata lesz.

A szakszolgálati feladatokra fordított óraszám az előző tanévben csökkent: 199 órától 179,5 órára. Az ellátott gyerekek száma 839 főről 804 főre csökkent. Logopédiai ellátás minden iskolában ellátott, a gyógytestnevelés Kaposfő, Pálmajor, Jákó iskoláiban nem valósult meg.

A szakszolgálat szakemberei túlterheltek, a szakemberek száma alacsony az ellátáshoz szükséges feladathoz képest.

Iskoláztatás mutatói

Intézmények	Nagybajomi Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola	Jákó Tagiskola	Pálmajor Tagiskola	Egyimi és Speciális Szakiskola	Kadarkút	Mike	Csökköly	Kaposfő	Szena	Bárdud varnok	Kaposmérő
Férőhelyek száma	626	20	30	-	359	33	240	255	175	50	240
Iskolások összesen	325	10	8	62	343	32	143	245	175	28	194
Osztályok száma	20	1	1		20	2	8	11	8	2	9
Pedagógusok száma											
SNI gyerekek száma	7	0	0	62	33	0	7	12	9	2	13
HH-s gyerekek száma	195	2	0	35	242	32	129	126	23	10	57
HHH-s gyerekek száma	140	0	7	22	135	20	78	13	17	0	5
BTM-s tanulók száma	67	0	7	na	65	5	42	51	26	2	24

Infrastruktúra

A működtetői feladatokat a kistérségben Bárdudvarnok települési önkormányzata megtartotta. A többi településen a működtetői és fenntartói feladatokat a KLIK látja el.

A mindennapos testnevelés megvalósításához szükséges tornateremmel, vagy tornaszobával mindegyik feladatellátási hely rendelkezik.

Összességében elmondható, hogy a rendelkezésre álló tantermek száma az intézményekben működő osztálycsoportok foglalkoztatásához minden feladatellátási helyen adott.

Alapfokú művészetoktatás

A kistérségben 5 intézményben 7 feladatellátási helyen folyik alapfokú művészeti iskolai nevelés és oktatás.

2012-2013. tanévben 714 tanuló részesül alapfokú művészeti iskolai nevelés és oktatás ellátásban. Kihasználsági mutatót nem tudunk számolni, mert az alapfokú művészeti oktatás esetében férőhelyre vonatkozó adattal nem rendelkezünk.

A kistérségben az általános iskolai feladatellátásban részesülő tanulók 45,62%-a vesz részt alapfokú művészeti iskolai nevelés - oktatásban. Nincs művészeti oktatás a Mikei tagiskolában. A szín- és bábművészeti ág nem jelenik meg egyáltalán a kistérség intézményeiben. (Forrás: Somogy Megyei Fejlesztési terv 2013.)

A kistérségben nem minden iskolában lehet elérni minden művészeti ágat, vannak települések, ahol nincs művészeti oktatás.

Szükségesnek látjuk a különböző művészeti ágakhoz való hozzáférés arányainak kistérségi kiegyensúlyozását, azaz annak biztosítását, hogy minden intézményben jelenjen meg mindegyik művészeti ág választási lehetőségként. Tekintettel a sok hátrányos helyzetű gyermekekre, a kistérség aprófalvas településszerkezetére, kívánatos lenne az alapfokú művészeti oktatást helybe vinni és a szakszolgálati ellátáshoz hasonlóan biztosítani az utazó tanári ellátást.

Művészeti nevelés mutatói

Intézmények	Nagybajomi Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola	Jákó Tagiskola	Pálmajor Tagiskola	Kadarkút	Mike	Csököly	Kaposfő	Szena	Bárdud varnok	Kaposmérő
Tanulói létszám	203	15	12	109	-	71	100	179	14	75
néptánc	X	X		X		X	X	X	X	X
társastánc	X		X	X		X				
kézműves	X			X						
kerámia										
furulya	X			X		X		X		X
fuvola	X			X						X
zongora	X			X		X		X		X
ütő										X
gitár	X									
trombita	X									
citera								X		
hegedű								X		
dráma és színjáték				X						
klarinét				X						

A helyzetelemzés megállapításai a gyűjtött adatok alapján fogalmazza meg a köznevelési rendszer különböző szintjein megjelenő problémákat.

Az adatgyűjtést interjúk egészítették ki, melyek alapján be tudjuk mutatni a köznevelés jellemző elemeit.

II.3. A kistérség közoktatásának összefoglaló SWOT analízise

A SWOT elemzés első lépéseként számba vettük a személyes felkeresések alkalmával feltett kérdésekre a válaszokat összesítettük azokat, majd kialakítottuk azokat a lehetséges kategóriákat, melyek kistérségi stratégia elkészítésénél nem hagyhatunk figyelmen kívül Helyzetfeltárás során az általunk kritikusnak tartott területek abc sorrendben a következők:

Anvagi: Külső forrásból, vagy pályázati pénzből származó anyagi dolog

Érintettek bevonása: szülők és diákok, akik az intézmények minden napi életében és munkájában részt vesznek

Felszereltség: az óvodák tárgyi feltételei, amik szükségesek a minden napi munka folytatásához, valamint az udvara és a környezete

Kapcsolat: Külső partnerek, akikkel az óvoda kapcsolatba lehet (önkormányzat, iskola)

Személyi feltételek: az óvoda/ iskola humán erőforrás ellátottsága

Szakember: Gyerekesély project által biztosított programok és megvalósítói

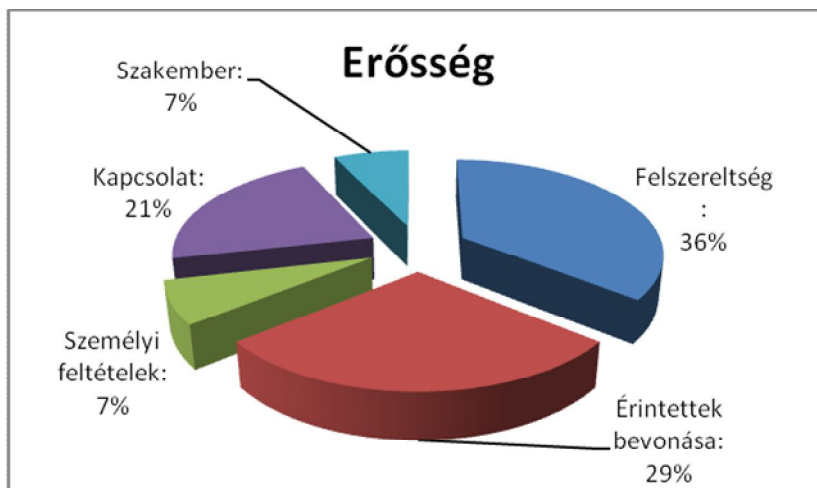
Óvodai nevelés

Témakör	Erősség	Gyengeség	Témakör
Állapot	- A csoportok berendezése jó - Szép, esztétikus a belső környezet - Mindenhol használják a gyerekzárakat az óvodán	- Az óvodák nagy részénél az épületekre ráférne a felújítás - A külső környezet sok helyen elhanyagolt, ápolatlan - Kicsi az udvar	Állapot
Infrastruktúra, óvodai ellátás	- A legtöbb helyen van tornaszoba - Az óvodák kihasználtsága jó - Sok fejlesztőjátéka van az óvodáknak - Van iskolaelőkészítő, iskola átmenetet segítő programjuk az óvodák nagy részének	- Kevés a számítástechnikai eszköz az óvodáknak - A gyerekeknek nincs lehetőségük a számítástechnikai eszközök megismerésére	Infrastruktúra, óvodai ellátás

Kapcsolattartás	• A fenntartóval jó a kapcsolata az óvodáknak • Az óvodák nagy részének jó a kapcsolata iskolákkal, rendszeresen tartják a kapcsolatot, látogatják egymást • A GYEP-es pályázattal is szívesen működnek együtt, jó a kapcsolat a vezetőkkel, kérik a helyettesítés lehetőségét	• Van 3 olyan óvoda, aki nem írt alá együttműködési megállapodást, sajnos náluk nem tudjuk az óvodai helyettesítést biztosítani	Kapcsolattartás
Szülők	• Az óvodák nagyobb részének jó a kapcsolata a szülőkkel • Évente van 2-3 szülői értekezlet, ahol érdeklődhetnek a szülők a gyerekek iránt. • Egyes óvodákban évente rendeznek szülők akadémiáját, ahol a gyerekekkel foglalkozó szakemberek ülnek össze és beszélnek meg a szülőkkel az esetleges problémákat • Van olyan óvoda, ahol minden esetben 2 szülői értekezletet tartanak, egyet a szegregátumban élő gyerekek szüleinek, egyet az óvodában a többi szülőnek	• A szülői értekezleteken átlagosan 70%-os a részvétel	Szülők

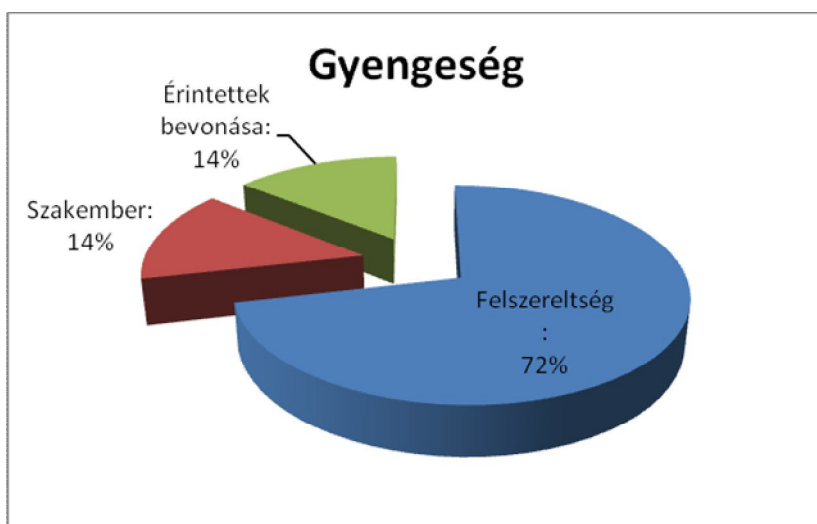
Témakör	Lehetőségek	Veszélyek	Témakör
Állapot	• Van a kistérségnek 2 teljesen EU-s pályázatból felújított óvodája	• Sok a felújításra szoruló, EU szabványnak nem megfelelő játék az udvarokon • Van olyan óvoda, ahol már kellett lezárni játékokat az udvaron, mert annyira veszélyes	Állapot

Infrastruktúra, óvodai ellátás	• A legtöbb helyen van külső támogató, aki anyagilag is segíti az óvodákat • Vannak egyes óvodák, ahol pályázatot nyújtottak be az udvar, illetve az udvaron található játékok felújítására • Van olyan település, ahol az óvónő nem csak az óvodai feladatokat látja el, hanem a falu közösségi életének szervezőjeként is tevékenykedik	• Van még a kistérségben olyan óvoda, ahol nincs internet • Vannak olyan óvodák, ahol 1 csoport van, és ott nehezen oldják meg a szabadságok kiadását • Van olyan óvoda, ahol nincs iskolaelőkészítő program • Vannak olyan óvodák, ahol a szülőértekezleteket a polgármesterrel együtt tartják, mert annyira rossz a szülőkkel a kapcsolat	Infrastruktúra, óvodai ellátás
Kapcsolattartás	• Azoknál az óvodáknál, ahol a Gyerekesély Project keretein belül volt óvónői helyettesítés, szívesen vették a segítséget és a továbbiakban is élnének vele	• Van olyan óvoda ahol az iskola fenntartójának változás miatt nincs kapcsolat az iskolával	Kapcsolattartás
Szülők	• A szülők szívesen szerveznek közös programokat az óvodákkal (szülői bálók, közös kirándulások)	• A rossz buszközlekedés miatt van olyan település, ahonnan a szülők nem tudnak eljárni dolgozni • A más településről bejáró gyerekek szülei nem járnak szülőértekezletekre, nem érdeklődnek a gyerek iránt • A szülők egymás közötti kapcsolat nem megfelelő • Sok helyen a magyar és a roma szülők között van folyamatos feszültség	Szülők

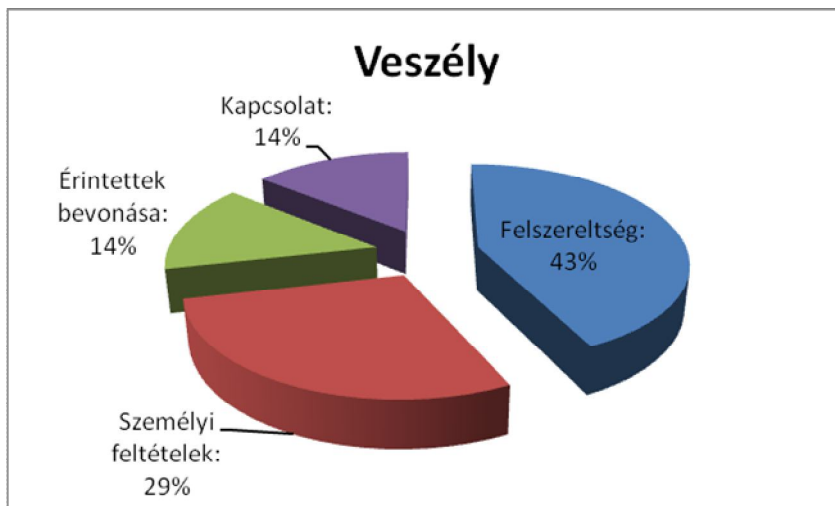
Kiemelt erősségek, amelyek a fejlesztéseket segíthetik

- Az óvodák kihasználtsága jó
- Sok fejlesztőjátéka van az óvodáknak

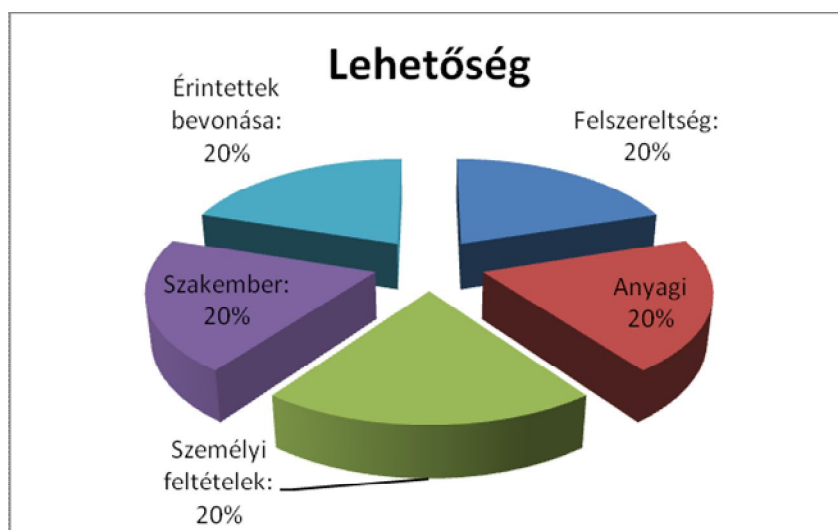
Kiemelt gyengeségek, amelyek a fejlesztéseket gátolhatják

- A külső környezet sok helyen elhanyagolt, ápolatlan
- Kevés a számítástechnikai eszköz az óvodáknak

Az erősségeket gyengítő veszélyek

- A szülők egymás közötti kapcsolat nem megfelelő
- Van olyan óvoda, ahol már kellett lezárni játékokat az udvaron, mert annyira veszélyes
- Van olyan óvoda ahol az iskola fenntartójának változás miatt nincs kapcsolat az iskolával

A gyengeségeket erősítő lehetőségek

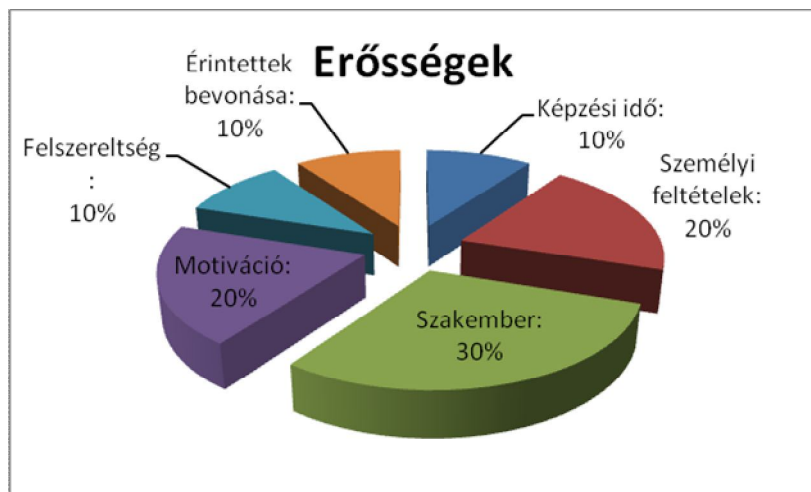
- A legtöbb helyen van külső támogató, aki anyagilag is segíti az óvodákat
- A szülők szívesen szerveznek közös programokat az óvodákkal

Iskolai nevelés

Témakör	Erősségek	Gyengeségek	Témakör
Iskolai ellátás	- Nincs nagyfokú lemorzsolódás a kistérség intézményeiben - A humánerőforrás ellátottsága jó az intézményeknek - A 2H-s, 3H-s, BTM-s gyerekek ellátottsága 100%-os a kistérség iskolában - A pályaválasztási kiállításokon részt vesznek az iskolák - Az egészségügyi szolgáltatókkal (iskolaorvos, védőnő) jó a kapcsolata az iskoláknak	A továbbtanulást elősegítő program csak az osztályfőnöki órákba van beleépítve	Iskolai ellátás
Infrastruktúra	Informatikai eszközökkel jól felszereltek az iskolák	- Nem minden hol van tanuló pc a gyerekeknek - Az udvarok nincsenek kellően felszerelve játékokkal, környezetük elhanyagolt	Infrastruktúra
Diákok	- Az iskolák gyerekközpontúak - Mindenhol továbbtanulnak a gyerekek - Mindenhol megoldott a tanulószoba, vagy a napközis ellátás - A gyerek felől szülői értekezletek során lehet érdeklődni	Nem minden esetben azok a gyerekek veszik igénybe a délutáni tanulószobát, akinek arra valóban szüksége lenne	Diákok

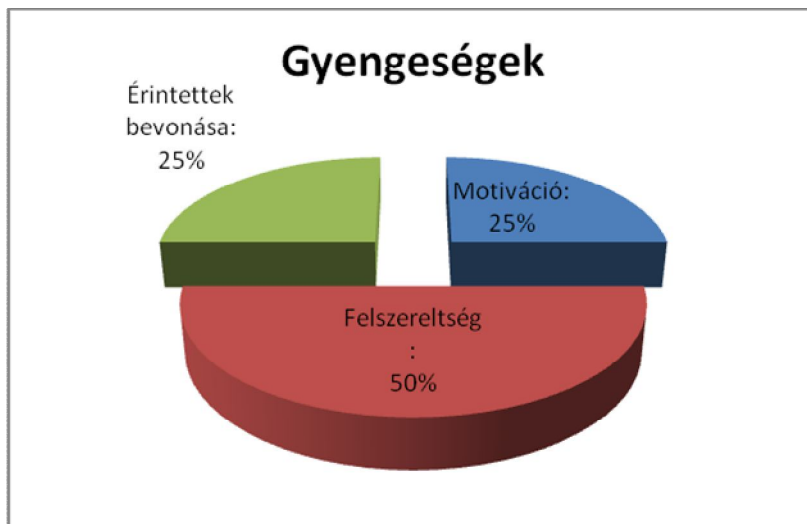
Témakör	Lehetőségek	Veszélyek	Témakör
Iskolai ellátás	• A kis tagiskoláknál családi a légkör, kicsik az osztálylétszámok, ezért több odafigyelést kapnak a diákok • Van olyan iskola ahol a Gyerekesély Projecttel kiváló az együttműködés, szívesen veszik a segítségünket	• Van egy-két iskola, ahol a szaktanári feladatokat óraadó tanárokkal tudják megoldani • Van olyan iskola, ahol nem tudnak speciális programokat biztosítani a gyerekeknek, mert nincs rá forrás (úszás)	Iskolai ellátás
Infrastruktúra	• Pályázat keretén belül több iskola nyert számítástechnikai eszközökre forrást	• Van olyan iskola, ahol elavult a bútorzat • Nincs elegendő tanterem • Az iskolák nagyobb részében hiányoznak a szaktantermek (kémia, fizika) • Elavultak a természettudományi tantárgyakhoz szükséges eszközök • Van olyan iskola, ahol nincs nyelvi labor • Van olyan iskola, ahol nincs számítástechnika terem, hanem egy szertár lett átalakítva, ami nem szellőzik • Az iskolai konyhák és étkezők az önkormányzatok fenntartásában maradtak	Infrastruktúra

Diákok	Nagy vonzáskörzetből járnak a gyerekek iskolába	- Fogy a gyereklétszám - Elviszik a gyerekeket más iskolákba - Sok gyerek jár be a szegregátumokból - A túlkorosak aránya 10-20% 4 tagintézményben tanulnak összevont osztályokban a gyerekek - Nincs a gyerekeknek jövőképük - Egyre kevesebb szülő érdeklődik a gyermeke után - Sok a csonkacsaládból érkező gyerek - A gyerekek nagy részének munkanélküli az egyik szülője	Diákok
--	---	--	--

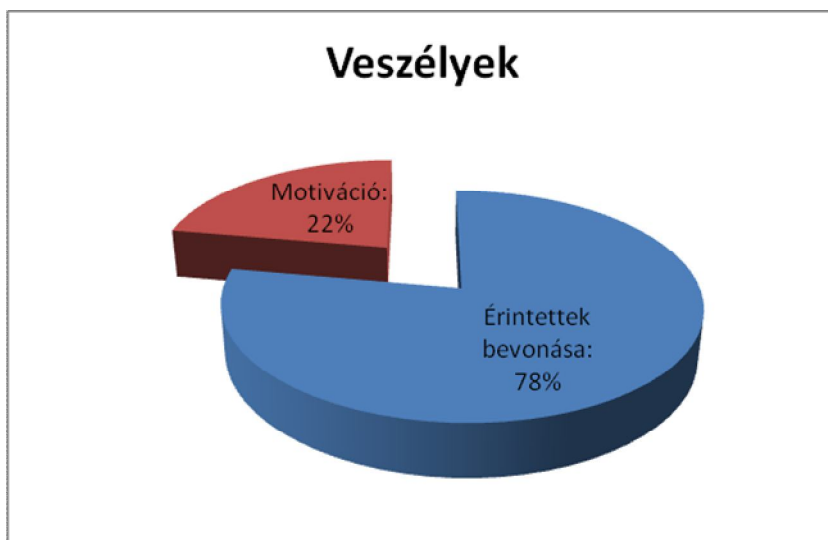
Kiemelt erősségek, amelyek a fejlesztéseket segíthetik

- Nincs nagyfokú lemorzsolódás a kistérség intézményeiben
- A humán erőforrás ellátottsága jó az intézményeknek
- Mindenhol megoldott a tanulószoba, vagy a napközis ellátás
- Informatikai eszközökkel jól felszereltek az iskolák

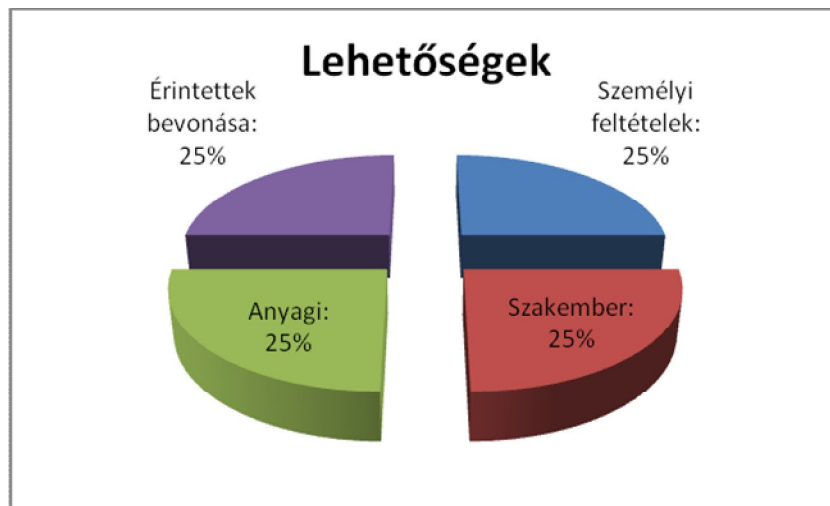
Kiemelt gyengeségek, amelyek a fejlesztéseket gátolhatják

- Nem minden esetben azok a gyerekek veszik igénybe a délutáni tanulószobát, akinek arra valóban szüksége lenne
- Nem minden hol van tanuló pc a gyerekeknek

Az erősségeket gyengítő veszélyek

- Van olyan iskola, ahol nem tudnak speciális programokat biztosítani a gyerekeknek, mert nincs rá forrás (úszás)
- A túlkorosak aránya 10-20%
- Van egy-két iskola, ahol a szaktanári feladatokat óraadó tanárokkal tudják megoldani

A gyengeségeket erősítő lehetőségek

- Pályázat keretén belül több iskola nyert számítástechnikai eszközökre forrást
- A kis tagiskoláknál családi a légkör, kicsik az osztálylétszámok, ezért több odafigyelést kapnak a diákok

III. Koragyerekkori szolgáltatások

III.1. Kisgyermek intézmények, valamint a kisgyermekkorúakat érintő szolgáltatások a kistérségben

A Kadarkúti-Nagybajomi Kistérségben a koragyerekkort érintő szolgáltatások, illetve a kisgyermekeket fogadó intézmények a törvényi előírásoknak megfelelően működnek. A védőnői szolgálat teljesen lefedett, mind a 23 településen elérhető. A gyermekek napközbeni ellátásához tartozó bölcsődei ellátás egy településen működik nem kötelező jelleggel, míg a családok napközi otthona szintén egy településen fizetős szolgáltatásként vehető igénybe. Az óvodák fenntartása jelenleg a települési önkormányzatok feladata. A térség 13 településén, 11 intézményben 13 feladatellátási helyen folyik óvodai nevelés. Európai Unió pályázati forrásból a kistérségben három Biztos Kezdet gyerekház, egy közösségi szolgáltatóház, továbbá 10 ifjúsági pont nyílt az év folyamán, tevékenységeiket a pályázati kiírásnak megfelelően végzik.

Jogi szabályozások

- 1992. évi LXIII. törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet a területi védőnői ellátásról
- 47/2007. (V. 31.) OGY határozata „Legyen jobb a gyermekeknek!” Nemzeti Stratégiáról, 2007–2032
- 191/2008. (VII. 30.) Korm. rendelet a támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások finanszírozásának rendjéről
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CCIV. törvény Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről
- 19/2013. (III. 5.) EMMI rendelet a Biztos Kezdet Gyerekházak támogatása igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának, felhasználásának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes szabályairól

Egyéb szabályozások

- Védőnői Szakfelügyeleti Iránymutatás a várandós anyák és a gyermekek védelemével kapcsolatos területi védőnői feladatok helyi eljárásrendjének kialakításához

III.2.Védőnői szolgálat

A védőnői szolgáltatásról a Kistérségi Tükörben nem található általános információ (kivéve a fejtetvesség kezelésében az iskola és a védőnő együttműködését Kaposfőn), ezért a szolgálat bemutatása a helyzetelemzés során hiánypótló elem. Korábbi adatok híján összehasonlításra lehetőség nincsen.

A Kadarkúti-Nagybajomi Kistérség védőnői szolgáltatása szakmai felügyelet szempontjából a Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Hivatalának Járási Népegészségügyi Intézetéhez tartozik. A kistérség 23 településén 10 védőnői körzet van, melyet 10 fő lát el teljes munkaidőben, jelenleg nem helyettesítenek másik körzetben.

A Kadarkúti-Nagyajomi Kistérség védőnői körzeteinek adatai és a gondozott családok száma (forrás: GYEMSZI)

Sorszám	Védőnő neve	Székhely-községi tanácsadó címe	Ellátási terület	Gondozott családok száma
1.	Fitosné Szalai Katalin	7526 Csököly, Petőfi u. 97.	Csököly , Gige, Rinyakovácsi	120
2.	Kurucz Nikoletta	7530 Kadarkút, Fő u. 5/A	Kadarkút I. , Hencse, Kőkút, Alsótapazd, Gyöngyöspuszta	66
3.	Zobokiné Borsi Rózsika	7530 Kadarkút, Fő u. 5/A	Kadarkút II. , Hedrehely, Visnye, Visnyeséplak, Vótapuszta, Szentimrepuszta	85
4.	Tösér Józsefné	7530 Kadarkút, Fő u. 5/A	Kadarkút III. , Mike, Nagyálláspuszta	83
5.	Ördögh Gyöngyi	7523 Kaposfő, Kossuth L. u. 163.	Kaposfő , Kisasszond, Kiskorpád	142
6.	Kissné Bodri Ágnes	7561 Nagybajom, Fő u. 46/a	Nagybajom I. , Pálmajor	94
7.	Szabóné Darabos Andrea	7561 Nagybajom, Fő u. 46/a	Nagybajom II. , Jákó	116
8.	Molnár Éva	7521 Kaposmérő, Hunyadi u. 5.	Kaposmérő , Kaposújlak	115
9.	Páhokiné Kütsön Szilvia	7478 Bárdudvarnok, Bárdibükk 5.	Bárdudvarnok ,Kaposmérő	112

10.	Semsei Tünde	7477 Szenna, Rákóczi u. 8.	Szena , Kaposszerdahely, Zselickisfalud, Patca, Szilvásszentmárton, Dózsa telep, Kardosfa	128
Gondozottak száma a kistérségben				1061 fő

Kaposfő és Nagybjom székhelytelepülések védőnői körzetekben az ellátandók létszáma évek óta magas.

A járási vezető védőnő tájékoztatása szerint Nagybjomban a két védőnőnek segítséget az jelentene, ha a jelenlegi kettő helyett három körzet kerülne kialakításra.

Egy új körzet kialakításának feltételei szabályozottak:

1. A védőnői finanszírozás értelmében: Nem köthető finanszírozási szerződés új területi védőnői szolgálatra, illetve a körzethatár módosítását követően akkor, ha az ellátandók száma alapján számított pontérték városi településen nem éri el az 500, egyéb településen a 300 pontot. Nagybjom esetében városról lévén szó 500 pontot el kell, hogy érje az új körzet. Tisztán iskolakörzet kialakításához a beiskolázottak száma kevés, a jogszabály pedig megengedi, hogy 25 %-kal magasabb legyen az ellátandók száma, ezért az önkormányzat a 3. körzet kialakítását nem támogatta.

2. A védőnő ellátási területe az önkormányzat képviselő testülete által meghatározott körzetre terjed ki.

A védőnők az egész kistérségben túlterheltek, de a helyi igényekhez alkalmazkodva a kötelező feladatokon kívül önkéntes alapon egyes körzetekben vállalnak egyéb feladatokat is.

Pl. Bárdudvarnokon rendszeres, a védőnő szervezte szabadidős programok vannak.

A védőnők túlterheltsége a fent részletezett információkból egyértelműen kikövetkeztethető. Pályázatunkkal létesülő új szolgáltatások a feladatellátási kötelezettségüket tovább növelik, mely kockázatot jelent munkájuk megfelelő színvonalú teljesítésére, valamint a pályázati program elfogadásával kapcsolatban egyaránt.

A védőnőknek havonta kell statisztikai adatokat jelenteniük a GYEMSZI-nek (Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség és Szervezetfejlesztési Intézetnek), ebből pontos és rendszeres adatok nyerhetők a (fokozott gondozást igénylő) várandós anyák, illetve a 0-6 évesek esetében. Az adatokhoz való hozzáférés sok, a kistérségben dolgozó szakember munkáját megkönnyítené, elősegítené a szolgáltatások és az felmerülő igények egymáshoz közelítését.

Ezek az adatok nem nyilvánosak, a járási vezető védőnőnek sincsen hozzáférési joga, csak a területileg illetékes védőnőknek.

Szakmai anyagok, melyek szabályozzák a védőnők munkáját, meghatározzák kompetenciájukat:

- 49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet a területi védőnői ellátásról
- Védőnői Szakfelügyeleti Iránymutatás a várandós anyák és a gyermekek védelemével kapcsolatos területi védőnői feladatok helyi eljárásrendjének kialakításához

Ez utóbbi iránymutatás tartalmazza a védőnők Biztos Kezdet Gyerekházban végzendő munkáját.

A Biztos Kezdet Gyerekházaknak aktív partneri kapcsolatot kell létesíteniük és fenntartaniuk az adott településen a 0-5 éves gyermekekkel, szüleikkel, illetve a családjikkal dolgozó szakemberekkel.

Az egységes eljárás érdekében az iránymutatás **meghatározza a területi védőnő feladatait – az alapfeladat keretében - a Biztos Kezdet Gyerekház munkatársaival való együttműködésben.**

„5.§ (6) A védőnő által ellátandó rendkívüli, illetve időszakos feladatok szervezésénél, megvalósításánál - ideértve a más területi, illetve iskola védőnői feladat helyettesítéssel történő ellátását is - a szakmai felügyelet iránymutatását figyelembe kell venni.”

A területi védőnő feladatai:

1. Tájékoztatja a Biztos Kezdet Gyerekház jelentőségéről és a szolgáltatás igénybevételének a lehetőségéről a 0-5 éves gyermekek szüleit/gondviselőit.
2. Ajánlja a Biztos Kezdet Gyerekház programjain való rendszeres részvétel különös tekintettel azokra a családokra, ahol a gyermek fejlődése szempontjából ez szükséges és ezt rögzíti az egészségügyi dokumentációban.
3. Együttműködik a Biztos Kezdet Gyerekház munkatársaival - havonta látogatást tesz előre tervezetten, minden hónap azonos napján (pl. minden hónap 2. keddjén) a körzetében működő Biztos Kezdet Gyerekházban, amelynek keretében:
 - a) konzultál a Gyerekházba járó, az általa gondozott gyermekek fejlődéséről és a szolgáltatás igénybevételének a lehetőségéről,
 - b) csoportos egészségfejlesztő foglalkozást tart az igénynek, szükségletnek megfelelően,
 - c) team megbeszéléseken tapasztalatot cserél – a fejlesztésre irányuló javaslatokkal segíti a gyermekjóléti szolgáltatást és az együttműködés eredményességét.
4. Dokumentálja a Biztos Kezdet Gyerekházakkal való tevékenységet a védőnői munkanaplóban és jelenti az ott végzett csoportos egészségnevelést a területi védőnői jelentésben.

A területileg illetékes védőnőkkel a gyerekházak munkatársai a kapcsolatot felvették, a védőnők leterheltségüktől függően bekapcsolódtak a szolgáltatásba, programokba a gyerekházak és az ifjúsági pontok helyszínein egyaránt (Prevenációs tevékenységek, szülésre- és szülői szerepre felkészítő csoportok megszervezésében nyújtott segítségnyújtás.)

Jelenleg nincs együttműködési megállapodás a kistérség és a védőnői szolgálat között.

III.3. Gyermekek napközbeni ellátása

A kistérség legnagyobb településének a lakossága sem haladja meg a tízezer főt, ezért a térség egy településének sem kötelező bölcsődét működtetnie.

Bölcsődei ellátást Nagybjom Város Önkormányzata biztosít 14 engedélyezett férőhelyen, egy csoporttal a Mesevár Óvoda és Bölcsőde integrált intézményben.

Családi napközit Kaposszerdahely Község Önkormányzata tart fent 7 engedélyezett és 5 finanszírozásba befogadott férőhellyel. A szolgáltatás térítésköteles.

41. § (1) A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerőpiaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik.

(3) A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásának formái - a gyermekek életkorának megfelelően -

- a) a bölcsőde, a hetes bölcsőde,*
- b) a családi napközi,*
- c) a családi gyermekfelügyelet,*
- d) a házi gyermekfelügyelet,*
- e) az alternatív napközbeni ellátás.*

Bölcsőde

42. § (1) A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

Családi napközi

43. § (1) A gyermekek napközbeni ellátásának minősül a bölcsődei és óvodai ellátásban nem részesülő, továbbá az iskolai oktatásban részesülő gyermeknek az iskola nyitvatartási idején kívüli, valamint az iskolai napközit vagy tanulószobai ellátást igénybe nem vevő gyermek családi napköziben történő, nem közoktatási célú ellátása.

(2) A családi napközi a családban nevelkedő gyermekek számára nyújt életkoruknak megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, étkeztetést és foglalkoztatást. A fogvatékos gyermekek számára sajátos szükségleteikhez igazodó ellátást kell nyújtani.

(3) A családi napközi - az alapellátáson túli szolgáltatásként - speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatással segítheti a családokat.

(6) A családi napköziben húszhetestől tizennégy éves korig gondozható gyermek.

Kaposszerdahelyen az 1-3 éves korosztályt látja el a CSANA.

A családi napközivel az együttműködés egyoldalú, sajátos hozzáállásával veszélyezteti a településen lévő gyerekház megítélését.

Mivel a szolgáltatása térítésköteles, ezért nem konkurencia a gyerekházra nézve, már csak azért sem, mert a CSANA a szülő elfoglaltsága idejére hosszú távon gyerekfelügyeletet biztosít, míg a gyerekház a szülő és a gyermeke közös tevékenységét kívánja erősíteni.

III.4. GYEP pályázaton belüli koragyerekkora is irányuló szolgáltatások

(A Biztos Kezdet Gyerekházakat külön, az 5. pontban tárgyaljuk.)

A pálmajori közösségi ház és az ifjúsági pontok a *TÁMOP5.2.3-A-12/I-2012-0002 jelű "Összefogás a Kadarkúti-Nagybajomi Kistérség gyerekeinek jövőjéért"* című pályázatunk keretében létrejött szolgáltatások. Széleskörű tevékenységi körükből a kisgyermekekre irányuló szolgáltatásaik miatt szerepelnek a koragyerekkori helyzetelemzésben. A közösségi ház és az ifjúsági pontok a helyi igényekhez igazítva a kisgyermekes családokkal a Biztos Kezdet személetnek megfelelően foglalkoznak.

Ifjúsági Pontok

Helyszínek: Bárdudvarnok, Hedrehely (Visnye, Hencse), Kaposmérő - Baglaspusztá, Kaposfő – Vadászdomb (Kisasszond, Kiskorpád), Kaposfő, Kőkút, Mike, Nagybajom, Szenna, Zselickisfalud (Szilvásszentmárton)

A térségben 10 településen olyan közösségi tér kialakítására került sor, ami alkalmas a fiatalok szabadidejének hasznos eltöltésére. Az ifjúsági pontok feladata a közösségfejlesztés, kis- és nagykamaszoknak csoportok létrehozása, közösségi,- sportprogramok szervezése, felhasználószintű számítógép kezelés elsajátítása, internet hozzáférés biztosítása, naprakész információnyújtás. Mindezt úgy, hogy a különböző anyagi körülmények közt élők is azonos programokon vegyenek részt, ezzel növelhetjük integrációs esélyeiket.

Mivel sokféle szolgáltatást nyújtanak, az ifjúsági pontok munkatárainak a végzettsége nem egységes (nem is volt előírás alkalmazásuknál), az összes feladat ellátásához szükséges speciálisabb szaktudással nem rendelkezik egy-egy ember.

Kisgyermekkel, kisgyermekes szülőkkel való foglalkozásban nagyrészüket elméleti ismerete egyáltalán nincsen, gyakorlati tapasztalatuk pedig csak a saját gyermeket nevelők esetében. Ezen tudások hiánya megnehezíti számukra a kisgyermekes családokkal való foglalkozást.

Az ifjúsági pontok esetében a tárgyi feltételek nem adóttak, a minimális szükséges eszközállomány sem áll rendelkezésükre a legtöbb helyen.

Önerőből, adományokból szereztek be, vagy tervezik a beszerzését néhány olyan a gyermekek kényelmét biztosító eszköznek, játéknak, amely megteremti a velük való foglalkozás elvi lehetőségét

Annak érdekében, hogy a Biztos Kezdet személetet alkalmazni tudják, a pályázat belső továbbképzést biztosít számukra.

Születésszámok az Ifjúsági Pontok településein

(Forrás:GYEMSZI)

	Születések száma

	Település neve	2011.	2012.	2013. 1. félév
1.	Bárdudvarnok	8	8	4
2.	Hedrehely	2	1	3
3.	Hencse	4	4	1
1.	Visnye	1	3	0
2.	Kaposfő (IP: Vadászdomb*)	14	13	10
1.	Kisasszond	2	1	0
2.	Kiskorpád	6	4	3
3.	Kaposmérő (IP: Baglaspusztá*)	23	15	8
4.	Kőút	2	2	3
5.	Mike	3	3	4
6.	Nagybajom	25	32	15
7.	Szena	8	9	9
8.	Szilvásszentmárton	1	3	0
9.	Zselickisfalud	1	3	2
Összesen:				

** A születésszámok az egész településre vonatkozó adatok, melyben az Ifjúsági Pontok helyszíne is benne van.*

A születésszámokból látható, hogy a településeken, ha alacsony is a születésszám, vannak/lesznek a Biztos Kezdet szemlélet szolgáltatásba bevonható családok.

A kaposzterdahelyi gyerekház ellátási területén az ifjúsági pontok (Szena, Zselickisfalud) által létrehozott/létrehozandó baba-mama klubok a gyerekház látogatottságát, indikátorainak a teljesülését veszélyeztetik akkor is, ha egyben helyi igényeket szolgálnak ki.

Közösségi Szolgáltatóház

Helyszín: Pálmajor

A settlement típusú közösségi ház tevékenységei között az ifjúsági pontoknál már felsoroltak mellett a helyi igényekhez igazítva és a házon belül elérhető lehetőségek szélesebb skálájának köszönhetően nagyobb hangsúly kerül a következőkre:

Szülő csoportok, szülésre felkészítő csoport, baba-mama klub: ezen belül tudatos családtervezés fontossága, csoportos beszélgetések, tapasztalatok nézőpontok megosztása; felvilágosító jellegű előadások szervezése; életvezetési tanácsadás egyéni, csoportos; családi konfliktusok kezelése; szülői, házastársi, férfi női szerepek tudatosítása; szülő-gyerek kapcsolat fejlesztése. **A Biztos Kezdet Program szemléletét követve, a kisgyermek számára megfelelő foglalkozások biztosítása szülői részvétellel együtt.** Így a gyermek foglalkoztatása, fejlesztése mellett a szülők is elsajátíthatják a megfelelő gondozási,- nevelési alapismereteket.

A közösségi háznak a fentiek megvalósításához a tárgyi feltételek adottak, valamint az ott dolgozók szakirányú végzettségüket tekintve is jobb helyzetben vannak az ifjúsági pontoknál (2 felsőfokú - szociális munkás, pedagógus; plusz 1 középfokú és 1 alacsonyfokú végzettséggel rendelkező munkatárs), ezért elvileg könnyebben teljesíteni tudják a komplex tevékenységek megvalósítását.

Pálmajor településen a korábbi évekhez képest (2011. év 7 fő, 2012. év 7 fő) 2013-ban a születések száma csökkent, az első félévben nem volt születés. Jelenleg 3 fő várandós ismert, közülük egy fő folyamatos költözésben van, egy fő válsághelyzetben lévő kismama (titkolt terhesség).

A rendelkezésre álló első féléves adatok alapján (Forrás: GYEMSZI) a születésszám nem fogja elérni az előző két évet. (Becsült szám.)

A településen a gyereklétszám így is magas, a pályázatban vállalt tevékenységek megvalósulását a korcsoport hiánya nem akadályozza.

III.5. Óvodai nevelés

A koragyerekkori ellátások szempontjából az óvodákkal kapcsolatos tényfeltárás csak részleges, azok pontos helyzetelemzését a közoktatási albizottság végzi. A 3 év alatti gyerekek óvodába történő felvétele, valamint a 2014. szeptember 1-jétől életbe lépő 3 éves kortól kötelező óvodáztatás kapcsán azonban a gyerekházak továbbműködtetése és a támogatási feltételek hosszútávú teljesíthetőségének tervezhetősége miatt az óvodáskorúak megemlézése elkerülhetetlen.

NKt. 8. § (2) „A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt.”

A kötelező óvodába járás 2014. szeptember 1-jétől hatályos, tehát azokra a gyermekekre vonatkozik, akik 2011-ben születtek és 2014. augusztus 31-ig betöltik a 3. életévüket. Felmentés kérhető a 3 éves kortól történő óvodába járás alól, melyet a szülő kezdeményezésére a jegyző adhat meg az óvodavezető és a védőnő egyetértésével.

A törvény tehát lehetőséget biztosít arra, hogy indokolt esetben a szülő ne írassa be gyermekét kötelező jelleggel az óvodába. Kérdés, hogy ezt a kiskaput a gyerekházak által ellátott településeken ki tudjuk, illetve ki akarjuk-e használni a házakat rendszeresen látogatók számának növelése érdekében.

A következő szempontokat ajánljuk átgondolásra:

- A (halmozottan) hátrányos helyzetű gyerekeknek előnyös minél hamarabb óvodai ellátásban részesülniük.
- Ha az óvoda kihasználtsága nem éri el a maximumot, akkor a gyerekházat konkurenciának fogják tekinteni, mivel "elviszi" a gyerekeket az utánuk járó fejkvótával együtt.
- Tisztán szakmai szempontokat figyelembe véve sem a megfelelő út, ha a gyerekházban marasztalnánk az egyébként már óvodaérett, a közösségbe beilleszkedni tudó gyerekeket, mivel a gyerekházak működésének egyik fő célja, hogy megkönnyítse az óvodába, kortársak közé történő beilleszkedést, a szülőről való leválást.
- Még nem óvodaérett és/vagy fejlődésben elmaradott gyerekek esetében az óvoda, a védőnő és a jegyző egyetértése alapján tartom elképzelhetőnek a 3 éves korban óvodát nem megkezdő gyerekek gyerekházban maradását. (Szakmaközi eszmecsatkozás.)
- A jegyző védelembe vétel esetén határozatba foglalhatja a család önkéntesen vállalt gyerekházba járását a problémáik megoldása céljából. A gyerekházak számára az óvodával kötelezően előírt szakmai együttműködés megvalósulása érdekében az óvoda hozzájárulása, egyetértése az óvodáztatás elhalasztásával kapcsolatban ebben az esetben is elengedhetetlennek látszik

Az utóbbi két kategóriába tartozó gyerekek száma kevés, az indikátorok teljesülése szempontjából elenyésző, ellenben többletmunkával jár, valamint a település szakembereivel való konfliktushelyzethez, a munkakapcsolat megromlásához vezethet.

A gyerekházak látogatottságára ennél sokkal nagyobb kockázatot jelent az, hogy az óvodák a 2.5 éves kort betöltött gyermekeket is felvehetik.

8. § (1) Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

A Kadarkúti-Nagybajomi Kistérségben a gyerekházak ellátási területén 2.5 éves korban óvodai felvételt nyert gyerekek száma 2013. októberi adatok alapján 17 fő. Csököly 11 fő, Kadarkút 6 fő, Kaposszerdahely 0 fő. (Forrás: Saját kutatás eredménye. Gyerekházak munkatársak óvodavezetőkkel végzett egyéni interjúja alapján.)

A fenti adatok arra engednek következtetni, hogy az óvodák többsége a finanszírozás miatt beveszi az ellátási területén élő 3 év alatti gyerekeket is. Ez a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek napközbeni ellátása, szocializációja, általános fejlődése szempontjából nagy jelentőséggel bír, ugyanakkor a gyerekházak forgalmának, valamint az ott szolgáltatásokat igénybevevők számának jelentős csökkenéséhez vezet.

Biztos Kezdet Gyerekház

Az Országgyűlés 2007-ben elfogadta a „*Legyen jobb a gyerekeknek!*” Nemzeti Stratégiát. A gyermekek esélyeinek növelése és a gyermekszegénység visszaszorítása a társadalom, az állami és önkormányzati szervek, valamint a civil szervezetek közös érdeke, feladata és felelőssége. A Nemzeti Stratégiában foglalt célok nem valósíthatók meg ezen szervezetek hatékony együttműködése nélkül. A Nemzeti Stratégia nem egyes kiemelt részterületek fejlődését segíti elő, hanem mindazt, ami a gyermekek mindenképp felett való érdekét szolgálja. Ehhez a már létező, és a még eztán induló programokat össze kell hangolni településeken belül, a kistérségeken belül, az ország szintjén is.

A Biztos Kezdet program preventív program, amelynek segítségével reális lehetőség nyílik az eltérő élethelyzetből induló gyerekek számára a lehető legkorábbi életkorban történő probléma felismerésre, a korai célzott képességfejlesztésre, a nagyon korán jelentkező hátrányok mérséklésére, a lemaradás, kirekesztődés elkerülésére.

A Biztos Kezdet Program stratégiai céljai:

1. Gyermekek veleszületett képességeinek kibontakoztatása;
2. Szülők megerősítése, szülőkkel való partneri együttműködés;
3. Helyi közösségépítésben való részvétel;
4. Szakemberek közötti együttműködés erősítése.

38/A. § (1) A Biztos Kezdet Gyerekház (a továbbiakban: Gyerekház) célja a szocio-kulturális hátrányokkal küzdő, elsősorban a hátrányos helyzetű, vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egészséges fejlődésének biztosítását támogató, fejlődési lemaradását kompenzáló, a szülői kompetenciákat erősítő, a szülő és különösen az óvodáskort még el nem ért gyermek számára együttesen biztosított társadalmi felzárkózást segítő prevenciós szolgáltatás biztosítása.

A 2009. évtől Biztos Kezdet Gyerekházak kezdtek meg működésüket Magyarországon. A Biztos Kezdet Gyerekház tevékenységének célja, hogy hozzájáruljon a gyermekek képességeinek kibontakoztatásához, ezáltal a későbbi iskolai sikerességükhöz. A Biztos Kezdet Gyerekházaknak aktív partneri kapcsolatot kell létesíteniük és fenntartaniuk az adott településen a 0-5 éves gyermekekkel, szüleikkel, illetve a családjaikkal dolgozó szakemberekkel.

38/A. § (2) A Gyerekház a gyermek és család sikeres társadalmi integrációja érdekében együttműködik különösen a gyermekjóléti szolgálattal, a védőnői szolgálattal, az óvodával, egyéb gyermekintézménnyel, valamint szükség esetén a jelzőrendszer egyéb tagjaival.

Az alapellátásokhoz és a speciális szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása egyaránt fontos a hátrányos helyzet újratermelődésének megtörése érdekében. Az esetleges fejlődési elmaradások korai felismeréséhez és a kezeléséhez elengedhetetlen a különböző **szakmák** (védőnő, logopédus, gyógypedagógus, óvodapedagógus, stb.) **közötti együttműködés.**

A Biztos Kezdet Alapelvek közül a szakmaközi együttműködés alapján külön együttműködési megállapodás szükséges a védőnői szolgálattal, a gyermekjóléti szolgálattal, valamint az óvodával is, továbbá ajánlott minden más társszakmában dolgozó, a kisgyermeket ellátó intézménnyel külön együttműködési megállapodás írásbeli rögzítése.

A már megkötött, jelenleg érvényben lévő együttműködési megállapodások nem a gyerekházak és a társszakmák intézményei között, hanem a kistérség és az intézmények között kötöttek, ami a gyerekházak továbbműködtetési időszakában problémát jelenthet.

Továbbá a meglévő megállapodások nem terjednek ki minden területre a megkötés ideje óta történt átszervezések következtében a KLIK-hez került egyéb szakfeladatokat ellátó szervezetekkel (pedagógiai szakszolgálat, logopédiai ellátás, nevelési tanácsadó).

Ezek áttekintése, esetleges módosítása, kiegészítése nélkül a feladatellátás, a szakmaközi együttműködés akadózhat.

A demográfiai mutatók alapján Kadarkúton és a csökölyi gyerekház ellátási területén a lakosságszám egyértelmű csökkenése figyelhető meg, míg a kaposszerdahelyi gyerekház összesített statisztikai adatai a lakosságszám stagnálását mutatják az elmúlt évtizedben. A kaposszerdahelyi gyerekház ellátási területén az öt településből a kaposvári agglomerációhoz tartozó Kaposszerdahely és Szenna falu lakosságszámának növekedése miatt a területen lévő aprófalvakban (Patca, Szilvásszentmárton, Zselickisfalud) az elöregedés, illetve az elvándorlás okozta jelentős mértékű népességcsökkenés az összesített adatokból nem megfigyelhető.

A teljes lakosságszámhoz képest a gyerekek aránya az utóbbi településeken nagyon alacsony. Az agglomeráció településein nagyobb a létszámuk, viszont életkoruk vagy a család társadalmi státusza miatt a gyerekház látogatottsága tekintetében nem mérvadóak, mert csak a közösségi rendezvényeken jelennek meg.

Népesség 1.

(Forrás: KSH népszámlálás)

"CsEPERedő" Biztos Kezdet Gyerekház ellátási területén a népesség számának alakulása

Csökölyi gyerekház ellátási területe					
Település	1970	1980	1990	2001	2011
Csököly	1 412	1 291	1 150	1 111	1 062
Gige	501	407	313	356	373
Jákó	766	754	723	717	624
Rinyakovácsi	295	206	170	179	148
Összesen	2 974	2 658	2 356	2 363	2 207

Népesség 2.

(Forrás: KSH népszámlálás)

"Csupaszív" Biztos Kezdet Gyerekház Kadarkút

Kadarkút: A népesség számának alakulása, terület, népsűrűség					
Település	1970	1980	1990	2001	2011
Kadarkút	2 589	2 742	2 702	2 732	2 653

Népesség 3.

(Forrás: KSH népszámlálás)

"Csiripelő" Biztos Kezdet Gyerekház Kaposszerdahely ellátási területén a népesség számának alakulása

Kaposszerdahelyi gyerekház ellátási területe					
Település	1970	1980	1990	2001	2011
Kaposszerdahely	692	725	832	964	1 000
Patca	115	93	65	72	61
Szena	774	706	664	717	737
Szilvásszentmárton	242	218	191	229	203
Zselickisfalud	390	327	306	276	260
Összesen	2 213	2 069	2 058	2 258	2 261

**Védőnői körzetekben ellátott várandósok száma
2013. szeptember 30-ai adatok alapján
(Forrás: GYEMSZI)**

Sorszám	Ellátási terület	Várandósok száma
1.	Csököly, Gige, Rinyakovácsi	12
2.	Kadarkút I., Hencse, Kőkút, Alsótapazd, Gyöngyöspuszta	4
3.	Kadarkút II., Hedrehely, Visnye, Visnyeszéplak, Vótapuszta, Szentimrepuszta	5
4.	Kadarkút III., Mike, Nagyálláspuszta	6
5.	Kaposfő, Kisasszond, Kiskorpád	16
6.	Nagybajom I., Pálmajor	9
7.	Nagybajom II., Jákó	10
8.	Kaposmérő, Kaposújlak	11
9.	Bárdudvarnok, Kaposmérő	4
10.	Szenna, Kaposszerdahely, Zselickisfalud, Patca, Szilvásszentmárton, Dózsa telep, Kardosfa	10
10 körzetben összesen		87 fő

A szürkével kiemelt védőnői körzetekben találhatóak a gyerekházak ellátási területei.

A várandósokra vonatkozó adatok alapján elmondható, hogy a Csökölyben 2.5 évesen óvodát kezdő 11 gyermek helyett a Csököly (6 fő), Gige (4 fő), Rinyakovácsi (2 fő), Jákó (nincs adat) területről 12 ismert várandós bevonása a Biztos Kezdet Program jövőjét kedvezően befolyásolhatja. A 12 várandósból minél nagyobb arányú bevonás esetén lehet csak pótolni az óvodakezdés miatt a gyerekházat már látogatni nem tudó gyerekek számát.

A kaposszerdahelyi gyerekház ellátási területén élő 10 várandós bevonása szükséges a program sikeressége szempontjából.

Ezen a településen nem a 2.5 évesen óvodát kezdő gyerekek jelentenek problémát (0 fő), hanem a területen élő 0-3 év közötti gyerekek alacsony száma, ami veszélyezteti a gyerekház munkáját és jövőbeni működését egyaránt.

Kadarkúton 6 fő 3 év alatti gyermek kezdte meg az óvodát, a várandósok száma nem ismert, mivel a védőnők körzetük adatait adták meg.

Születésszámok a Kadarkúti-Nagybajomi Kistérségben
(Forrás:GYEMSZI)

	Település neve	Születések száma*		
		2011.	2012.	2013. 1. félév
10.	Bárdudvarnok	8	8	4
11.	Csököly	9	9	4
12.	Gige	5	9	2
13.	Hedrehely	2	1	3
14.	Hencse	4	4	1
15.	Jákó	13	2	7
16.	Kadarkút	16	16	8
17.	Kaposfő	14	13	10
18.	Kaposmérő	23	15	8
19.	Kaposújlak	7	6	2
20.	Kaposszerdahely	7	10	3
21.	Kisasszond	2	1	0
22.	Kiskorpád	6	4	3
23.	Kőkút	2	2	3
24.	Mike	3	3	4
25.	Nagybajom	25	32	15
26.	Pálmajor	7	7	0
27.	Patca	2	0	0

28.	Rinyakovácsi	4	1	3
29.	Szenna	8	9	9
30.	Szilvásszentmárton	1	3	0
31.	Visnye	1	3	0
32.	Zselickisfalud	1	3	2
Összesen:		170	161	91

* A Gyerekesély Bizottság Korai Képességgondozás/Biztos Kezdet Albizottság elnökének (Kurucz Nikoletta védőnő) javaslata alapján nem a kistérségben születettek, hanem a kistérségben élő gondozottak száma.

A 2013. év végén a születésszámok kiegészítése szükséges a pontos következtetések levonásához, addig csak becslő számok alapján van lehetőség a kalkulálásra.

Születésszámok a gyerekházak ellátási területein
(Forrás: GYEMSZI)

	Település neve	2011.	2012.	2013. 1. félév
1.	Kadarkút	16	16	8
2.	Csökölly	9	9	4
	Gige	5	9	2
	Jákó	13	2	7
	Rinyakovácsi	4	1	3

3.	Kaposszerdahely	7	10	3
	Patca	2	0	0
	Szenna	8	9	9
	Szilvásszentmárton	1	3	0
	Zselickisfalud	1	3	2
	Összesen:	66	62	38

A demográfiai mutatók és a rendelkezésre álló születésszámok alapján kevesebb gyermek születése valószínűsíthető a 2013. év végére a korábbi évekhez képest, mely a gyerekházakban vállalt indikátorok teljesülésére és a házak továbbműködtetésére nézve kockázatot jelent.

A gyermekek életkori megoszlása a gyerekházak ellátási területén településenként

(Forrás: Saját gyűjtés. A gyerekházak munkatársak interjúi a területileg illetékes védőnőkkel,
2013. október)

Csökölyi gyerekház és ellátási területén élő 0 - 3 éves korú gyerekek száma településenkénti és életkori lebontásban 2013. év

	1. védőnő körzete			2. védőnő körzete		
	Csököly	Gige	Rinyakovácsi	Jákó	Összesen	Ebből bölcsis/ovis
0-1	11	6	4	10	31	0
1-2	7	8	1	5	21	1
2-3	9	5	4	10	28	9
Össz.	27	19	9	25	80	10

Kadarkúton élő 0 - 3 éves korú gyerekek száma életkori lebontásban 2013. év

	Kadarkút	Ebből bölcsis/ovis	Gyerekház szempontjából beszámolható
0 - 1 év	16	-	16
1 - 2 év	16	-	16
2 - 3 év	18	4	14
Össz.	50 fő	4 fő	46 fő

**Kaposszerdahelyi gyerekház és ellátási területén élő 0 - 3 éves korú gyerekek száma
településenkénti és életkori lebontásban
2013. év**

	Kapos- szerdahely	Patca	Szenna	Szilvás- szentmárton	Zselic- kisfalud	Összesen	Ebből CSANA /bölcsis /ovis*
0-1	6	0	10 (-2)*	1	2	19	2
1-2	10 (-2)*	0	9 (-1)*	3	3	25	3
2-3	7 (-2)*	1 (-1)*	8 (-4)*	2	1	19	7
Össz.	23	1	27	6	6	63 fő	12

A várandósok, az idei születések számának, valamint a 0-3 év közötti gyerekek számának összehasonlításából a beérkezett adatokból jól látható a gyereklétszám alakulása.

Csökölyi ellátási terület

A 0 - 3 éves korú gyerekek száma 80 fő, a 3-6 év közötti gyerekek száma 87 fő, azaz az elmúlt három évben %-kal csökkent a számuk.

Várandósok	0-1 év	1-3 év	3-6 év
12 fő	31 fő	49 fő	87 fő

Az 1-3 év közötti 49 főből 11 fő kezdte meg az óvodát 2.5 éves korában, azaz a gyerekházba **a térségből bevonható 1-3 éves gyerekek száma: 39 fő, összesen (0-3 év) 70 fő.**

Kadarkút

Várandósok	0-1 év	1-3 év	3-6 év
n.a.	16 fő	34 fő	N.a.

Kadarkúton a 34 fő 1-3 éves gyerekből 4 fő kezdte meg 2013. szeptemberében az óvodát, így **a gyerekházba bevonható 1-3 éves gyerekek száma 30 fő!**

Kaposszerdahelyi ellátási terület

Kaposszerdahelyen a beérkezett adatok alapján egyéb intézménybe került felvételre az 12 fő 3 év alatti gyerek, vagyis a térségből **51 fő potenciálisan gyerekházba bejáró lehet.**

Várandósok	0-1 év	1-3 év	3-6 év
10 fő	19 fő	44 fő	N.a.

A begyűjtött adatok alapján, még több család/gyerek nem került a gyerekházaskollégák látókörébe.

III.5. SWOT analízis

A koragyerekkori szolgáltatások és intézmények elemzése a Gyerekesély Stratégia szempontjából

(Kivéve a bölcsődét, mivel a gyerekházak településein nincs ilyen ellátás, illetve a pályázati programnak sincsen szoros kapcsolata az intézményegységgel.)

ERŐSSÉGEK belső tényezők: pozitív dolgok, amik jól működnek és lehet rá befolyás, hogy még jobban működjenek	GYENGESÉGEK belső tényezők: olyan dolgok, amik nem jól működnek, de lehet rá befolyás, hogy jobb legyen
Védőnői szolgálat	
- Teljes lefedettség a kistérségben - Járási vezető védőnő együttműködő - Területi védőnők többsége együttműködő -	- Túlterheltség - Együttműködési megállapodás hiánya - Nem minden védőnő kellően együttműködő (túlterheltség miatt)
Gyermekek napközbeni ellátása: Családi napközi	
- Együttműködőek (látszólag)	- A CSANA és a Gyerekház kapcsolata megerősítést igényel.
Óvodai ellátás	
- Gyerekházzal való kapcsolat (Kadarkút, Csököly) - Közös közösségi programok (Csököly)	- Gyerekházakkal való kapcsolat (Kaposszerdahely) - Együttműködési megállapodás hiánya (Minden település esetében.) - 2.5 éves korú gyerekek felvétele az

	óvodába
GYEP koragyerekkora irányuló szolgáltatások: Községi Ház	
- Házvezető irányítási tudása, szervezési készsége, önállósága - Településen a szolgáltatás ismertsége, elismertsége - Kisgyermekes családok bevonása a közösségi programokba	- Kisgyermekes családok bevonása - Egyéb szolgáltatások igénybevételének ösztönzése, motivációja a kisgyermeket nevelő felnőtteknek (pl: mosás)
GYEP koragyerekkora irányuló szolgáltatások: Ifjúsági Pontok	
- A települési helyszínek megkönnyítik a szolgáltatásokhoz való hozzáférést	- Kisgyermekes családok bevonása - Egyéb szolgáltatások igénybevételének ösztönzése, motivációja a kisgyermeket nevelő felnőtteknek (pl: szülőcsoportok) - Baba-mama klub
Gyermejkölési alapellátások: Biztos Kezdet Gyerekházak	
- Községi programokon keresztül a lakosság és a szakemberek körében is egyre ismertebbé válik a gyerekház (a GYEP és a BK Program egyaránt).	- A gyerekháztól távol eső településrészek lakóinak bevonása a szolgáltatásba.
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
külső tényezők: olyan adottságok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, de kedvezőek, és rájuk építve kihasználhatjuk az erősségeinket	külső tényezők: olyan korlátok, negatív tényezők, amelyeket nem tudunk befolyásolni, és csökkentik a siker esélyeit, kockázatot is jelentenek
Védőnői szolgálat	
- Egyes körzetekben a kötelező feladatellátáson túli önkéntes feladatvállalás - Azokkal a családokkal is kapcsolatuk van, akiket a gyerekházak még nem értek el - Az adatszolgáltatásban kiskapuk az együttműködési megállapodás segítségével	- A gyerekház megléte plusz feladatot jelent a védőnők számára - A személyiségi jogok védelme (titoktartási kötelezettség) miatt nem szolgáltathatnak adatokat
Gyermekek napközbeni ellátása: családi napközi	
	- Személyes ellentétek helyi szinten a GYEP program negatív megítélését vonhatja maga után
Óvodai ellátás	
- Az óvodás gyerekek és szüleik minél nagyobb arányú bevonása a közösségi programokba.	- 3 éves gyerekek kötelező óvodáztatása - 2.5 éves korú gyerekek felvétele az óvodába
GYEP koragyerekkora irányuló szolgáltatások: Községi Ház	
- Házvezető motiválása más közösségi házakban már bevált pozitív példákkal - A vezetőn kívüli "kulcsszemély" erősítése a dolgozók közül	- Amennyiben egy szolgáltatás sikere vagy sikertelensége egy személyhez nagy mértékben köthető, az mindenképpen kockázatot jelent a

	működtetésben.
GYEP koragyerekkora irányuló szolgáltatások: Ifjúsági Pontok	
- A helyileg elérhető szolgáltatások bővítése - Biztos Kezdet szemlélet erősítése a kollégák belső továbbképzésével	- A kaposszerdahelyi gyerekház ellátási területén az ifjúsági pontok (Szenna, Zselickisfalud) által létrehozott/létrehozandó baba-mama klubok a gyerekház látogatottságát, indikátorainak a teljesülését veszélyeztetik akkor is, ha egyben helyi igényeket szolgálnak ki - (Azért a veszélyek és nem a gyengeségek közé írtam, mivel a BK náluk is elvileg kötelező szolgáltatás, tehát csinálniuk kéne, miközben konkurenciát jelentenek a gyerekházra nézve.)
Gyermekjóléti alapellátások: Biztos Kezdet Gyerekházak	
- A mentorral való kapcsolat befolyásolja a gyerekházak megítélését - Az új szabályozás a mentor kontrolláló szerepét növeli, a vele való jó munkakapcsolat szükségszerű a továbbműködtetés időszakának pályázati támogatásának elnyeréséhez.	- A legrászorultabbak bevonása a földrajzi távolság miatt kockázatot jelent, mert veszélyeztetheti az indikátorok teljesülését - A gyerekházak jelenlegi forgalma mellett az indikátorok önálló teljesítése szintén kockázatot jelent a kötelező továbbműködtetésre nézve. (Az aktuálisan érvényben lévő szabályozás alapján az állami finanszírozású pályázati támogatás elnyerése előző évi indikátorok teljesítésének függvénye.)

IV. Helyi gazdaságfejlesztés

IV. 1. A foglalkoztatás és gazdasági szervezetek működésének jogszabályi háttere és azok online elérési útjai

IV.1.1. A legfontosabb törvények a foglalkoztatásról

Az alábbi jogszabályokat a folyamatosan változó gazdasági környezetnek megfelelően módosították, illetve kiegészítették, az alábbiakban csak az alap jogszabályokat soroljuk fel a teljesség igénye nélkül..

- 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról
- 2010. évi LXXV. törvény az egyszerűsített foglalkoztatásról
- 2011. évi CVI. törvény a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 2013. évi XLI. törvény a szociális szervezetekkel összefüggésben egyes törvények, továbbá a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó egyes törvények módosításáról

IV.1.2. A legfontosabb törvények a gazdasági szervezetekről, mint foglalkoztatókról és azok kötelezettségeiről

- 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról
- 1990. évi C. törvény a helyi adókról
- 2003. évi XCII. törvény az adózás rendjéről
- 2000. évi C. törvény a számvitelről
- 2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról
- 1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról

IV. 1.3. A foglalkoztatást és vállalkozások működését pénzügyi forrásokkal támogató intézmények, pályázati kiírást közlő intézmények

A kiírt támogatások nagy része - különösen a mezőgazdasági támogatások - jogszabályi keretek között kerülnek a nyilvánosság elé. A következő szervezetek honlapján lehet nyomon követni olyan pályázati kiírásokat, amelyek a foglalkoztatás mértékét közvetlen, illetve közvetett módon ösztönzik.

- Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat - Web: www.afsz.hu
- Kormányhivatalok - Foglalkozást elősegítő támogatások - Web elérhetőség: www.kormanyhivatalok.hu > Ügytípusok > Munkával kapcsolatos ügyek > Munkaügyi Központ-hoz tartozó ügyek > Foglalkoztatást elősegítő támogatások

- Nemzeti Fejlesztési Ügynökség - Web: www.nfu.hu
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal - Web: www.mvh.gov.hu
- Széchenyi Programiroda - Web: www.szpi.hu

IV.1.4. A foglalkoztatást és vállalkozások működését támogató pályázati lehetőségeket összegyűjtő fontosabb portálok

- Pályázatfigyelő - Web: www.pafi.hu
- PályázatMenedzser - Web: palyazatmenedzser.hu
- Pályázatok.org - Web: palyazatok.org
- Pályázati Hírek - Web: www.palyazatihirek.eu
- Pályázat.lap.hu - Web: palyazat.lap.hu
- Támogatás.lap.hu - Web: tamogatas.lap.hu

IV. 2. Foglalkoztatás a kistérségben

VI.2.1. Foglalkoztatók a kistérségben

A foglalkoztatókat három csoportra oszthatjuk. Az egyik nagy csoport a versenyszféra alá tartozó gazdasági szervezetek, ezek profitorientált vállalkozások, magas szakértelemmel és nagy munkafegyelemmel rendelkező dolgozókat foglalkoztatnak. A foglalkoztatottak bérét a gazdasági társaság vagy vállalkozás a saját maga által termelt profitból fedezi.

A második csoport az állami szféra, ahol közfeladatokat ellátó, szintén magas szakértelemmel és nagy munkafegyelemmel rendelkező dolgozókat foglalkoztatnak. A foglalkoztatottak bérüket az államtól vagy az állami fenntartású intézménytől kapják, adóforrásokból.

A harmadik csoportba a közfoglalkoztatottak tartoznak. A foglalkoztató szintén az állam, pontosabban állami fenntartású intézmények. Ezek lehetnek helyi vagy nemzetiségi önkormányzatok valamint ezek jogi személyiséggel rendelkező társulása, vagy költségvetési szervek, egyházak, közhasznú jogállású szervezetek, civil szervezetek stb.

„A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája. Támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra. A közfoglalkoztatók támogatást vehetnek igénybe annak érdekében, hogy átmeneti munkalehetőséget biztosítsanak azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.”⁽¹⁾

IV.2.1.1. Gazdálkodási szervezetek a kistérségben

Bár a táblázatunk még elég hiányos, azt viszont jól láthatnánk, hogyha egy kistérségi térképre a ráírnánk a vállalkozások számát, akkor kiderülne, hogy a Kaposvárhoz közeli településeken van a legtöbb vállalkozás, illetve a legtöbb embert foglalkoztató vállalkozás egy főre vetítve. A zsáktelepüléseken, amelyek még a kistérség déli, Kaposvártól messzire eső részein ez a

szám a legkisebb, és ott a legnagyobb a munkanélküliség is. Ez nem változott a 2012-ben elkészült Kistérségi Tükörben leírtakhoz képest sem. (Jelentős) változás nem történt.

A száraz számadatokon felülemelkedve viszont elmondhatjuk az interjúk során hallottakat és saját tapasztalatok alapján, hogy ez a trend miként változhatna meg.

A kistérség településein a múlt században mezőgazdaságban dolgoztak az emberek és abból is éltek. Jelentős volt az állattenyésztés és Bárdudvarnok - Kiskorpád településeken az állami gazdasági időkben a nagyüzemi gyümölcsstermesztés. Ez utóbbinak már csak foszlányai vannak meg, akár csak az állattenyésztésnek, de az állattenyésztés az utóbbi évtizedben valamelyest fellendülőben van. A háború előtti időkben jól működő parasztgazdaság jellemezte ezt a vidéket. Sokan gazdálkodtak kis területen, mindent megtermeltek maguknak, amire szükségük volt.

Sajnos ma nem ez a helyzet. Kevés ember termeli meg magának az élelmiszert, a kisbirtokos szerkezet nagybirtokossá alakult. A határban ötszáz és egyezer hektár, vagy afölötti területeket birtokolnak gazdálkodók, akik leginkább csak szántóföldi növénykultúrákat, kukoricát, búzát, repcét esetleg napraforgót termelnek nagyüzemi körülmények között. A megtermelt javakat nyersanyagként adják tovább az éppen aktuális világpiaci áron. A termés nem marad itt, nem etetik meg a helyben tenyésztett állatokkal. Azok a gazdák, akik állattenyésztéssel foglalkoznak, a legtöbb esetben élőállat formájában, hozzáadott érték nélkül nyomott áron adják tovább portékájukat külföldi tulajdonban lévő húsfeldolgozóknak vagy felvásárlóknak, akik egyelőre uralják a piac nagy részét.

A szántóföldi növénytermesztés mai technológiai és versenyképes szinten sem termel egységnyi területre vetítve túl nagy profitot (200 000 Ft/ha), és munkaerőigénye sem nagy. Egy egyéni vállalkozó teljes gépparkkal 150-200 ha területet gond nélkül meg tud művelni. Egy ezer hektár földbirtokkal rendelkező gazdasági társaság pedig négy-öt gépkezelővel és egy agronómussal ellátja a munkákat, esetleg még egy-vagy kettő titkárnőre van szüksége, aki a telefonokat felveszi, és a kávéfőzőt, miközben elvégzi a papírmunkát. Viszont, ha az ezer hektáron megtermelt gabonát feleteti a saját istállójában és az ott nevelkedett disznókat helyben le is vágatja és fel is dolgoztatja, mindjárt plusz tizenöt-húsz főre van szüksége, aki az ezzel járó munkát elvégzi, nem beszélve a többi járulékos szakemberről, aki csak valamilyen szinten beszállító, legyen az szolgáltatás, vagy más az adott gazdaságban elő nem állítható input anyag, ami szükséges a termeléshez.

Ugyanilyen nagy munkaerőt igénylő feladat a kertészeti kultúrák bevezetése a gazdaságba és azok fenntartása, feldolgozása. A feldolgozás mindig hozzáadott érték formájában többlet profitot termel. Ha a kistérségben magas hozzáadott értékű termékeket állítunk elő, mindjárt megoldódna a munkanélküliség és vele együtt más problémakör is.

Gazdasági szervezetek a kistérségben 2013-ban vállalkozási forma szerint

Települések	Egyéni vállalkozó	Bt.	Kft.	Rt.	Szövetkezet	Egyéb	Összesen
Bárdudvarnok	34	10	30	8	1	0	83
Csököly	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Gige	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Hedrehely	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Hencse	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Jákó	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kadarkút	57	7	20	0	6	0	90
Kaposfő	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Kaposmérő	62	4	20	4	0	33	123
Kaposújlak	59	2	15	0	2	20	98
Kaposszerdahely	31	13	33	14	0	2	93
Kisasszond	5	3	4	0	0	0	12
Kiskorpád	33	4	17	2	9	0	65
Kőkút	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Mike	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Nagybajom	122	20	70	17	6	5	240
Pálmajor	3	0	2	6	0	0	11
Patca	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Rinyakovácsi	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Szena	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Szilvásszentmárton	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Visnye	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Zselickisfalud	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Összesen:	406	63	211	51	24	60	815

Gazdasági szervezetek a kistérségben 2013-ban a foglalkoztatottak száma szerint

Települések	Egyéni	Mikro	Kis	Közép	Nagy	Összesen
Bárdudvarnok	34	36	4	0	9	83
Csököly	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Gige	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Hedrehely	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Hencse	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Jákó	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kadarkút	57	28	5	0	0	90
Kaposfő	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kaposmérő	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kaposújlak	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kaposszerdahely	31	45	2	1	14	93
Kisasszond	5	7	0	0	0	12
Kiskorpád	33	4	17	2	9	0
Kőkút	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Mike	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Nagybajom	122	23	6	72	17	240
Pálmajor	3	0	0	0	8	11
Patca	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Rinyakovácsi	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Szena	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Szilvásszentmárton	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Visnye	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Zselickisfalud	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Összesen:	285	143	34	75	57	529

IV.2.1.1.1. Vállalkozás ösztönző tevékenységek

A települési önkormányzatoknak kiküldött kérdőívek és a személyes interjúk során az önkormányzatok nagy átlagban nem gondolkodtak el vállalkozás ösztönző tevékenységekről, a kérdőívek kitöltésénél ezt a kérdést üresen hagyták vagy kihúzták, és csak a személyes

interjúk során adtak választ a település vezetők, vagy az önkormányzatok munkatársai. Mivel olyan kevés érdemleges választ kaptunk erre a kérdésre, ezért ezeket most írásban közöljük.

Szenna a rendezési tervében kijelölt ipari park létrehozására területet a közigazgatási területéből. Kaposmérő kiépített vállalkozói parkot hozott létre hozzákapcsolódó 21 lakásos lakóparkkal, amelyekből már csak hat állt üresen az októberi interjú során. Kaposújlak ipari tevékenység folytatására alkalmas területet jelölt ki a vállalkozások odacsábítása végett. Visnye Község polgármestere pedig azt nyilatkozta, hogy úgy kedveznek a vállalkozásoknak, hogy nem vezetik be az iparüzési adót. Más település nem tervez és nem volt neki olyan tevékenysége, amely vállalkozások indítását vagy helybe csábítását eredményezte volna a kérdőívezés és az interjúk során.

Ennek több oka is lehet. Az egyik, hogy a legtöbb önkormányzat egyszerűen nem gondolkodott el azon, hogy milyen vállalkozásnak adhatna is teret közigazgatási területén. A másik, hogy minden ilyen fejlesztést általában magas költségekkel járó beruházásként képzelnek el, több ezer lakosságú városi minták lebegnek a szemük előtt. A harmadik ok lehet, a rendszerváltás előtti korszakban működő, mára visszaépíthetetlen gazdasági környezet a szájüregekben még mindig felsejlő utóíze. A téesz világ romantikája utáni sóvárgás nagyon ellentmondásos érzélem az idősebb generációkban, akik éltek benne mind gyerekként, mind felnőttként, dolgozó emberként. Egyrészt visszakívánják ezt a rendszert, mert a mindenki munkához jutott, a munkaelkerülés büntetendő volt a ma kialakult helyzettel szemben idézve ezeket a véleményeket. Ezen nézetek szerint napjainkban nem büntetjük, hanem jutalmazzuk azokat, akiknek nincs munkahelyük, fizetünk annak, aki munkanélküli, és azoknak a béréből kisajtolt adóforintjaiból, akik viszont dolgoznak. Ez a téesz világ utáni romantikus elvágódást okozza, amely szélsőséges politikai és társadalmi nézeteket is szíthatnak.

A másik szemlélet a téesz világot „elátkozó” rendszer, amelyet leginkább azok a tehetősebb parasztszaládok leszármazottai, szülöttei vallanak, akiknek családját megfosztották szorgos munkával felépített vagyonától. Ez a sérelem generációkon keresztül áthat, amely szintén feszültségeket kelthet és kelt társadalmi szinten is.

A kistérségben élők szemlélete múlt emlegető, nem továbblépő, megragadtak, gúzsba kötötte őket a régi rendszer eszmei utórengése.

Ez egy fontos probléma, hogy nem tudunk továbblépni és az új felé nyitni. Ennek feloldása nagy feladat és sok idő, és amíg ezek a berögzült szellemi korlátok nem bomlanak le, nehéz továbblépni a gazdasági fejlődés szintjén hiába állnak rendelkezésünkre töménytelen pénzügyi források is.

Másik probléma, ami a vállalkozások tevékenységének ösztönzését okozza, az a települések szellemi kiürülése. Sok képzett, magas szaktudással rendelkező, tanult ember hagyja el a kistérséget, és csak az alulképzettebb, szakképesítés nélküli réteg marad itt. Előbbiek a jobb és könnyebb élet reményében vándorolnak külföldi országokba, vagy költöznek nagyobb városokba, utóbbiak pedig teleszülik a kistérséget, pótolva az elvándorlókat.

A közmunkaprogrammal kapcsolatos beszélgetéseink során, amelyet a polgármesterekkel folytattunk többen megerősítették, hogy ez a szaktudás nagyon hiányzik a településekről, mely szaktudás nem feltétlenül csak a termelési feladatok ellátásához, hanem a társadalmi problémák kezeléséhez is szükségeltetik. Erről majd bővebben a közmunkaprogram fejezetben térünk ki.

Még el kell mondanunk, hogy vállalkozás ösztönző tevékenységként egyre több, főleg a kistérség Kaposvárhoz közelebb eső községek nyitottak termelői piacot, amely némi feszültséget okozott kezdetekben a települések vezetői között, ugyanis egymásban a versenytársat látták. Bár a piacok ma sem úgy működnek, mint ahogy több évtizeddel ezelőtt, vagy a nagyobb városokban működnek napjainkban, de ennek nem a területi sűrűség az oka. Az interjúk során feltártuk ennek okát is, mely több tényezős. A piacok egyik alapvető kitétele a bőséges és színes áru kínálat, a rendszeresség, az intézményszerűség a széles kínálat folyamatos megbízhatósága. Ha a piacon nincs megfelelő árualap, amelyért érdemes lemenni a fogyasztónak, akkor a kezdeti érdeklődés is hamarosan elmarad és visszatérnek a vásárlók a zárt terű, mindig megbízható mennyiségű és alternatív kínálattal is rendelkező áruházláncok polcaihoz. Nagyon fontos még, ahogy ezt a kiskereskedelmi láncok teszik a folyamatos reklámozást és marketing tevékenységet. Amiről nem tudunk, az nem is létezik.

IV.2.1.2. Az önkormányzatok, mint közfoglalkoztatók

Mivel az önkormányzatok a fenn tárgyalt és egyéb okok miatt nem tudták településeikre csábítani a vállalkozásokat, vagy a lakosságnak nem tudták feltüzelní vállalkozói kedvüket, így a munka nélkül maradt emberekről nekik kell gondoskodniuk. Ehhez szerencsére vannak állami források, amelyek kétezres évek második évétől állnak a települések rendelkezéseire és évről évre egyre nagyobb mértékben. 2008-ban még csak húszezer körül mozgott a közfoglalkoztatottak száma országosan, 2010-ben százhuszezeren⁽²⁾, 2012-ben kettőszázhatvan-egyezer körül volt a programban dolgozók száma, és 2013-ban pedig háromszáz-ezernél is több közfoglalkoztatott dolgozik az országban, amelyekre 157,3 milliárd fordított idén az állam.⁽³⁾

Bár a kérdőíveinkre nem minden település válaszolt, de a meglévő adatokon is látható, hogy az országos trendet a kistérség települései is követik. A .. számú táblázatban tüntettük fel ezeket az adatokat.

Közfoglalkoztatottak száma a kistérségben 2012-ben és 2013-ban

Település	Közfoglalkoztatás időtartama (hó/fő) 2012- ben	Közfoglalkoztatás időtartama (hó/fő) 2013- ban
Bárdudvarnok	n.a.	n.a.
Csököly	22	40
Gige	11	27
Hedrehely	21	26
Hencse	15	26
Jákó	n.a.	n.a.
Kadarkút	51	60
Kaposfő	n.a.	140
Kaposmérő	19	14
Kaposújlak	10	11
Kaposszerdahely	8	17
Kisasszond	n.a.	14
Kiskorpád	n.a.	n.a.
Kőkút	23	21
Mike	20	35
Nagybajom	90	116
Pálmajor	21	32
Patca	n.a.	n.a.

Rinyakovácsi	18	13
Szenna	7	9
Szilvásszentmárton	n.a.	n.a.
Visnye	26	26
Zselickisfalud	n.a.	n.a.
Összesen	357	487

Figyelembe kell azonban vennünk, hogy a különböző közmunkaprogramoknak elemenként más-más időtávra foglalkoztatják a dolgozókat. A programelemek között van két hónapos, hat hónapos, nyolc és kilenc hónapos foglalkoztatottsági időtartam is, de vannak hosszú távú, egy évre szóló programok is. Sajnos a pontatlan adatközlés miatt csak nagyjából tudjuk, hogy településeink átlagosan hány hónapig alkalmazták a programban dolgozókat.

Közfoglalkoztatás időtartama (hónap) egy főre vetítve 2012-ben és 2013-ban

Település	Közfoglalkoztatás időtartama (hó/fő) 2012-ben	Közfoglalkoztatás időtartama (hó/fő) 2013-ban	START közmunkaprogram időtartama 2013-ban (hónap)
Bárdudvarnok	n.a.	n.a.	n.a.
Csököly	12	12	12
Gige	12	12	12
Hedrehely	12	12	8
Hencse	5	3	8
Jákó	n.a.	n.a.	n.a.
Kadarkút	8	7	7
Kaposfő	n.a.	n.a.	n.a.
Kaposmérő	4,8	3,75	8
Kaposújlak	0	8,45	9
Kaposszerdahely	12	12	n.a.
Kisasszond	n.a.	12	12
Kiskorpád	n.a.	n.a.	n.a.
Kőkút	4	3	6
Mike	9	9	5
Nagybajom	6	6	n.a.
Pálmajor	12	12	9
Patca	n.a.	n.a.	n.a.
Rinyakovácsi	12	12	12
Szenna	7,72	6,55	9
Szilvásszentmárton	n.a.	n.a.	n.a.
Visnye	9	10	12
Zselickisfalud	n.a.	n.a.	n.a.
Összesen			

Forrás: A települések önkormányzatai

A támogatási összeg viszont már pontosabb képet mutat, mint a foglalkoztatás időtartama. Itt jól látszik, hogy valóban többet fordított az állam a munkanélküliség csökkentésére a mi kistérségünkben is.

Közfoglalkoztatáshoz igénybevett támogatás összege 2012-ben és 2013-ban

Település	Közfoglalkoztatáshoz igényelt támogatás összege (Ft) 2012-ben	Közfoglalkoztatáshoz igényelt támogatás összege (Ft) 2013-ban
Bárdudvarnok	n.a.	n.a.
Csököly	13 824 000	25 276 000
Gige	5 361 000	15 587 000
Hedrehely	n.a.	n.a.
Hencse	n.a.	n.a.
Jákó	n.a.	n.a.
Kadarkút	24 297 000	29 321 000
Kaposfő	n.a.	n.a.
Kaposmérő	n.a.	31 319 000
Kaposújlak	0	10 806 000
Kaposszerdahely	n.a.	n.a.
Kisasszond	n.a.	13 357 370
Kiskorpád	n.a.	n.a.
Kökút	n.a.	n.a.
Mike	n.a.	5 819 853
Nagybajom	45 000 000	57 954 504
Pálmajor	19 460 402	23 349 060
Patca	n.a.	n.a.
Rinyakovácsi	6 709 000	4 970 000
Szenna	12 900 000	20 404 000
Szilvásszentmárton	n.a.	n.a.
Visnye	n.a.	27 409 800
Zselickisfalud	n.a.	n.a.

Összesen

A legnépszerűbb közmunkaprogram a START, amelyet a megkérdezett önkormányzatok közül az összes megpályázott a kistérségben és sikeresen el is nyerte rá a forrásokat. A program keretében nem csak munkabéreket és a járulékaikat tudták kifizetni az önkormányzatok, hanem volt lehetőségük eszközbeszerzésre. A dologi kiadások közül a munka- és védőruházat, kerti kéziszerszámok, motoros kisgépek és vetőmagok vásárlása volt a leggyakoribb. Két önkormányzat (Csököly, Visnye) vásárolt traktort az önkormányzat gazdasága számára, állatokat (Visnye), egy másik nagyobb értékű beruházása egy toló lap volt, mint munkagép (mezőgazdasági utak karbantartása, Kadarkút), illetve néhány településen útjavításhoz és épület felújításhoz szükséges alapanyagokat vásároltak nagyobb értékben. Volt olyan település is, ahol pedig eszközbeszerzésre egyáltalán nem fordítottak pénzt a közmunkaprogram keretében származó forrásból.

START közmunkaprogramban foglalkoztatottak száma 2013-ban és annak kiadásai

Település	START közmunkaprogramban foglalkoztatottak száma (fő)	START közmunkaprogramban igénybevett támogatás összege (Ft)	START közmunkaprogram összes költsége (Ft)
Bárdudvarnok	n.a.	n.a.	n.a.

Csököly	40	25 276 000	25 276 000
Gige	27	15 587 000	15 587 000
Hedrehely	9	7 472 433	9 374 821
Hencse	20	n.a.	n.a.
Jákó	n.a.	n.a.	n.a.
Kadarkút	51	29 321 000	29 321 000
Kaposfő	n.a.	n.a.	n.a.
Kaposmérő	14	31 319 000	31 319 000
Kaposújlak	9	10 806 000	10 806 000
Kaposszerdahely	15	n.a.	n.a.
Kisasszond	11	12 208 750	120 208 750
Kiskorpád	n.a.	n.a.	n.a.
Kőkút	10	n.a.	n.a.
Mike	16	3 259 720	3 259 720
Nagybajom	n.a.	n.a.	n.a.
Pálmajor	15	15 046 116	22 144 661
Patca	n.a.	n.a.	n.a.
Rinyakovácsi	13	4 970 000	4 970 000
Szenna	8	18 400 000	18 400 000
Szilvásszentmárton	n.a.	n.a.	n.a.
Visnye	24	26 942 440	32 554 986
Zselickisfalud	n.a.	n.a.	n.a.

Összesen

A START munkaprogram keretein belül több modul közül választhattak az önkormányzatok. A táblázatban láthatjuk a legnépszerűbb részprogramokat.

Az egyik legnépszerűbb programelem a belvízelvezetés és a belterületi- és mezőgazdasági utak karbantartása volt 2013-ban is.

A huszonhárom település közül csak egy-egy vállalta az állattenyésztést és a méhészkedést. Viszont nagy öröm, hogy növénytermesztéssel, amely a legtöbb esetben zöldségtermesztés volt, hét település választotta a válaszadók közül. A zöldségtermelő települések közül a megtermelt javak nagy része a helyi közoktatási intézmények konyhájára került, nyersen és feldolgozva is. Viszont eladásra csak kevés önkormányzat termel, és még kevesebb adja el feldolgozott formában (Kaposmérő: fűszerpaprika őrlemény, Kaposfő: savanyúság, illetve fabrikett). A gyümölcstermesztésbe csak egy település, Bárdudvarnok vágott bele. Bodzát, homoktövist és csipkebogyót telepítettek nagy nehezen vásárolt hektárnál is kisebb parcelláikon. Az ő elképzelésük a magas hozzáadott értékkel rendelkező termékek értékesítése, piaci rések megtalálásával.

A START munkaprogram részprogramjainak népszerűsége a kistérségben 2013-ban

Programok	Belvízelvezetés; ároktisztítás												
	2013-ban	Belterületi közutak és mezőgazdasági földutak karbantartása											
		Települések	Illegális hulladéklerakók fölszámolása										
			Növénytermesztés	Parlagfű-mentesítés									
				Helyi specialitások programelem: temető- és szabadidőpark állagmegőrzése	Óvodai gyerekkísérő								
					Kommunális feladatok ellátása	Kazánprogram							
						Méhtartás- méztermelés	Hosszú távú foglalkoztatás						
							Állattenyésztés	Összesen					
Bárdudvarnok	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Csököly	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	5
Gige	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	5
Hedrehely	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3
Hencse	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4
Jákó	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0
Kadarkút	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	6
Kaposfő	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0
Kapossmérő	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	4
Kaposújlak	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Kaposszerdahely	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
Kisasszond	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	3
Kiskorpád	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0
Kőkút	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3
Mike	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3
Nagybajom	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0
Pálmajor	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	4
Patca	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0
Rinyakovácsi	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	5
Szenna	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	4
Szilvásszentmárton	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0
Visnye	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Zselickisfalud	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0
Összesen:	14	11	6	7	5	2	1	5	2	1	1	1	

A táblázatban látjuk, hogy a legnépszerűbb programelem, amelyekbe az önkormányzatok foglalkoztatják a dolgozókat, az a belvízelvezetés és a belterületi és a mezőgazdasági utak karbantartása modul ebben az évben is.

A magas arányú részvétel látható ugye a táblázatban a belvízelvezetés és a belterületi- és külterületi utak karbantartása programelemben. Ennek oka nem felétlenül a belvízzel sújtotta településrészek, hanem jobb, ha belátjuk, hogy ezeknek a munkáknak az elvégzéséhez nem szükséges túl nagy szakértelem. A zöldségtermesztés, az állattenyésztés vagy akár a méhészet egy komolyabb szaktudást igényel, amely tudás nem rejlik a közfoglalkoztatottak fejében, és gyakran a település vezetői sem rendelkeznek vele, ezért sokan tartózkodnak ettől tevékenységtől és inkább bele sem kezdenek. Nem beszélve arról, hogy ezeknek a tevékenységeknek a folytatása a nagyobb szaktudás mellett, magasabb a beruházási igényük, amelyre nem feltétlenül biztosít forrást a pályázat. Szükség van a termeléshez termőföldre is, bár ebben a tekintetben nem állnak annyira vészesen az önkormányzatok. Illetve hozzá kell

fűzni, hogy azok a polgármesterek, akik a növénytermesztésben és/vagy az állattenyésztésben látják a sikeres élet kulcsát a vidékünkön, azok vásároltak vagy béreltek még az önkormányzat részére földterületet. Ilyen például Bárdudvarnok és Visnye példája. Előbbi településnek érdekessége, hogy a kilencvenes években még a közutakat is eladták osztrák befektetőknek a privatizáció során, és csak néhány évvel ezelőtt sikerült a falunak állami segítséggel az utakat visszaszerezni. Termőföldre pedig magánszemélytől való belterületi ingatlanok megvásárlásával jutottak, ahol többek között például csipkebogyót, fekete berkenyét és homoktövis termelnek.

Vannak viszont olyan települések is, ahol az egyébként a lakosság számához képest a kistérségben az átlaghoz képest nagynak számító földvagyonot tartós bérletbe adták. Ennek is több oka van, de az egyik és legáltalánosabb oka a megfelelő szakember hiánya. Ilyen település például Mike. A személyes interjú során a polgármester úr elmondta, hogy a föld megműveléséhez kell egy szakember, aki nemcsak azt határozná meg, hogy mit termeljenek, hanem az is szükséges, hogy valaki a dolgozókkal napi szinten brigádvezetőként dolgozzon, hogy példát tudjon nekik mutatni, megfelelő munkamorált, és szükség van arra is, hogy valaki a megtermelt javaknak megtalálja a helyét a piacon. Ezt több embert kívánó feladat a településeknek, amelyre sajnos nem ad külön támogatást a program. Nehéz elképzelni, hogy valakinek az legyen a célja, hogy általában alacsony iskolai végzettséggel vagy nem szakirányú végzettséggel rendelkező közfoglalkoztatottakból álló csapatot vezessen szintén közfoglalkoztatottnak járó bérért miután lelkiismeretesen lediplomázott egy agráregyetemen.

A kistérségi polgármesterek nagy része beszámolt arról, hogy a közfoglalkoztatottak munkamorálja általában nagyon alacsony, alapvető háztartási (háztáji) tudással sem rendelkeznek, egészségi és lelki állapotuk gyakran megromlott, önbecsülésük alacsony. Ez mind hozzájárul ahhoz, hogy munkájukat ne kellőképpen végezzék el. Ezért szükségük van olyan vezetőre, aki nem csak szakmailag irányítja őket, hanem mentálisan is támogatja, lelkesíti őket. (Ezt saját tapasztalatomból is tudom, mert a versenyszférába (főleg, ahol a munkáltató a megengedett legkevesebb bért fizeti a dolgozóinak, és nem tud máshonnan munkaerőt szerezni, csak ebből a társadalmi rétegből) is érkeznek olyan emberek, akik hasonló mentalitással és elesettséggel rendelkeznek, de kellő emberséggel és következetességgel jó munkaerővé lehet formálni őket.)

A kertészeti termelés, hogyha nincsenek meg a szükséges szakmai ismeretek vagy a szakmai ismeretekkel rendelkező településvezetőknek nincs elég időforrásuk és energiájuk, hogy elég időt tudjanak fordítani a munka ellenőrzésére és irányítására, akkor komoly kockázattal kell szembenéznük.

Mezőgazdasági művelésre alkalmas terület az önkormányzatok birtokában/tulajdonában

Település	Mezőgazdasági művelésre alkalmas terület (ha)	Település	Mezőgazdasági művelésre alkalmas terület (ha)
Bárdudvarnok	3	Kiskorpád	n.a.
Csököly	0	Kőkút	0
Gige	0	Mike	10 ha
Hedrehely	n.a.	Nagybajom	0
Hencse	0	Pálmajor	1,9
Jákó	n.a.	Patca	n.a.
Kadarkút	7,3	Rinyakovácsi	0
Kaposfő	n.a.	Szena	2,8
Kaposmérő	2	Szilvásszentmárton	n.a.

Kaposújlak	n.a.	Visnye	30
Kaposszerdahely	2	Zselickisfalud	n.a.
Kisasszond	1,7		

IV.2.1.2.2. Az önkormányzatok bevételi forrásai

Az önkormányzatok legfontosabb árbevétele a normatív támogatás, amelyet az államtól kap a település. Az országgyűlés normatív költségvetési hozzájárulást állapít meg a települések lakosságszámával, egyes korcsoportokkal, intézményi ellátottakkal arányosan és más mutatók alapján.⁽⁴⁾

A másik fontos forrása a saját bevételek. A törvényben rögzített módon a települési önkormányzatok által megállapított és kivetett helyi adók, saját tevékenységből, vállalkozásból, az önkormányzati vagyon hozadékból származó nyereség, osztalék, kamat és bérleti díj.⁽⁴⁾

A helyi adók közül mi a vállalkozások tevékenységével kapcsolatos helyi iparüzési adót és az idegenforgalmi adóbevételeket vizsgáltuk meg. A huszonhárom település közül nem minden településen van bevezetve az iparüzési adó. Ennek két oka van. Az egyik a vállalkozásoknak való kedvező környezet biztosítása (pl.: Visnye), a másik a veszteségesen vagy nyereség nélkül gazdálkodó vállalkozások túlnyomó többsége a településen (pl.: Hencse).

Azokon a településeken, ahol a iparüzési adó sincs bevezetve, ott még nyilvántartást sem vezetnek az önkormányzatok a település közigazgatási területén tevékenységet folytató gazdasági szervezetek létéről, tevékenységéről. Így az önkormányzatok egy része (pl.: Mikei Körjegyzőség) a vállalkozásokra vonatkozó kérdőívünket nem is töltötte ki nekünk többszöri kérésünkre sem.

A kistérség településeinek iparüzési- és idegenforgalmi adóbevétele 2012-ben és 2013-ban

Települések	Iparüzési adó mértéke 2013. 01.01-ig (%)	Iparüzési adó mértéke 2013. 01.01-től (%)	Iparüzési adó bevétel 2012-ben (Ft)	Iparüzési adó bevétel 2013. I. félévben (Ft)	Idegenforgalmi adó mértéke (Ft/fő/éj)	Idegenforgalmi adó bevétel 2012-ben (Ft)	Idegenforgalmi adó bevétel 2013. I. félévben (Ft)
Bárdudvarnok	2,0	2,0	17 124 000	6 667 000	0,0	0	0
Csököly	2,0	2,0	2 095 269	172 100	0,0	0	0
Gige	1,4	2,0	864 350	633 000	0,0	0	0
Hedrehely	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Hencse	0,0	0,0	0	0	300,0	0	0
Jákó	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kadarkút	2,0	2,0	18 911 000	11 761 000	0,0	0	0
Kaposfő	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kaposszék	1,5	1,5	16 820 285	1 296 149	300,0	0	0
Kaposújlak	1,7	1,7	13 675 650	1 885 613	300,0	18 900	22 600
Kaposszerdahely	1,7	1,7	5 172 000	2 349 000	150,0	10 350	7 800
Kisasszond	1,5	1,5	276 700	169 000	0,0	0	0
Kiskorpád	1,5	n.a.	n.a.	n.a.	0,0	0	0
Kőkút	0,0	0,0	0	0	0,0	0	0
Mike	0,0	0,0	0	0	0,0	0	0
Nagybajom	1,5	1,5	26 988 335	18 900 000	300,0	64 500	900
Pálmajor	1,5	1,5	127 300	64 000	0,0	0	0

Patca	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Rinyakovácsi	2,0	2,0	2 970 000	1 044 000	0,0	0	0
Szena	1,5	1,5	8 400 000	7 800 000	150,0	78 000	98 600
Szilvásszentmárton	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Visnye	0,0	0,0	0	0	0,0	0	0
Zselickisfalud	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Összesen:	-	-	113 424 889	52 740 862	-	171 750	129 900

IV.3. Pályázati források a kistérségben

Települések	Nyertes pályázatok száma	Nyertes pályázatok céljai	Támogatási összeg (Ft)	Teljes pályázati költség (Ft)
Bárdudvarnok	5	Óvoda felújítás Községháza felújítás Járda felújítás Tanyabusz Játszóter korszerűsítés	148 814 299	148 814 299
Csököly	8	Oktatási eszközbeszerzés Járdafelújítás Iskola épület tetőcseréje Falumegújítás Traktorbeszerzés Önkormányzati épület felújítása	64 476 049	70 927 728
Gige	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Hedrehely	2	Volt iskolaépület felújítása Falumegújítás	5 833 310	9 298 304
Hencse	8	Ifjúsági Egyesület működésére Ifjúsági Egyesület rendezvényei, működési támogatás, kellékek beszerzése	4 744 834	4 744 834
Jákó	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kadarkút	12	Parkoló Járdafelújítás Városházakörnyezet Szennyvízcsatornahálózat Oktatási központ fejlesztése Ravatalozó építése Oktatás fejlesztés, eszközbeszerzés Nevelési Tanácsadó és Szakszolgálat bővítése EU Önerő Alap pályázat	1 766 088 885	1 986 069 195
Kaposfő	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kaposmérő	10	IKSZT Szoc. Munkások oktatása Óvoda korszerűsítés Szennyvízberuházás Hivatal épület felújítás SZASZK kialakítás Környezettudatos viselkedés rendezvény szervezés Napelem telepítés Belvízrendezés Templomtér felújítás	60 838 108	64 102 593
Kaposújlak	2	Belvízrendezés Disztó kialakítás	25 000 000	3 000 000

Kaposszerdahely	3	Integrált Mikrotérségi Alapfokú Egészségügyi és Szociális Szolgáltató Központ Szennyvízelvezetés Tanyabusz	607 603 702	689 471 373
Kisasszond	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kiskorpád	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kőkút	4	Közösségi épület kialakítás Buszváró építés Gyöngyöspusztai szolgálati lakás felújítása	12 260 663	17 042 787
Mike	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Nagybajom	11	Szennyvízhálózat és tisztítótelep Művelődési ház fejlesztése Integrált közoktatási hálózat fejlesztése Városközpont Kompetencia alapú oktatás Fiatalok szabadidős tevékenységének bővítése Kerékpártároló Testvérvárosi találkozó Könyvtárfejlesztés Óvodafejlesztés	2 320 000 000	2 600 700 000
Pálmajor	5	Raktár bővítés Ivóvízpályázat Óvoda felújítás Kemence építés Punyafesztivál	168 200 000	182 200 000
Patca	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Rinyakovácsi	3	Ravatalozó Közösségi tér kialakítás Belterületi belvíz elvezetés	14 249 406	19 102 405
Szenna	1	Művelődési ház felújítás	5 000 000	6 500 000
Szilvásszentmárton	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Visnye	2	Önkormányzati épület felújítása Ravatalozó felújítás	n.a.	n.a.
Zselickisfalud	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Fenntartási időszak alatt álló pályázati beruházások és azok beruházási költségei

Települések	Fenntartási időszak alatt álló pályázatok száma (db)	Fenntartás tárgya	Támogatási összeg (Ft)	Beuházási összeg (Ft)
Bárdudvarnok	4	Játszótér Községháza Járda Tanyabusz	29 009 000	29 009 000
Csököly	0	-	-	-
Gige	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Hedrehely	0	-	-	-
Hencse	0	-	-	-
Jákó	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kadarkút	0	-	-	-
Kaposfő	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Kaposmérő	6	SZASZK Óvoda Hivatal Templomtér IKSZT Napelem	186 669 509	225 608 944
Kaposújlak	2	Belvízrendezés Dísztó kialakítás	25 000 000	30 000 000
Kaposszerdahely	2	Mikrotérési Központ Tanyabusz	244 772 626	257 286 296
Kisasszond	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kiskorpád	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kőkút	0	-	-	-
Mike	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Nagybajom	7	Óvoda, bölcsőde Városi infrastruktúra Fiatalok szabadidős tevékenysége Kerékpártároló Könyvtárinformatika Kompetencia alapú oktatás	1 091 000 000	1 172 500 000
Pálmajor	0	-	-	-
Patca	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Rinyakovácsi	0	-	-	-
Szena	0	-	-	-
Szilvásszentmárton	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Visnye	0	-	-	-
Zselickisfalud	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Források:

- (1) www.afsz.hu › A Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Logisztikai Főosztályának tájékoztató anyagai. Amit a közfoglalkoztatásról tudni kell...
- (2) www.ksh.hu › Statisztikai Tükör VI. évfolyam 43. szám 2012. június 14. Munkaerő-piaci folyamatok 2012. I. negyedév
- (3) www.kormany.hu › Nemzetgazdasági minisztérium › Foglalkoztatásért Felelős Államtitkárság › Hírek › Meghaladja a háromszázezret az idén a közfoglalkoztatásban részt vevők száma 2013. március 12.
- (4) hu.wikipedia.org › Helyi önkormányzatok gazdálkodása (mérlege)